

KARMØY KONTROLL- OG KVALITETSUTVALG

MØTEINNKALLING

Dato: onsdag 23. mars 2022
Tid: kl. 19.00 (merk tiden)
Sted: Karmøy rådhus, formannskapssalen

Forfall meldes til: Haugaland kontrollutvalgssekretariat IKS tlf 52 75 73 50, som sms til mobiltlf. 959 86 979 eller på e-post: post@kontrollutvalgene.no

Medlem som må melde forfall eller anser seg inhabil, må gi melding om dette så tidlig som råd er. Varamedlemmer vil bli innkalt særskilt. Saker merket *Unntatt offentlighet i medhold av off.l.*, sendes bare internt. Sakskartet vil bli lagt ut på kommunens nettside og på www.kontrollutvalgene.no

Saksliste:

- 8/22 Godkjenning av protokoll fra møtet 16.02.22
- 9/22 Orientering om kommunale selskap - Haugaland brann og redning IKS
- 10/22 Orientering om kommunens fysioterapitjeneste og rutiner ved bekymring og klager
- 11/22 Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport «Kvalitets- og journalsystem v/sykehjem»
- 12/22 Forvaltningsrevisjon – revidert prosjektmandat «Kommunale havner og kaianlegg»
- 13/22 Referat- og orienteringssaker 23.03.22

Eventuelt

Karmøy/Aksdal, 16.03.22

Tor Inge Melhus (sign.)
Utvalgsleder

Toril Hallsjø
daglig leder/utvalgssekretær

Kopi:	Ordfører	(møte- og talerett)
	Revisor	(møte- og talerett)
	Rådmann	(invitert generelt, og spesielt i sakene 10 og 11)
	Varamedlemmer	(til orientering)
	Presse/publikum	

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalget	23.03.22	8/22
Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	033	

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTET 16.02.22

Sekretariatets forslag til vedtak:

Protokollen fra møtet i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg den 16.02.22 godkjennes.

Vedlegg: Protokoll fra møtet 16.02.22

Saksorientering:

Vedlagt følger utkast til protokoll fra kontroll- og kvalitetsutvalgets møte den 16.02.22.

Protokollen er gjennomlest og godkjent av leder i etterkant av møtet og oversendt administrasjonen og kommunestyret til orientering. Det er ikke framkommet merknader til vedlagt protokoll.

Protokollen fra forrige møte godkjennes formelt i dette møtet, og utvalgsleder eller evt. møteleder vil så signere protokollen.

Aksdal, 16.03.22

Toril Hallsjø (sign.)

Daglig leder/utvalgssekretær

KARMØY KONTROLL- OG KVALITETSUTVALG**PROTOKOLL**

Onsdag **16. februar 2022** ble det avholdt møte i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg under ledelse av utvalgets leder Tor Inge Melhus.

MØTESTED:	Karmøy rådhus, formannskapssalen
MØTESTART/MØTESLUTT:	kl. 19.00 – kl. 20.45
MØTENDE MEDLEMMER:	Tor Inge Melhus (KL), Linn Utseth (H), Thor Otto Lohne (A), Ørjan Fjellkårstad (Sp), Torunn Tvedt (KrF), Maria Kalstø (MGD) og Bjørn Hundhammer (FrP)
MØTENDE VARAMEDLEM:	Ingen
FORFALL:	Ingen
FRA SEKRETARIATET MØTTE:	Daglig leder/utvalgssekretær Toril Hallsjø, Haugaland kontrollutvalgssekretariat IKS
FRA ROGALAND REVISJON IKS MØTTE:	Revisor Deanne Kvammen Forvaltningsrevisor Ståle Opedal på Teams i sak 4/22
FRA ADMINISTRASJONEN:	Rådmann Vibeke Vikse Johnsen Avd. leder Britt Johnsen Pedersen i sak 2/22
ANDRE SOM MØTTE:	Ingen
MERKNADER TIL INNKALLING:	Ingen
MERKNADER TIL SAKLISTE:	Ingen

FØLGENDE SAKER BLE BEHANDLET:**SAK 1/22 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTET 24.11.21****Sekretariatets innstilling:**

Protokollen fra møtet i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg den 24.11.21 godkjennes.

Behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.02.22:

Utvalget hadde ingen merknader til protokollen.

Enstemmig vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.02.22:

Protokollen fra møtet i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg den 24.11.21 godkjennes.

SAK 2/22 ORIENTERING FRA ADMINISTRASJONEN – LANDBRUKS- FORVALTNINGEN

Sekretariatets innstilling:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar avdelingsleder Britt Johnsen Pedersen om landbruksforvaltningen til orientering.

Behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.02.22:

Avdelingsleder Britt J. Pedersen takket for invitasjonen. Hun hadde vært ansatt ved landbrukskontoret i 15 år. De var 4 ansatte som forvalter lovpålagte oppgaver og saksbehandling mot særlover som konsesjonslov, jordlov og skogbrukslov, samt ulike tilskuddsordninger. De ivaretar oppgavene også for Bokn og Utsira kommune. De driver også rådgivning og informasjon mot jord, skog, husdyr – og landbruksutvikling generelt.

Karmøy kommuner er både en kyst- og skogskommune (27 000 dekar m/skog). Det er nå registrert 216 foretak og 205 årsverk. Antallet har vært stabilt de siste 10 årene, men de to siste årene har det vært en klar nedgang. Melkeproduksjonsdrift er nå nede i 22 gårdsbruk.

Statsforvalter hadde kontroll i 2021, og tilbakemeldingen var at Karmøy kommune har gode rutiner med å forvalte de kontrollerte tilskuddsordningene. Tilskuddene utgjør 75 mill. kr, hvor av 60 mill. til Karmøy. Landbruksdriften i Karmøy har tradisjonelt vært deltid (før kombinert med fiske og senere med annet arbeid) og med utfordrende eiendomsstruktur (små og mange eiere). Noen av de beste produksjonsarealene er også der det er og har vært størst byggepress (som for eksempel Åkra og Norheim), fordi folk tradisjonelt har bosatt seg der de kan leve av jorda.

Nasjonal jordvernstrategi er at jordbruksareal skal vernes eller nedbygging reduseres. Av dette oppstår det mange klagesaker, men det er politikerne som til sist avgjør. Karmøy er med i et 3-årig interkommunalt prosjekt om frivillige tiltak i landbruket. Det ennå ikke klart hvilke krav som vil satt i ny gjødselvernsforskrift, men den vil sikker innebære en innskjerping for hele Rogaland.

Utvalget hadde spørsmål om tiltak for å redusere andel leiejord for å få opp antall større bruk, om stimulerings tiltak til ny matproduksjon og om biogassproduksjon på Haugalandet fra restavfall som avdelingsleder besvarte og kommenterte.

Utvalgsleder takket for en fin presentasjon.

Enstemmig vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.02.22:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar avdelingsleder Britt Johnsen Pedersen om landbruksforvaltningen til orientering.

SAK 3/22 KONTROLL OG REVISJON - REGNSKAPSOVERSIKT PR 31.12.21

Sekretariatets innstilling:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar regnskapsoversikt for funksjon 11000 Kontroll og revisjon pr. 31.12.21 til orientering.

Behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.02.22:

Sekretær redegjorde for tallene i saken. Utvalget hadde ingen merknader.

Enstemmig vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.02.22:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar regnskapsoversikt for funksjon 11000 Kontroll og revisjon pr. 31.12.21 til orientering.

SAK 4/22 FORVALTNINGSREVISJON - PROSJEKTMANDAT «KOMPETANSE OG REKRUTTERING» OG PROSJEKTET «KOMMUNALE HAVNER OG KAIANLEGG»

Sekretariatets innstilling:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg bestiller forvaltningsrevisjonsrapport «Kompetanse og rekruttering» i tråd med det utkast til prosjektplan som foreligger fra Rogaland Revisjon IKS (med eventuelle endringer som kommer fram i møtet).

Rammen settes til 300 timer.

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg igangsetter forvaltningsrevisjon om «Kommunale havner og kaianlegg» i tråd med det utkast til prosjektplan som foreligger med tillegg og nærmere utdyping i vedlegg fra Lohne og i behandling i sak 32/21 (med evt. endringer/tillegg.)

Foreløpig ramme for prosjektet settes til 400 timer. Eventuelt utvidelse av rammen legges fram for utvalget.

Behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.02.22:

Forvaltningsrevisor Svein Kvalvåg ble koblet opp på Teams. Han bekreftet at revisjonen ville kunne kjøre begge prosjektene parallelt denne våren.

For revisor var det viktig at utvalget var samstemt i sin bestilling om kai-prosjektet, da det var kommet mange innspill. Utvalget mente at mye dokumentasjon allerede forelå, men at det var viktig å komme i gang med intervjuer med aktuelle informanter.

Utvalget var enig om å få utarbeidet et revidert mandat til marsmøtet for å klargjøre oppdraget bedre. Utvalget var enig om at revidert mandat skulle sendes ut til medlemmene før endelig versjon til oversendt sekretariat for at det skulle være mulighet til å komme med innspill.

Til prosjekt «Kompetanse og rekruttering» satte Kalstø fram forslag om å ta med et tillegg i innstillingen om å undersøke om kommunen har tiltak og fokus på mangfoldproblematikk ved rekruttering. Utvalget støttet prosjektmandatet med tillegget.

Enstemmig vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.02.22:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg bestiller forvaltningsrevisjonsrapport «Kompetanse og rekruttering» i tråd med det utkast til prosjektplan som foreligger fra Rogaland Revisjon IKS med tillegg om å undersøke om kommunen har tiltak og fokus på mangfoldproblematikk ved rekruttering.

Rammen settes til 300 timer.

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg utsetter igangsetting av forvaltningsrevisjon om «Kommunale havner og kaianlegg» til etter 23.03.22.

Rogaland Revisjon utarbeider et revidert prosjektmandat i tråd med tidligere prosjektplan og tillegg og nærmere utdyping i vedlegg og i behandling av sak 32/21 til møtet 23.03.22.

Foreløpig ramme for prosjektet settes til 400 timer. Eventuelt utvidelse av rammen legges fram for utvalget.

SAK 5/22 UTVALGETS ÅRSPLAN FOR 2022

Sekretariatets innstilling:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg godkjenner årsplan for 2022 (med evt. endringer/ tillegg).

Behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.02.22:

Sekretær orienterte om planen. Utvalget hadde ingen merknader eller tillegg. Utvalget sluttet seg til innholdet, slik det var lagt fram.

Enstemmig vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.02.22:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg godkjenner årsplan for 2022.

SAK 6/22 UTVALGETS ÅRSMELDING FOR 2021

Sekretariatets innstilling:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg godkjenner årsmeldingen for 2021 (med evt. endringer/ tillegg).

Karmøy kommunestyre tar kontroll- og kvalitetsutvalgets årsmelding for 2021 til orientering.

Behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.02.22:

Sekretær gikk gjennom utkastet. Utvalget mente den var oversiktlig og var en fin oppsummering av fjorårets aktivitet. Utvalget sluttet seg til innholdet, slik det var lagt fram.

Enstemmig vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.02.22:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg godkjenner årsmeldingen for 2021.

og innstilling til kommunestyret:

Karmøy kommunestyre tar kontroll- og kvalitetsutvalgets årsmelding for 2021 til orientering.

SAK 7/22 REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER 16.02.22

1. Statusoversikt pr. februar 2022
2. Kommunestyret 13.12.21, sak 136 – Handlingsprogram 2022-25 med budsjett 2022 (IM)
3. Oversikt over kostnadene til kontroll og revisjon 2021 og budsjett 2022
4. Tertialrapport pr. 31.12.21 fra Rogaland Revisjon IKS
5. Protokoll fra repr. møte i Haugaland Vekst IKS 10.12.21 (ikke sign.)
6. Til utvalget fra Stian Larssen 09.12.21 om fysioterapijenesten, Unntatt off. OFL §24
7. Foreløpig tilbakemelding til Larssen den 15.12.21
8. Tilbakemelding fra personal- og org.sjef 14.01.22 om varslingssekretariatets konklusjon

9. Oppsummering fra konferansen i Sandnes 02.12.21 v/Tvedt og Fjellkårstad
10. NKRFs kontrollutvalgskonferansen 2022 – digital 01.-02.02.22 v/Kalstø og sekr.
11. Innspill/spørsmål fra medlem Kalstø i etterkant av konferansen
12. Statsforvalteren i Rogaland - Informasjon om statlige tilsyn med kommunene i 2022
13. Rogaland fylkeskommune v/kontrollsjef – forvaltn.rev.rapport «Haugalandspakken»
14. Hgsds Avis om fylkestingsbehandling av rapport i møtet 14.12.21, sak
15. Forvaltningsrevisjonsrapport «Haugalandspakken»

Sekretariatets innstilling:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar referat- og orienteringssakene 1- 15 til orientering.

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg ber om tilbakemelding fra rådmannen om kommunens **fysioterapitjeneste** til møtet 23.03.22.

Det skriftlige svaret leveres sekretariatet innen 15.03.22. Utvalget ber også om at rådmannen orienterer om saken i møtet 23.03.22.

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg ber om tilbakemelding fra rådmannen om kommunens **antikorrupsjonsarbeid** til møtet 11.05.22.

Det skriftlige svaret leveres sekretariatet innen 02.05.22. Utvalget ber også om at rådmannen orienterer om saken i møtet 11.05.22.

Behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.02.22:

Sekretær gikk gjennom sakene.

Pkt. 6-8

Sekretær opplyste at ved en feil hadde sladdet brev blitt lagt ut på kommunens nettside, men det var rettet opp så snart det blitt oppdaget. Media hadde tatt kontakt og ville lage en sak på dette. Rådmannen opplyste av feilen var registrert som avvik og oversendt personvernombudet.

Utvalget støttet innstillingen om tilbakemelding og orientering til og i neste møte.

Pkt. 9-11

Tvedt og Fjellkårstad fant samling i Sandnes interessant. Kalstø hadde etter NKRF-konferansen sendt inn spørsmål om kommunens antikorrupsjonsarbeid og saker fra Sivilombudet. Sekretær viste til SO sine årsmeldinger som interessant lesning. Utvalget støttet innstillingen.

Pkt. 13-15

Rådmannen opplyste at kommunestyret vil bli orientert om rapport og revisjonens funn i marsmøtet. Utvalget hadde ingen merknader.

Enstemmig vedtak i kontroll- og kvalitetsutvalget 16.02.22:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar referat- og orienteringssakene 1- 15 til orientering.

*Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg ber om tilbakemelding fra rådmannen om **kommunens fysioterapitjeneste** til møtet 23.03.22.*

Det skriftlige svaret leveres sekretariatet innen 15.03.22. Utvalget ber også om at rådmannen orienterer om saken i møtet 23.03.22.

*Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg ber om tilbakemelding fra rådmannen om **kommunens antikorrupsjonsarbeid** til møtet 11.05.22.*

Det skriftlige svaret leveres sekretariatet innen 02.05.22. Utvalget ber også om at rådmannen orienterer om saken i møtet 11.05.22.

Eventuelt

Henvendelse om Scenarioutredning og Kolnes

Lothe vist til oversendelse/forespørsel fra Odd Henry Dahle knyttet til konkurransegrunnlaget som lå til grunn for Scenarioutredningen foretatt av Asplan Viak.

Utvalget var enig om at dette lå utenfor utvalgets mandat, men både rådmann og utvalg var glad for stort engasjement og innspill rundt arealstrategiplanen. Sekretariatet ble bedt om å sørge for tilbakemelding om utvalgets standpunkt.

Neste møte

Etter vedtatt møteplan er neste møte **onsdag 23. mars**. Utvalget vedtok ny tid til **kl. 19.00** etter ønske fra leder og sekretær.

Foreløpig saker: orientering om Haugaland brann og redning IKS, orientering om fysioterapitjenesten, revidert prosjektmandat for prosjekt om kommunale havner og kaier, oppfølging av forvaltningsrapport «kvalitets- og journalsystem sykehjem»

Karmøy, 16. februar 2022

Tor Inge Melhus (sign.)
leder

Toril Hallsjø (sign.)
utvalgssekretær

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalget	23.03.22	9/22
Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216/217	

ORIENTERING - HAUGALAND BRANN OG REDNING IKS

Sekretariatets forslag til vedtak:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar brannsjef Dag Botnen sin gjennomgang om selskapet Haugaland brann og redning IKS til orientering.

Saksorientering

Kontroll- og kvalitetsutvalget vedtok i møtet 18.11.20, sak 45/20 å invitere administrasjonen eller selskaper til å komme å orientere etter en vedtatt plan. Vedtaket var følgende:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg vedtar følgende plan for orienteringer fra administrasjonen eller selskaper i 2021:

1. prior.	Barnehagesjefen (med vekt på tilskudd til private barnehager)	jan. (27.01.21, sak 2)
2. prior.	Miljørådgiver (miljø, klima og energi)	mars (17.03.21, sak 9)
3. prior.	Husøy-området v/ Karmsund Havn IKS	mai (16.06.21, sak 21)
4. prior	Barnevernsleder	juni (19.05.21, sak 15)
5. prior.	Destinasjon Haugesund og Haugaland AS	sept. (01.09.21, sak 27)
6. prior	Rusteamet	sept. (20.10.21, sak 36)
7. prior.	Det historiske Avaldsnes-prosjektet	okt. (24.11.21, sak 40)
8. prior.	Landbruket i Karmøy	nov. (16.02.22, sak 2)
9. prior.	Haugaland Brann og redning IKS	2022 (23.03.22)

Tidsrammen settes til 30-40 min. inklusiv spørsmål.

Sekretariatet gis fullmakt til å invitere i en annen rekkefølge enn listen dersom den/de som inviteres ikke har anledning til å stille i det aktuelle møtet.

Orienteringene er tenkt å gjøre utvalget bedre kjent med driften og de utfordringer kommunen eller selskapet har. Planen/invitasjonen ble oversendt rådmannen og selskapene i etterkant av møtet. Det gikk fram i brevet at tidspunktene kunne endres/byttes for de inviterte.

Til marsmøtet er selskapet Haugaland brann og redning IKS invitert. Daglig leder/brannsjef Dag Botnen vil stille for å orientere om selskapet og om sitt ansvarsområde.

Han har også blitt invitert til Sveio kontroll- og kvalitetsutvalg i møtet 31.01.22, sak 2/22 hvor han orienterte om selskapet .

Fra www.purehelp.no foreligger følgende opplysninger om selskapet:

Org. nr 819 585 822
 Firmanavn: Haugaland Brann og Redning IKS
 Selskapsform: IKS med akjekapital NOK 5 000 000
 Stiftet: 03.04.17 (i drift fra 01.07.18)
 Formål: Selskapets formål er å dekke alle kommunenes plikter, oppgaver og behov i henhold til brann- og eksplosjonsvernlovens krav til kommunene, herunder: ulykke- og katastrofesituasjoner som brann, redning, drukning og akutt forurensing, nødalarmtjenester 110, feiing og tilsyn med fyringsanlegg, arbeide med forebyggende tiltak mot brann og ulykker, søke å selge tjenester knyttet til forebyggende og beredskapsrelaterte tjenester, inngå samarbeidsavtaler med kommuner, andre selskaper og virksomheter. Selskapet kan påta seg andre arbeidsoppgaver eierne og selskapet måtte bli enige om.

Ansatte : 322 (fordelt på 20 underenheter)

Styreleder: Elling Hetland
 Styremedlemmer: Torleif Østrem-Olsen, Kristin Helle, Laila Steine, Leif Malvin Knutsen
 Ansatterrepr: Finn Ulvund, Tore Johann Enerstvedt og Leon Dale (iflg www.hbre.no)

Eiere: (8)
 Karmøy kommune
 Tysvær kommune
 Vindafjord kommune
 Sveio kommune
 Etne kommune
 Suldal kommune
 Bokn kommune
 Utsira kommune

Sist innlevert regnskap for 2019 viser en omsetning på **NOK 107 384 000**, et driftsresultat på **NOK 8 639 000** og hvor egenkapital var **positiv** med **NOK 49 239 000**.

Sekretariatet har som standard å foreslå at det blir orientert om følgende (kun veiledende), men om dette passer må brannsjefen selv avgjøre:

Tjenesteområdene og tjenestetilbud

- Hvordan tjenesteområdene er organisert
- Hvilke tjenester som ligger til tjenesteområdene

Antall ansette på tjenesteområdene

- Fordeling på de ulike tjenestene
- Rekruttering av medarbeidere
- Eventuelle utfordringer når det gjelder rekruttering

Budsjett og regnskap

- Rammer
- Resultat
-

Tanker om framtiden

- Utfordringer
- Planer

Det er fastsatt tidsramme med 30-40 minutt inklusiv spørsmål, men det er mulig for utvalget å utvide denne, dersom det er ønskelig, men tidsrammen bør også respekteres, da det er andre saker på sakskartet som kan ta sin tid.

Utvalget kan komme med innspill på emne og spørsmål i forkant av møtet, men helst så tidlig som mulig, slik at den inviterte kan forberede seg på dette.

Aksdal, 15.03.22

Toril Hallsjø (sign.)

Daglig leder/utvalgssekretær

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalget	23.03.22	10/22
Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	212	

OM KOMMUNENS FYSIOTERAPITJENESTE OG RUTINER VED BEKYMRING OG KLAGER

Sekretariatets forslag til vedtak:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar rådmannens orientering om kommunens fysioterapitjeneste og rutiner ved bekymring og klager til orientering.

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg finner ikke grunnlag å gå videre med henvendelsen fra Stian Larssen med egen forvaltningsrevisjon.

Vedlegg: Rådmannens brev av 15.03.22

Bakgrunn

Kontroll- og kvalitetsutvalget vedtok enstemmig i møtet 16.02.22, under referat- og orienteringssakene, sak 7/22 følgende:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg ber om tilbakemelding fra rådmannen om kommunens fysioterapitjeneste til møtet 23.03.22.

Det skriftlige svaret leveres sekretariatet innen 15.03.22.

Utvalget ber også om at rådmannen orienterer om saken i møtet 23.03.22.

Saken ble lagt fram for utvalget på bakgrunn av henvendelse fra fysioterapeut Stian Larssen til utvalgsleder den 09.12.21 om bistand til håndtering av tidligere varslingssak om kritikkverdige forhold rundt utøvelse av tjeneste og kommunens håndtering av regelverk etter helsepersonellloven. Sekretariatet ba på den bakgrunn en vurdering av kommunens varslingssekretariat skulle kobles inn. Fra personal- og organisasjonssjefen ble det opplyst 14.01.22 at saken ikke skal behandles som varslingssak etter reglene om varsling i arbeidsmiljøloven § 2-A, da den gjelder for arbeidstakere og innleide, og ikke personer med driftsavtale med kommunen.

I vedlegget framkom en del påstander som gjorde at dokumentet/brevet ble delvis unntatt offentlighet, jfr Off.loven § 24.

Kontrollutvalget er ikke et klageorgan og skal heller ikke behandle klagesaker. Utvalget kan likevel ta opp temaer dersom det er indikasjoner på at der er problemstillinger som er å regne som en av flere systemfeil.

Sekretariatet mente at utvalget kunne be om en tilbakemelding fra rådmannen om kommunens fysioterapitjeneste til marsmøtet. Utvalget støttet innstillingen.

På kommunens nettside står bl.a. følgende om fysioterapitjenesten:

Fysio- og ergoterapitjenesten har som hovedoppgave å bistå barn og voksne med nedsatt funksjon til å oppleve mest mulig mestring og fungering i hverdagen. Fokuset rettes også på forebygging. Tjenesten kan bidra med trening, veiledning, tilrettelegging og hjelpemidler.

Tilbudet til barn

Barn i Karmøy kommune kan få tilbud om vurdering av ergoterapeut og fysioterapeut. Hvis du er bekymret for den motoriske utviklingen til ditt barn kan du sende henvisning til bestillerkontoret. Kommunens fysio- og ergoterapitjeneste vil deretter ta kontakt for å bistå med en kartlegging av barnets ressurser og potensial. Målet er å finne frem til hensiktsmessige tiltak sammen med barnet og foresatte.

Barn kan søke om: vurdering av fysioterapeut, vurdering av ergoterapeut og bistand ved søknad om hjelpemidler.

Aktuelle tiltak kan være: trening, veiledning og kompensering med hjelpemidler

Egeninnsats: For å kunne oppnå barnets motoriske potensial er det nødvendig med betydelig egeninnsats fra barnet, foreldre, samt skole og barnehage.

Tiltak gis der barnet er: Barnet skal hovedsakelig få tilbud på de arenaene der barnet oppholder seg – hjemme, barnehage, skole eller i avlastningsbolig.

Tverrfaglig samarbeid: Fysio- og ergoterapitjenesten samarbeider med barnehage og skolepersonell, PPT, sykehus, rehabiliteringstjenesten og kompetansesenter.

Vurdering og testing: Når fysio- og ergoterapitjenesten vurderer barnet ditt da tas det stilling til om motoriske utfordringer kan løses ved hjelp av trening, midlertidig kompenseres med hjelpemidler mens treningen foregår, eller varig kompenseres med hjelpemidler.

Barn under barnehagealder: terapeuter kommer hjem og tar en observasjonstest (Aims, Bayleys). Fysioterapeut foretar 4 månederskontroll på helsestasjonene.

Barn i barnehage- og skolealder: Når barnet er i barnehage- eller skolealder blir det invitert til å komme til fysio- og ergoterapitjenesten til å gjennomgå en motorisk test. Unntaksvis kan testene tas i barnehagen.

I tillegg kan det være aktuelt å gjennomføre finmotorisk-vurdering, munnmotorisk-vurdering, vurdering av utførelsen av dagligdagse gjøremål, kartlegging av hjelpemiddelbehov, vurdering av behov for hydroterapibehandling. Disse testene gjennomføres i hjemmet, på skole eller i barnehage, eller andre steder der det er naturlig.

Syn og hørsel: Utfordringer med syn og hørsel blir som oftest fulgt opp av PPT.

Tiltak: På grunnlag av vurderingen blir det gjort en anbefaling om tiltak.

Dette kan være:

- *Veiledning av fysioterapeut til foreldre og eller barnehage- og skolepersonal*
- *Veiledning av ergoterapeut til foreldre og eller barnehage- og skolepersonal*
- *Trening med ergoterapeut hjemme og eller i skole/barnehage*
- *Intensiv trening med fysio- og/eller ergoterapeut i barnehage (2-3 ganger i uken i 4 uker, avhengig av vurderingen)*
- *Hydroterapi med fysioterapeut i Karmøyhallen*
- *Hjelp til å vurdere, velge, søke og tilpasse tekniske hjelpemidler (epilepsialarm, barnevogn, barnestol, bilsete, rullestol m.m.)*
- *Munnmotorisk trening i barnehage/skole, med veiledning av personalet*
- *Boligtilpasning for barn med omfattende behov*
- *Bistand i forbindelse med søknad på trygdebil klasse 1 eller 2*
- *Koordinatorfunksjon i forbindelse med individuell plan blir etter vedtak fra bestillerkontoret i Karmøy kommune ivaretatt av både ergo- og fysioterapeuter*
- *Forebygging: 4-årskontroller i barnehager, samt igangsetting av motorisk stimuleringsprosjekter i barnehager.*
- *Veiledning av foreldre til barn med overvektsproblematikk, samt trening med barn under 6 år med overvektsproblematikk.*

Tilbudet til voksne

Voksne med funksjonsfall kan ha behov for oppfølging fra fysio- og ergoterapitjenesten. Søknad sendes til bestillerkontoret for helse og omsorgstjenester i Karmøy kommune. (Ved langtidsplass på sykehjem er det personalet på sykehjemmet som sender søknaden). Når søknad er mottatt blir det gjort en vurdering av dine ressurser og ditt potensiale som utgangspunkt for eventuell igangsettelse av tiltak. Det vil bli stilt krav til egeninnsats og motivasjon hos den som søker oppfølging. Oppfølging kan skje i forbindelse med korttidsopphold på sykehjem eller i hjemmet, hvis en ikke har mulighet for å komme seg til et fysikalsk institutt.

Opptrening

Fysio- og ergoterapitjenesten følger opp de som har behov for opptrening etter funksjonsfall, etter gjeldende prioriteringsliste. Opptreningen skjer i samarbeid med personale på sykehjem/hjemmetjeneste. De som kan nyttiggjøre seg oppfølging på fysikalsk institutt blir overført dit. Det finnes flere fysikalske institutt, spredt ut over hele kommunen.

Innsatsteam

Hvis du skal hjem til egen bolig etter et omfattende funksjonsfall som krever tverrfaglig oppfølging, kan Innsatsteamet være aktuelt. Innsatsteam er et tverrfaglig team bestående av ergoterapeut, fysioterapeut og rehabiliteringskontakt i hjemmesykepleien som kan bistå deg i overgangen fra institusjon til eget hjem. Teamet gjør en helhetlig vurdering av din funksjon og boligsituasjon. Hvis du vurderes til å oppfylle kriteriene for Innsatsteam etter en kartleggingsuke, igangsettes en intensiv rehabiliteringsperiode på 4 uker. Opptreningen tar utgangspunkt i dine mål som evalueres fortløpende.

Hverdagsrehabilitering

Hverdagsrehabilitering er en omsorgstjeneste med målrettet trening i en tidsavgrenset periode. Det tas utgangspunkt i dine egne forutsetninger og ønskede mål, slik at du blir i stand til selv å klare hverdagens gjøremål. En fysioterapeut og en ergoterapeut bidrar til tverrfaglighet i arbeidet. I samarbeid med de ansatte i hjemmetjenesten vurderer terapeutene funksjonsnivået ditt og utreder hva som trengs av trening, tilrettelegging og hjelpemidler.

Veiledning

Fysio- og ergoterapitjenesten kan bistå med veiledning hos personer som har behov for igangsetting av tiltak for å vedlikeholde funksjon og forebygge komplikasjoner. Veiledning kan være aktuelt ved avslutning av et opptreningsforløp, eller for personer som har behov for igangsetting av tiltak for å hindre videre funksjonsfall. Aktuelle samarbeidspartnere ved veiledning kan for eksempel være personale på sykehjem, hjemmetjeneste og pårørende.

Fysioterapeuter som har driftsavtale med kommunen

Kommunen har også driftsavtaler med privatpraktiserende fysioterapeuter. Dette gir lavere egenandel for pasienten som går til disse. Oversikt over privatpraktiserende fysioterapeuter som har driftsavtale med Karmøy kommune:

Det er en rekke fysioterapeuter som har driftsavtale med kommunen. Her får du en oversikt. (se nettsidene)

Driftsavtalen innebærer blant annet at egenandel for behandling hos disse fysioterapeutene følger Navs satser. Refusjonsberettigede pasienter (avhenger av diagnose) vil også få refusjon for behandling her.

Fysioterapeuter som kun har delvis driftstilskudd (avtale) plikter å opplyse pasienten om hvorvidt behandlingen vil kunne bli dekket av NAVs refusjonsordninger eller ikke.

Oversikten pr 29.10.21 på kommunens nettsider viser navn på 12 fysioterapeuter ved seks adresser fordelt på områdene Nordheim, Avaldsnes, Kopervik og Vea. Det er opplyst at kommunen har etablert et samarbeidsutvalg for fysioterapeuter med driftsavtale som består av seks deltakere, b.la. helsesjef og to fysioterapeuter med avtale.

Rådmannens tilbakemelding

Sekretariatet mottok tilbakemelding i brev datert 15.03.22 hvor det gjøres greie for organisering av fysioterapitjenesten og rutiner ved bekymring og klager. Den sene tilbakemeldingen skyldes misforståelse i administrasjonen til skriftlig kontra muntlig redegjørelse i møtet.

Rådmannens tilbakemelding følger som vedlagt, men sekretariatet har valgt å ta svaret også inn i saksframlegget. Det er gitt følgende tilbakemelding:

«Kommunens fysioterapitjenester består av både kommunalt tilsatte fysioterapeuter og driftsavtaler med privatpraktiserende fysioterapeuter. Til sammen skal dette gi innbyggerne et helhetlig godt fysioterapitilbud. Fysioterapitjenesten er organisert i sektor helse. Kommunen har 16,1 driftshjemler for privatpraktiserende fysioterapeuter. Den kommunale fysio- og ergoterapitjenesten består av totalt 11 fysioterapeuter inkl. en turnusfysioterapeut og 5 ergoterapeuter.

Avtaler om driftstilskudd

De 16,1 driftshjemlene er fordelt på 20 privatpraktiserende fysioterapeuter. Hjemlenes størrelse er fra 20% til 100%. Fysioterapeutene er i hovedsak knyttet opp mot institutter, fordelt geografiske i kommunen.

Det er Karmøy kommune som lyser ut og tildeler avtalehjemler/driftstilskudd til private fysioterapeuter ut fra faglige kvalifikasjoner. Representant fra samarbeidsutvalg/tillitsvalgt deltar i intervjuet og gjenværende fysioterapeut ved instituttet inviteres til å delta som observatør og gi uttalelse til innstillingen til hjemmelen. Avtale om driftstilskudd inngås med Karmøy kommune ut fra vilkår i ASA 4313.

Fysioterapeutene skal gi et åpent allmenn fysioterapitilbud til befolkningen i hele Karmøy kommune for aktuelle diagnosegruppe i alle aldersgrupper og funksjonsnivå dersom ikke annet er beskrevet i den individuelle avtalen med fysioterapeuten.

Kommunens ansvar for driftsavtalene

Kommunen har ikke arbeidsgiveransvar for fysioterapeutene. Karmøy kommune har ansvar for å påse at driftsavtalen følges opp av fysioterapeuten i tråd med forskrifter og avtaleverk og at funksjons- og kvalitetskrav etterfølges.

- Forskrift om funksjons- og kvalitetskrav for fysioterapeuter med kommunal driftsavtale, <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-09-01-1334>
- ASA 4313 - Rammeavtale mellom KS og NFF, NMF og PFF om drift av selvstendig næringsdrivendes fysioterapivirksomhet, https://www.ks.no/contentassets/8774e0fc4861417682525a65fb660d47/arundskriv_4_2018.pdf
- ASA 4303 Avtale om driftstilskudd og takster for fysioterapeuter med avtale om drift av privat praksis med kommunene (statsavtalen), <https://www.ks.no/contentassets/3cfa664213fa4d06b85d7573d85c563c/A-rundskriv-2-2021.pdf>

Fysioterapeuten skal drive sin virksomhet i tråd med krav fastsatt i lov og forskrift, oppdatert kunnskap og nasjonale retningslinjer.

Fysioterapeuten skal tilstrebe å redusere risiko for uønskede hendelser i sin virksomhet. Det er videre krav til fysioterapeuten ifht dokumentasjon, innhold i tjenesten, samarbeid,

elektronisk samhandling, prioritering, tilgjengelighet, rapportering, hjemmebehandling, henvisning og sykefraværsoppfølging (manuellterapeut). Dette er forhold som fysioterapeuten forplikter seg til ved inngåelse av den individuelle avtalen.

Rutiner vedrørende hevendelser/klager vedrørende fysioterapeut

Mottatte klager og henvendelser følges opp av helsesjef. Innhold og håndtering vurderes. Ofte drøftes saken med rådgiver personal og faglig rådgiver for fysioterapi i kommunen og evt kommuneadvokat. I enkelte saker innhentes det eksterne råd fra KS, Helfo, Statsforvalter og Helsedirektoratet.

Klage fra pasient/samarbeidspartnere/andre aktører på service og tilgjengelighet eller andre forhold som dreier seg om oppfølging av driftsavtalen.

Helsesjef følger opp dette med ulike tiltak. Dette kan være å sende klagen til fysioterapeuten for gjennomgang, tilbakemelding og evt forslag til forbedring av praksis. Det kan være dialog, møter og rådgivning, gjennomgang av driftsavtale mv.

Kvalitetsklage/klage på den faglige utredningen, vurderingen og behandling..

Dersom henvendelsen gjelder den faglige vurderingen/ svikt i behandlingen/feilbehandling/skader etter behandling mv vil det vurderes om statsforvalter/helsetilsynet er riktig instans for klage. Pasienten informeres om hvordan sende klage og hvordan få hjelp til å klage, evt videresender kommunen klagen.

Samarbeid

Det er samarbeid mellom de privatpraktiserende fysioterapeutene og kommunal ergo- og fysioterapitjeneste for å gi et tilfredsstillende tilbud til kommunens brukere og for å ivareta kommunens samlede behov. Dette kan være dialog om overføring av pasienter, kompetanseutveksling og gjensidig veiledning. Fysioterapeutene skal bidra til utvikling av fysioterapitjenesten i kommunen og skal følge kommunal prioriteringsliste (retningslinjer). De skal også holde seg oppdatert om tjenestetilbudet i kommunen, inkl relevante gruppetilbud.

Det er opprettet samarbeidsutvalg mellom kommunen og avtalefysioterapeutene der to representanter fra fysioterapeutene deltar. Fra kommunen deltar helsesjef, personalrådgiver og faglig rådgiver/avdelingsleder for fysio- og ergoterapitjenesten. Det arrangeres i tillegg et årlig fellesmøte mellom privatpraktiserende fysioterapeuter og kommunal fysioterapitjeneste. Temaet er informasjonsutveksling og kompetanseheving».

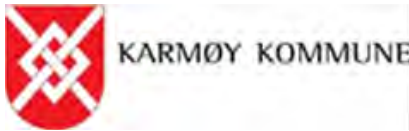
Sekretariatets kommentarer

Sekretariatet vil vise til rådmannens tilbakemelding i denne saken og innstiller på at utvalget tar tilbakemeldingen til orientering. Sekretariatet vil videre innstille på at det ikke gjøres ytterligere tiltak fra utvalgets side.

Rådmannen med ansatte i administrasjonen vil møte utvalget og orientere eller svare på spørsmål, i tillegg til den skriftlige oversendelsen.

Aksdal, 16.03.22

Toril Hallsjø
Daglig leder/utvalgssekretær

Haugaland Kontrollutvalgssekretariat Iks

Dato: 15.03.2022

Postboks 57

Dokumentnummer: 22/2375-1

5575 Aksdal

Deres referanse:

Saksbehandler: Lene Yvonne Kvilhaug

Organisering av fysioterapitjenesten og rutiner ved bekymring og klager

Kommunens fysioterapitjenester består av både kommunalt tilsatte fysioterapeuter og driftsavtaler med privatpraktiserende fysioterapeuter. Til sammen skal dette gi innbyggerne et helhetlig godt fysioterapitilbud.

Fysioterapitjenesten er organisert i sektor helse. Kommunen har 16,1 driftshjemler for privatpraktiserende fysioterapeuter. Den kommunale fysio- og ergoterapitjenesten består av totalt 11 fysioterapeuter inkl. en turnusfysioterapeut og 5 ergoterapeuter.

Avtaler om driftstilskudd

De 16,1 driftshjemlene er fordelt på 20 privatpraktiserende fysioterapeuter. Hjemlenes størrelse er fra 20% til 100%. Fysioterapeutene er i hovedsak knyttet opp mot institutter, fordelt geografiske i kommunen.

Det er Karmøy kommune som lyser ut og tildeler avtalehjemler/driftstilskudd til private fysioterapeuter ut fra faglige kvalifikasjoner. Representant fra samarbeidsutvalg/tillitsvalgt deltar i intervjuet og gjenværende fysioterapeut ved instituttet inviteres til å delta som observatør og gi uttalelse til innstillingen til hjemmelen.

Avtale om driftstilskudd inngås med Karmøy kommune ut fra vilkår i ASA 4313.

Fysioterapeutene skal gi et åpent allmenn fysioterapitilbud til befolkningen i hele Karmøy kommune for aktuelle diagnosegrupper i alle aldersgrupper og funksjonsnivå dersom ikke annet er beskrevet i den individuelle avtalen med fysioterapeuten.

Kommunens ansvar for driftsavtalene

Kommunen har ikke arbeidsgiveransvar for fysioterapeutene.

Karmøy kommune har ansvar for å påse at driftsavtalen følges opp av fysioterapeuten i tråd med forskrifter og avtaleverk og at funksjons- og kvalitetskrav etterfølges.

- Forskrift om funksjons- og kvalitetskrav for fysioterapeuter med kommunal driftsavtale, <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-09-01-1334>
- ASA 4313 - Rammeavtale mellom KS og NFF, NMF og PFF om drift av selvstendig næringsdrivendes fysioterapivirksomhet, https://www.ks.no/contentassets/8774e0fc4861417682525a65fb660d47/arundskriv_4_2018.pdf

- ASA 4303 Avtale om driftstilskudd og takster for fysioterapeuter med avtale om drift av privat praksis med kommunene (statsavtalen),
<https://www.ks.no/contentassets/3cfa664213fa4d06b85d7573d85c563c/A-rundskriv-2-2021.pdf>

Fysioterapeuten skal drive sin virksomhet i tråd med krav fastsatt i lov og forskrift, oppdatert kunnskap og nasjonale retningslinjer. Fysioterapeuten skal tilstrebe å redusere risiko for uønskede hendelser i sin virksomhet. Det er videre krav til fysioterapeuten ifht dokumentasjon, innhold i tjenesten, samarbeid, elektronisk samhandling, prioritering, tilgjengelighet, rapportering, hjemmebehandling, henvisning og sykefraværsoppfølging (manuellterapeut). Dette er forhold som fysioterapeuten forplikter seg til ved inngåelse av den individuelle avtalen.

Rutiner vedrørende hevendelser/klager vedrørende fysioterapeut.

Mottatte klager og henvendelser følges opp av helsesjef. Innhold og håndtering vurderes. Ofte drøftes saken med rådgiver personal og faglig rådgiver for fysioterapi i kommunen og evt kommuneadvokat. I enkelte saker innhentes det eksterne råd fra KS, Helfo, Statsforvalter og Helsedirektoratet.

Klage fra pasient/samarbeidspartnere/andre aktører på service og tilgjengelighet eller andre forhold som dreier seg om oppfølging av driftsavtalen. Helsesjef følger opp dette med ulike tiltak. Dette kan være å sende klagen til fysioterapeuten for gjennomgang, tilbakemelding og evt forslag til forbedring av praksis. Det kan være dialog, møter og rådgivning, gjennomgang av driftsavtale mv.

Kvalitetsklage/klage på den faglige utredningen, vurderingen og behandling.. Dersom henvendelsen gjelder den faglige vurderingen/ svikt i behandlingen/feilbehandling/skader etter behandling mv vil det vurderes om statsforvalter/helsetilsynet er riktig instans for klage. Pasienten informeres om hvordan sende klage og hvordan få hjelp til å klage, evt videresender kommunen klagen.

Samarbeid

Det er samarbeid mellom de privatpraktiserende fysioterapeutene og kommunal ergo- og fysioterapitjeneste for å gi et tilfredsstillende tilbud til kommunens brukere og for å ivareta kommunens samlede behov. Dette kan være dialog om overføring av pasienter, kompetanseutveksling og gjensidig veiledning. Fysioterapeutene skal bidra til utvikling av fysioterapitjenesten i kommunen og skal følge kommunal prioriteringsliste (retningslinjer). De skal også holde seg oppdatert om tjenestetilbudet i kommunen, inkl relevante gruppetilbud.

Det er opprettet samarbeidsutvalg mellom kommunen og avtalefysioterapeutene der to representanter fra fysioterapeutene deltar. Fra kommunen deltar helsesjef, personalrådgiver og faglig rådgiver/avdelingsleder for fysio- og ergoterapitjenesten. Det arrangeres i tillegg et årlig fellesmøte mellom privatpraktiserende fysioterapeuter og kommunal fysioterapitjeneste. Temaet er informasjonsutveksling og kompetanseheving.

Med hilsen

Vibeke Vikse Johnsen
rådmann

Lene Yvonne Kvilhaug
juridisk rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk.

SAKSGANG		
Utval	Møtedato	Saksar
Kontroll- og kvalitetsutvalget	23.03.22	11/22
Kommunestyret	04.04.22	
Saksansvarleg:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216	

OPPFØLGING AV FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORTEN «KVALITETS- OG JOURNALSISTEM V/SYKEHJEM» »

Sekretariatet sitt forslag til vedtak og innstilling til kommunestyret:

Karmøy kommunestyre tar rådmannens tilbakemelding om oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapporten «Kvalitet- og journalsystem v/sykehjem» til orientering.

Vedlegg

Rådmannens tilbakemelding, datert 15.03.22 (oversendelsesbrev)

Vedlegg - Status for kommunens arbeid med tiltakene beskrevet i tabell

Saksorientering

Karmøy kommunestyre behandlet i møtet 28.06.21, sak 76/21 forvaltningsrevisjonsrapport fra KPMG AS, der det ble fattet følgende enstemmige vedtak:

- 1. Karmøy kommunestyre tar forvaltningsrevisjonsrapporten «Kvalitets- og journalsystem sykehjem» fra KPMG AS til orientering.**
- 2. Rapporten oversendes rådmannen for videre oppfølging av rapportens anbefalinger.**
- 3. Rådmannen gir tilbakemelding til kommunestyret via kontroll- og kvalitetsutvalget om oppfølging av rapporten innen 9 måneder etter kommunestyrets vedtak.**

KPMGs rapport var vedlagt saken til kontroll- og kvalitetsutvalget og kommunestyret, og ligger på sekretariatets nettsider www.kontrollutvalget.no under Karmøy sine rapporter.

Forvaltningsrevisjonen ble igangsatt på bakgrunn av kommunestyrevedtak 11.05.20, sak 30/20:

Kommunestyret ber om at kontroll- og kvalitetsutvalget gjennomfører en forvaltningsrevisjon vedrørende kunnskap om, opplæring i og bruken av kommunens kvalitets- og journalsystem ved våre sykehjem»

KPMG AS gjennomførte datainnsamling høsten 2020 og rapporten ble lagt fram for kontroll- og kvalitetsutvalget 17.03.21 og for kommunestyret 28.06.21, sak 76/21.

Revisjonen konkluderte med at kommunen i det store og hele har et hensiktsmessig opplegg for å sikre bruken av disse systemene på sykehjemmene. På bakgrunn av undersøkelsene gav revisjonen noen anbefalinger og rådmannen vurderte dette som konstruktive forslag til forbedring.

På bakgrunn av undersøkelsene kom revisjonen med følgende **anbefalinger**:

Kommunen bør;

Generelt

- ☐ *Vurdere om opplæringstilbudet som gis av kommunen i tilstrekkelig grad er avstemt mot behovene i virksomhetene ved å*
 - *vurdere å sette inn tiltak for å jobbe mer systematisk med kompetansekartlegging, herunder følge kompetansekartleggingene på sykehjemmene tettere opp,*
 - *vurdere muligheten for å etablere et kompetansestyringssystem for å aggregere resultater fra sykehjemmenes kompetansekartlegginger til et overordnet nivå,*
 - *vurdere om frekvensen på opplæringstiltak kan økes,*
 - *vurdere økt bruk av opplæring i regi av helse- og omsorgsetaten.*

Compilo

- ☐ *Vurdere tiltak rettet mot ønsket utbredelse og bruk av Compilo, herunder ved å*
 - *Vurdere å definere superbrukere ved alle sykehjem.*
 - *Følge opp virksomhetsledere og avdelingsledere på sykehjemmene slik at de har tilstrekkelig kompetanse til å hente ut og bruke avviksstatistikk fra Compilo.*
 - *Tydeliggjøre for de ansatte hvor avvik i Compilo sendes, hvem som får tilgang til avviket og hvilke utfall og konsekvenser avvikene får.*

Profil

- ☐ *Vurdere tiltak rettet mot ønsket utbredelse og bruk av Profil ved å –*
Vurdere å definere superbrukere ved alle sykehjem.
- ☐ *Sette inn tiltak for å sikre at tilgang til journalsystemet Profil umiddelbart vurderes på nytt når det oppstår endringer i ansattes ansvarsområder eller ansettelsesforhold.*

Tilbakemelding

Rådmann har i brev datert 15.03.23 oversendt tilbakemelding om oppfølging av rapportens anbefalinger. Vedlagt følger oversendelsesbrevet og nærmere redegjørelse om oppfølgingen satt opp i tabell. Rådmannen skriver bl.a. i oversendelsen:

«Pandemisituasjonen har påvirket innsatsen /fremdriften i forhold til noen av tiltakene, men arbeidet med disse vil fortsette i løpet av 2022».

Til punktet Generelt:

«Virksomheten gjennomfører årlig en kompetansekartlegging og utarbeider med bakgrunn i denne en kompetanseplan for kommende år. Årlige medarbeidersamtaler danner grunnlag for tiltak for å øke nødvendig kompetanse hos den enkelte.

- Helse- og omsorgsetaten /kommunen har ikke etablert et slikt system på nåværende tidspunkt.

- Opplæring etter behov /kartlegging (kompetanseplan)

- Karmøy kommune bruker KS læring som er en digital plattform for læring. Kurs i forhold til Profil og Forbedringssystemet vil etter hvert bli tilgjengelige på denne plattformen som digitale kurs. Med dette legges det også til rette for å øke frekvensen på opplæringen i de virksomheten/avdelingene dette måtte være aktuelt for».

Til punktet om Compilo:

– Ved sykehjemmene er virksomhetslederne definerte som superbrukere.

– Følgende kurs knyttet til avvik/statistikk er avholdt:

o Avvik, del I og del II

o Avviksstatistikk

I tillegg er det gitt felles opplæring på ledersamlinger og ellers etter forespørsel. I 2019 ble det avholdt fysiske kurs, mens det fra 2020 og senere er avholdt digitale kurs på oppsatte datoer.

I tillegg vurderes ledermøter og rapporteringsrutiner endret slik at avvikshåndtering og forbedringsarbeid kan få økt fokus og fremdrift.

- Innmelder (den ansatte) kan til enhver tid følge avviket, se hvem som involveres i arbeidet med å lukke avviket, om tiltak iverksettes, samt dokumentasjon i forbindelse med lukking/håndtering av avviket.

I tillegg belyses dette i opplæringssammenheng, det orienteres om i ansattkurs og kommer frem i relevante prosedyrer. Når andre enn innmelder og leder har leseadgang til et avvik, vil dette komme frem når avviket dokumenteres i Forbedringssystemet.

Kurstilbudet vil bli evaluerte og etter hvert også gjort tilgjengelige på KS læring som er en digital plattform for opplæring og kompetanse.

Til punktet om Profil:

- I sykehjemmene er avdelingsledere definerte som superbrukere og journalansvarlige.*
- Den ansattes plassering i personalsystemet er styrende for hvilke tilganger som gis. Ved endringer i ansettelsen/tjenestested vil tilgang til journalsystemet bli tilsvarende endret. Nye ramme- og tilkallingsavtaler har nå definert start- og sluttdato.*
- Det er også utarbeidet ny rutinebeskrivelse for tilgangsstyring.*

Det vises til vedlegg, men sekretariatet har valgt å ta inn i saksframlegget punktene og hva som er gjort.

Sekretariatets kommentarer

I følge kommuneloven § 23-2 bokstav e og forskrift for kontroll og revisjon § 5 tilligger det kontrollutvalget å se til at forvaltningsrevisjoner blir fulgt opp. Dette skal sikre at kontrollen får effekt og bidra til forbedringer. Utvalget skal også rapportere til kommunestyret hvordan merknadene er fulgt opp.

Det ligger ikke til kontroll- og kvalitetsutvalget å fastsette hvordan administrasjonen skal følge opp påviste avvik/svakheter i det konkrete tilfellet, da dette er rådmannens ansvar. Kontrollutvalget kan rapportere om tidligere saker til kommunestyret, dersom kontrollutvalget mener saker ikke er fulgt opp på en tilfredsstillende måte.

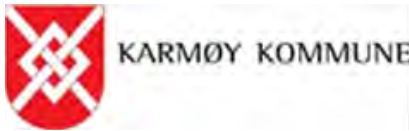
Sekretariatet mener rådmannen i denne saken har gitt ein grei tilbakemelding og at de anbefalte tiltakene er det tatt tak i gjennom nye rutiner og prosedyrer. Noe av arbeidet er blitt hemmet som følge av koronapandemien i 2021 og det arbeidet/framdriften vil fortsette i 2022.

Det har vært praksis for at administrasjonen møter i utvalget og orienterer om oppfølgingen eller svarer på spørsmål, i tillegg til den skriftlige oversendelsen.

Aksdal, 16.03.22

Toril Hallsjø (sign.)

Daglig leder/utvalgssekretær

Haugaland Kontrollutvalgssekretariat Iks

Dato: 15.03.2022

Postboks 57

Dokumentnummer: 22/2374-1

5575 Aksdal

Deres referanse:

Saksbehandler: Lene Yvonne Kvilhaug

Forvaltningsrevisjonsrapport "Kvalitets- og journalsystem i sykehjem"

KPMG AS gjennomførte datainnsamling høsten 2020 og rapporten ble lagt frem for kontroll- og kvalitetsutvalget 17.03.21 og for kommunestyret den 28.06.21, i sak 076/21.

Kommunestyret vedtok i behandlingen av saken at rådmannen skulle gi tilbakemelding om oppfølgingen av rapporten innen 9 måneder etter kommunestyrets vedtak.

Pandemisituasjonen har påvirket innsatsen /fremdriften i forhold til noen av tiltakene, men arbeidet med disse vil fortsette i løpet av 2022.

Vedlagt følger tilbakemelding til kommunestyret, via kontroll og kvalitetsutvalget, om oppfølging av anbefalingene i rapporten.

Med hilsen

Vibeke Vikse Johnsen
rådmann

Lene Yvonne Kvilhaug
juridisk rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

KPMG - tilbakemelding fra rådmannen

Forslag til vedtak

Kommunestyret tar saken til orientering.

Bakgrunn for saken

I sak 30/20 den 11.05.20, vedtok kommunestyret følgende:

«Kommunestyret ber om at kontroll- og kvalitetsutvalget gjennomfører en forvaltningsrevisjon vedrørende kunnskap om, opplæring i og bruken av kommunens kvalitets - og journalsystem ved våre sykehjem»

KPMG AS gjennomførte datainnsamling høsten 2020 og rapporten ble lagt frem for kontroll- og kvalitetsutvalget 17.03.21 og for kommunestyret den 28.06.21, sak 076/21.

Revisjonen konkluderte med at kommunen i det store og hele har et hensiktsmessig opplegg for å sikre bruken av disse systemene på sykehjemmene. På bakgrunn av undersøkelsene gav revisjonen sine anbefalinger og rådmannen vurderte dette som konstruktive forslag til forbedring.

Kommunestyret vedtok i behandlingen av saken at rådmannen skulle gi tilbakemelding om oppfølgingen av rapporten innen 9 måneder etter kommunestyrets vedtak.

Pandemisituasjonen har påvirket innsatsen /fremdriften i forhold til noen av tiltakene, men arbeidet med disse vil fortsette i løpet av 2022.

Anbefalingene i rapporten og status for kommunens arbeid med tiltakene er beskrevet i tabellen under:

Anbefalinger etter revisjonen	Helse- og omsorgsetatens oppfølgingstiltak
Generelt Vurdere om opplæringstilbudet som gis av kommunen i tilstrekkelig grad er avstemt mot behovene i virksomhetene ved å: – vurdere å sette inn tiltak for å jobbe mer systematisk med kompetansekartlegging, herunder følge kompetansekartleggingene på sykehjemmene tettere opp, – vurdere muligheten for å etablere et kompetansestyringssystem for å aggregere resultater fra sykehjemmenes kompetansekartlegginger til et overordnet nivå, – vurdere om frekvensen på opplæringstiltak kan økes - vurdere økt bruk av opplæring i regi av helse-og omsorgsetaten	- Virksomheten gjennomfører årlig en kompetansekartlegging og utarbeider med bakgrunn i denne en kompetanseplan for kommende år. Årlige medarbeidersamtaler danner grunnlag for tiltak for å øke nødvendig kompetanse hos den enkelte. - Helse- og omsorgsetaten /kommunen har ikke etablert et slikt system på nåværende tidspunkt. - Opplæring etter behov /kartlegging (kompetanseplan) - Karmøy kommune bruker KS læring som er en digital plattform for læring. Kurs i forhold til Profil og Forbedringssystemet vil etter hvert bli tilgjengelige på denne plattformen som digitale kurs. Med dette legges det også til rette for å øke frekvensen på opplæringen i de virksomheten/avdelingene dette måtte være aktuelt for.

Compilo Vurdere tiltak rettet mot ønsket utbredelse og bruk av Compilo, herunder ved å: – Vurdere å definere superbrukere ved alle sykehjem. – Følge opp virksomhetsledere og avdelingsledere på sykehjemmene slik at de har tilstrekkelig kompetanse til å hente ut og bruke avviksstatistikk fra Compilo. – Tydeliggjøre for de ansatte hvor avvik i Compilo sendes, hvem som får tilgang til avviket og hvilke utfall og konsekvenser avvikene får.	– Ved sykehjemmene er virksomhetslederne definerte som superbrukere. – Følgende kurs knyttet til avvik/statistikk er avholdt: - o Avvik, del I og del II - o Avviksstatistikk I tillegg er det gitt felles opplæring på ledersamlinger og ellers etter forespørsel. I 2019 ble det avholdt fysiske kurs, mens det fra 2020 og senere er avholdt digitale kurs på oppsatte datoer. I tillegg vurderes ledermøter og rapporteringsrutiner endret slik at avvikshåndtering og forbedringsarbeid kan få økt fokus og fremdrift. - Innmelder (den ansatte) kan til enhver tid følge avviket, se hvem som involveres i arbeidet med å lukke avviket, om tiltak iverksettes, samt dokumentasjon i forbindelse med lukking/håndtering av avviket. I tillegg belyses dette i opplæringssammenheng, det orienteres om i ansattkurs og kommer frem i relevante prosedyrer. Når andre enn innmelder og leder har leseadgang til et avvik, vil dette komme frem når avviket
--	---

	dokumenteres i Forbedringssystemet. Kurstilbudet vil bli evaluerte og etter hvert også gjort tilgjengelige på KS læring som er en digital plattform for opplæring og kompetanse.
Profil Vurdere tiltak rettet mot ønsket utbredelse og bruk av Profil ved å: – Vurdere å definere superbrukere ved alle sykehjem. – Sette inn tiltak for å sikre at tilgang til journalsystemet Profil umiddelbart vurderes på nytt når det oppstår endringer i ansattes ansvarsområder eller ansettelsesforhold	– I sykehjemmene er avdelingsledere definerte som superbrukere og journalansvarlige. – Den ansattes plassering i personalsystemet er styrende for hvilke tilganger som gis. Ved endringer i ansettelsen/tjenestested vil tilgang til journalsystemet bli tilsvarende endret. Nye ramme- og tilkallingsavtaler har nå definert start- og sluttdato. Det er også utarbeidet ny rutinebeskrivelse for tilgangsstyring.

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalget	23.03.22	11/22
Kontroll- og kvalitetsutvalget	16.02.22	4/22
Kommunestyret	07.02.22	10/22
Kontroll- og kvalitetsutvalget	24.11.21	42/21
Kommunestyret	20.09.21	91/21
Kontroll- og kvalitetsutvalget	01.09.21	24/21
Kontroll- og kvalitetsutvalget	16.06.21.	24/21

Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216	

REVIDERT PROSJEKTMANDAT - «FORVALTNINGSREVISJON AV KOMMUNALE HAVNER OG KAIANLEGG I KARMØY KOMMUNE»

Sekretariatets forslag til vedtak:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg igangsetter forvaltningsrevisjon om «Kommunale havner og kaianlegg i Karmøy kommune» i tråd med revidert prosjektmandat som foreligger fra Rogaland Revisjon IKS av 14.03.22.

Ramme for prosjektet settes til 400 timer. Eventuelt utvidelse av rammen legges fram for utvalget.

Vedlegg:

Prosjektmandat om kommunale havner og kaianlegg i Karmøy kommune av 14.03.22

Bakgrunn

Kontroll- og kvalitetsutvalget vedtok (5 mot 1) i møtet 16.06.21, sak 24/21 at de ønsket å få framlagt utkast til et prosjektmandat for forvaltningsrevisjonsprosjekt om eierforholdet til kommunale havner og kaianlegg til møtet 1. september 2021. Utvalget hadde da følgende innspill til tema/problemstillinger:

Inngikk kommunale kaianlegg i åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund Havn IKS?

og hvordan gjenspeiler dette i eierandelene tildelt kommunene?

Prosjektet var/er ikke blant de prioriterte prosjekt i plan for forvaltningsrevisjon for årene 2020-24, vedtatt av kommunestyret 21.09.20, sak 117/20. Imidlertid vedtok Karmøy kommunestyre i samme sak å gi utvalget myndighet til å fravike planen.

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg behandlet forslag til prosjektmandat i møtet 01.09.21, sak 32/21. Utvalget vedtok enstemmig følgende innstilling:

Karmøy kommunestyre bestiller forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg» i tråd med det utkast til prosjektmandat som foreligger fra Rogaland Revisjon IKS med tillegg og nærmere utdyping i vedlegg fra Thor Otto Lohne og i behandling i møtet.

Rammen settes til inntil 400 timer.

Karmøy kommunestyre vedtar en tilleggsbevilgning på kr 384 000 til ansvarsområde Kontroll og revisjon til dekning av forvaltningsrevisjonsrapport om kommunale havner.

Bevilgningen dekkes over konto 1490 – reservert til tilleggsbevilgninger.

Utvælgsleder får fullmakt til å godkjenne endelig mandat i samråd med sekretariatet.

Karmøy kommunestyre behandlet saken i møtet 20.09.21, som sak 91/21. Kommunestyret vedtok (28 mot 17) følgende:

- 1. Karmøy kommunestyre anmoder Haugesund kommune om å delta i en forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg, med utgangspunkt i utkastet til prosjektmandat som foreligger fra Rogaland Revisjon IKS. Dette i kraft av at Karmøy og Haugesund har de to største eierandelene i Karmsund Havn IKS.*
- 2. Dersom øvrige eierkommuner, utover Karmøy og Haugesund, ønsker å delta i forvaltningsrevisjonen betaler disse i henhold til sin prosentvise eierandel. Sparte kostnader ved andre kommuners deltakelse fordeles likt mellom Karmøy og Haugesund.*
- 3. Rammen for prosjektet settes til inntil 400 timer.*
- 4. Karmøy kommune **vedtar foreløpig en tilleggsbevilgning** på inntil kr. 192.000 til ansvarsområde Kontroll- og revisjon, som **dekning for halvparten av 400 timer.***
- 5. Bevilgningen dekkes over kommunens disposisjonsfond.*
- 6. Dersom Haugesund kommune avstår fra å bli med på forvaltningsrevisjonen skal saken behandles på nytt i kommunestyret.*
- 7. Deltakende kommuner inviteres til å komme med innspill før endelig mandat utformes i felleskap.*
- 8. Karmøy kommunestyre legger til grunn at eierandelene i Karmsund Havn IKS er fordelt som følger:*
 - Karmøy kommune: 38,46% • Haugesund kommune: 38,46% • Tysvær kommune: 7,69%*
 - Bømlo kommune: 7,69% • Bokn kommune: 3,85% • Sveio kommune: 3,85%*

Haugesund kontrollutvalg vedtok enstemmig 28.09.21, sak 33/21 følgende:

Haugesund kontrollutvalg anmoder kommunedirektøren om å avklare eierforhold og disposisjonsrett knyttet til de eiendommer som Karmsund Havn IKS disponerer innenfor Haugesund kommune sine grenser, og deretter vurdere om det er nødvendig å gjøre endringer i selskapsavtalen.

Tilbakemeldingen/notat av 14.03.22 er nå klar og ligger under referat- og orienteringssakene.

Tysvær kontrollutvalg vedtok 09.11.21, sak 26/21 ikke å delta. Bokn kontroll- og kvalitetsutvalg vedtok 17.11.21, sak 24/21 det samme, men ba kommunedirektøren om å avklare det samme som Haugesund ba om, når det gjaldt Bokn kommune. Utvalget ønsket tilbakemelding innen utløpet av 2022.

Sveio kontroll- og kvalitetsutvalg vedtok 22.11.21, sak 24/21 ikke å delta i felles revisjon. Bømlo kontrollutvalg vedtok 02.12.21, sak 42/21 det samme.

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg vedtok i møtet 24.11.21, sak 42/21 følgende:

Oppstart av prosjekt om Karmsund Havn IKS om kommunale havner og kaianlegg settes på vent til kommunestyremøtet har behandlet saken på nytt i første møtet i 2022.

Karmøy kommunestyre behandlet saken på nytt i møtet 07.02.22, sak 10/22. Kommunestyret vedtok enstemmig bl.a. følgende:

Karmøy kommunestyre stiller seg bak kontroll og kvalitetsutvalgets henvendelse fra 3/9-21 (ref. 21/308/216/tha) og bestiller forvaltningsrevisjon om «Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg» i tråd med det utkast til prosjektmandat som foreligger fra Rogaland Revisjon IKS med tillegg og nærmere utdyping i vedlegg fra Thor Otto Lohne og i behandling i møtet den 1/9-21.

Rammen settes til inntil 400 timer.

Karmøy kommunestyre vedtar en tilleggsbevilgning på kr 384 000 til ansvarsområde Kontroll og revisjon til dekning av forvaltningsrevisjonsrapport om kommunale havner. Bevilgningen dekkes over kommunestyrets disposisjonsfond.

Under sak om prosjektmandat for et annet forvaltningsrevisjonsprosjekt i møtet 16.02.22, sak 4/22 vedtok utvalget bl.a følgende:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg utsetter igangsetting av forvaltningsrevisjon om «Kommunale havner og kaianlegg» til etter 23.03.22.

Rogaland Revisjon utarbeider et revidert prosjektmandat i tråd med tidligere prosjektplan og tillegg og nærmere utdyping i vedlegg og i behandling av sak 32/21 til møtet 23.03.22.

For revisor var det viktig at utvalget var samstemt i sin bestilling, da det var kommet mange innspill. Utvalget mente at mye dokumentasjon allerede forelå, men at det var viktig å komme i gang med intervjuer med aktuelle informanter.

Utvalget ble enig om at revidert mandat skulle sendes ut til medlemmene for at det skulle være mulighet til å komme med innspill før endelig versjon ble oversendt sekretariatet. Medlem Thor Otto Lohne kom med kommentarer og innspill 07.03.22, som revisjonen nå har vurdert og delvis tatt inn.

Revidert prosjektmandat

Rogaland Revisjon har i oversendelse 14.03.22 lagt fram et nytt revidert utkast til hvordan prosjektet kan gjennomføres, se vedlegg.

Formålet med prosjektet er å gjennomgå utvalgte sider av Karmsund Havns virksomhet for å bringe større klarhet og supplere allerede foreliggende faktagrunnlag i denne saken.

I august 2021 så Rogaland Revisjon for seg en forvaltningsrevisjon med et todelt formål:

«Det ene er å supplere kunnskapsstatus på bakgrunn av de problemstillinger som utvalget blir enige om 1. september. Fra gjennomgangen av de refererte innspillene til problemstillinger har vi notert oss tre temaer:

- *Gjennomgang av åpningsbalansen mht. kaianlegg*
- *Nærmere undersøkelser av utvalgte salgsprosesser*
- *Evt. pantsettelser og sikkerhet i eiendommer ved låneopptak*

Det andre formålet bør være å sammenfatte all informasjon i saken og i størst mulig grad trekke konklusjoner selv om ikke alle i denne saken kan gjøres til lags».

På bakgrunn av formålet og innspill i etterkant i høst og mars 2022 blir følgende **problemstillinger** nå foreslått fra revisjonen:

Inngikk kommunale kaianlegg i åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund Havn IKS og hvordan gjenspeiler dette seg i eierandelene tildelt kommunene?

- *Hvilke konsekvenser kan det få for Karmøy kommune om Karmsund Havn blir omgjort til et AS med verdier som kan realiseres, jf. at selskapets eiendommer mv. i 2020 ble anslått til 2,5 mrd. kr*

Hvordan er salgene av Kopervik Havn, eiendommene i Monsavika og allmenningen i Skudesnes Havn blitt håndtert:

- *Hadde Karmsund Havn rett til å selge eiendommer uten samtykke fra Karmøy kommune og inntektsføre salgene? Er det noe klanderverdig knyttet til salgene av eiendommene?*
- *Var fremstøtet rettet mot Kartverket en lovlig fremgangsmåte i forhold til eierkommunen Karmøy? Var politikerne i Karmøy kommune klar over dette? Er Karmøy kommunes interesse ivaretatt? Kan det forevises fra Kartverket at dette er en vanlig metode fra andre havnevesen i Norge?*
- *Ble Karmøy kommunes interesser ivaretatt mht. kunnskapen om ny havne- og farvannslov ved salg av Kopervik Havn i 2019?*

Det vises nærmere til bakgrunn og utdyping rundt valg av revisjonsoppdragets problemstillinger. Videre er revisjonskriteriene/tilnærming angitt i planen. De metoder som vil bli benyttet er ulike datakilder: skriftlig materiale (svært omfattende, over 50 dokument) og intervjuer.

Det vil bli gjennomført intervjuer med sentrale personer i Karmøy kommune, Karmsund Havn IKS, sentrale personer i havneråd og havnestyret, tidligere og nåværende, Statens Kartverk og og andre aktuelle. Ved gjennomføring av intervju utarbeides det intervjuguider. Fra hvert intervju skrives det referat som de sender til hver enkelt respondent til verifisering (gjennomlesing og eventuell korrigering). Svar fra respondenter analyseres og sammenstilles deretter med øvrig dokumentasjon.

Det vil bli utarbeidet en skriftlig sluttrapport som gjør rede for undersøkelsen, funn og anbefalinger. Utkast til rapport vil bli sendt på høring til relevante aktører før det utarbeides en endelig sluttrapport. Sluttrapportering til kontrollutvalget vil skje ved framstilling av en revisjonsrapport. Det vil være en rød tråd gjennom rapporten, og rapporten vil være kvalitetssikret og etterprøvbart.

Prosjektet vil bli utført i samarbeid mellom avdeling for forvaltningsrevisjon og avdeling for regnskapsrevisjon i Rogaland Revisjon. Ekstern bistand vil bli innhentet etter behov.

Oppdraget vil bli gjennomført av:

- Revisjonsdirektør og statsautorisert revisor og jurist Rune Haukaas
- Jurist Bjørghild Undheim
- Statsautorisert revisor og oppdragsleder Kristian Berland
- Senior forvaltningsrevisor og statsviter Ståle Opedal

Til sammen utgjør dette et tverrfaglig sammensatt prosjektteam. De forutsetter et tett samarbeid med representanter for kommunen og havneselskapet

Foreløpig ramme for prosjektet er satt til 400 timer. Eventuell utvidelse av rammen legges fram for utvalget, jf. møteprotokoll fra utvalgets møte 16.02.22. Revisjonen understreker at arbeidsomfanget i prosjektet er vanskelig å anslå eksakt og utgjør en risiko i prosjektet.

I mandatet er det oppgitt at rapport er planlagt å bli lagt fram i kontroll- og kvalitetsutvalgets møte den 30.11.22. Orienteringer om framdrift og foreløpige funn vil bli lagt fram etter ønske fra utvalget.

Budsjettet ramme for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll var 700 timer ut i fra det kommunestyret har bevilget i møtet 13.12.21 for budsjett for 2022. Timetallet var det antall revisjonstimer som fjoråret. Som følge kommunestyrevedtak 07.02.22, sak 10/22 er at timetallet blitt økt med 400 timer. Utvalget har også vedtatt å sette i gang et annet prosjekt som har en ramme på 300 timer.

Utvalget må nå ta stilling til om de foreslåtte problemstillingene dekker det kontroll- og kvalitetsutvalget ønsker å oppnå med prosjektet. Fra sekretariatet sitt syn virker de i samsvar med det utvalget ønsker å få undersøkt.

Aksdal, 16.03.22

Toril Hallsjø
Daglig leder/utvalgssekretær

Forvaltningsrevisjon av kommunale havner og kaianlegg i Karmøy kommune

Karmøy kommune, 2022

INNLEDNING

I møte i Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg 16.02.2022 ble Rogaland Revisjon bedt om å utarbeide et revidert prosjektmandat i tråd med tidligere prosjektplan og nye opplysninger i saken. En første versjon av mandatet ble lagt fram for kontroll- og kvalitetsutvalg 16.06.2021.

Et utkast til revidert prosjektmandat har vært på høring i utvalget første uka i mars, og vi har mottatt et innspill fra Thor. O. Lohne datert 7.03.2022. Mye av innspillet er innarbeidet i det foreliggende prosjektmandatet, og øvrig informasjon vil inngå som bakgrunnsinformasjon i gjennomføringen av prosjektet, herunder forslag til personer vi bør intervju i revisjonen.

Vi registrerer at saken utvikler seg etter hvert som det kommer ny informasjon, og at det har vært litt ulike synspunkter på hva som bør være problemstillingene i denne revisjonen. Vi har i det følgende lagt vekt på bestillingen fra kontroll- og kvalitetsutvalget, og tatt hensyn til vedlegg til sak 32/21 som ble behandlet i utvalgets møte 1.09.2021. I løpet av høsten 2021/vinteren 2022 er det avklart at øvrige eierkommuner ikke vil delta i en revisjon av eiendomsforholdene i Karmsund Havn. Det betyr at problemstillingene er avgrenset til spørsmål knyttet til Karmøy kommunes eierskap i Karmsund Havn. En utredning fra kommunedirektøren i Haugesund om kommunens eierskap, eiendomsforhold og selskapsavtale i Karmsund Havn skal etter planen foreligge i mars måned.

Formålet med revisjonen er å besvare spesifikke spørsmål knyttet til selskapets åpningsbalanse, og gjennomgå utvalgte salg av eiendommer i Karmøy kommune. Det gjelder salget av Kopervik havn, tre eiendommer i Monsavika og en allmenning i Skudesnes havn. Revisjonen skal dermed utfylle det eksisterende faktagrunnlaget i saken.

BAKGRUNN

Vi har i forrige versjon av prosjektmandatet, laget en tidslinje over sentrale hendelser i saken. I det følgende belyser vi kort tematikker hvor kunnskap fortsatt mangler.

Av avtalen Haugesund og Karmøy inngikk i 1992 fremgår i punkt 3 at de to kommunene stilte sine havneanlegg og eiendommer, som fantes på avtaletidspunktet i kommunen, til disposisjon for samarbeidet, men hver kommune skulle beholde eierskapet til disse. Det

fremgår av avtalen at de to kommunene skulle arbeide for å innlemme flere kommuner i samarbeidet. Dette arbeidet ble sluttført i 1999, da de øvrige eierkommunene kom inn i samarbeidet. Balansen for første driftsår etter etableringen i 1992 viser at det ble lagt inn anleggsmidler på henholdsvis ca. 46 mill. kr. fra Haugesund og 28 mill. kr. fra Karmøy.¹

Det fremgår av vedtektene § 1 til det som ble hetende Karmsund interkommunale havnevesen at havnevesenet overtok disposisjonsretten og driftsansvaret for alle anlegg som Haugesund og Karmøy havnevesen hadde ansvaret for. Videre fremgår det av § 13 at eiendomsretten til overførte anlegg etter vedtektene § 1 skulle forbli hos den enkelte kommune.

Vedtektene fra 1999 viderefører blant annet bestemmelsen om at kommunene beholder eierskapet til de anleggene som stilles til disposisjon for virksomheten. Det går videre frem av disposisjonsavtalen at kommunene overlot disposisjonsretten over anlegg og eiendommer til havneselskapet for den interkommunale virksomheten. Slik Hjort DA forstår selskapsavtalen § 5 sammenholdt med disposisjonsavtalen, skulle den respektive kommune beholde eiendomsretten til de anlegg og eiendommer som var omfattet av disposisjonsavtalen.

Spørsmålet er hva dette betyr. Hjorts tolkning er at «Ettersom bestemmelsen viderefører tilsvarende fra vedtektene av 1992, uten nærmere drøfting, er det naturlig å anta at hensikten var den samme som vi har tolket inn i vedtektene fra 1992.» «En vesentlig forskjell fra 1992 er at verdiene som ble stilt til disposisjon for selskapet som omdannet i 1999 ikke på samme måte som tidligere ble holdt atskilt i selskapets regnskaper basert på hvilken kommune som hadde foretatt innskuddet.» Med disposisjonsavtalen fulgte en oversikt over anlegg i den enkelte kommune. Eierbrøken ble satt lik for Karmøy og Haugesund kommuner til 38,46%, mens den ble satt til 7,69% for Bømlo og Tysvær kommuner og 3,85% for Sveio og Bokn.

I løpet av 2020 foretok Karmsund Havn en vurdering av verdier i selskapet, basert på eiendommer, kaier, driftsmidler og kontrakter. Selskapets verdi er da anslått til over 2,5 mrd. kr. Et nærliggende spørsmål er i hvilken grad verdien av disse eiendommer/areal og kaier samsvarer med de ulike kommunenes eierposter. Dette blir spesielt betydningsfullt om selskapet på et fremtidig tidspunkt skulle bli omdannet til et AS med verdier som kan realiseres.

Kontroll- og kvalitetsutvalget tok opp et varsel fra kommunestyremedlem Robin Hult om eiendomsforholdene i møte 27.01.21 (sak 7/21). Kontrollutvalget ba om vurdering/tilbakemelding fra rådmannen om eiendomsforholdene knyttet til havner og kaianlegg.² Rådmannens vurdering/tilbakemelding ble presentert i møtet 17.03.21 (sak 12/21). Etter møtet den 17.03.21 ble rådmannen kjent med at den vurderingen som tidligere var gitt til Kontrollutvalget var mangelfull, og Kontrollutvalget ble varslet om at det ville bli

¹ Kommunene gikk inn med 500.000 hver, som ble kalt «likviditet». Disposisjonslisten som ble opprettet, viste hvilke anlegg det interkommunale samarbeidet fikk ansvar for å drifte og vedlikeholde i den enkelte kommune.

² Resten av dette avsnittet er basert på innspill fra rådmannen i Karmøy kommune, Vibeke Vikse Johnsen. Rådmannen ble bedt om å verifisere forslaget til tekst slik det var formulert i Thor O. Lohnes innspill fra 7. mars 2022. På den bakgrunn foreslo hun noen endringer som fremgår av avsnittet over.

gitt mer utfyllende informasjon til neste møte. Forut for møtet den 16.06.21 var Kontrollutvalget blitt informert om at det var bestilt en juridisk utredning fra ekstern advokat, og Kontrollutvalget ble også forelagt de spørsmål advokaten var anmodet om å utrede.

Kontroll- og kvalitetsutvalget vedtok i møtet 16.06.21, sak 24/21, at de ønsket å få belyst følgende spørsmål: «Inngikk kommunale kaianlegg i åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund Havn IKS og hvordan gjenspeiler dette i eierandelene tildelt kommunene?» Ifølge møteprotokollen fra utvalgets møte 1.09.2021 ønsker utvalget å få større klarhet i hva som skjedde ved opprettelsen av samarbeidet i 1992 og etableringen av IKSet i 1999.

Dessuten har utvalget ønsket en gjennomgang av utvalgte salg av eiendommer som Karmsund havn har foretatt i Karmøy kommune. Det vises i den forbindelse til epost fra Thor Otto Lohne 12.07.2021 med innspill til problemstillinger, og til skriftlig notat 1.09.2021 hvor Lohne beskriver og begrunner fem ulike problemstillinger. Innspillene ble drøftet i møtet, og av møteprotokollen framgår det at utvalget sluttet seg til Lohnes utdyping i fire av de foreslåtte problemstillingene, unntatt problemstillingen knyttet til Lohnes habilitet i saken.

For å avgrense undersøkelsene ble utvalget enige om, som nevnt i innledningen, å se nærmere på salgene av Kopervik Havn, allmenningen i Skudeneshavn og tre eiendommer i Monsavika.

Ifølge utvalget vil en nærmere undersøkelse av noen utvalgte salg gi mer informasjon om selve salgsprosessen, hva slags dialog det var mellom ulike aktører, og hvordan salgene ble håndtert i praksis. Det kan supplere allerede foreliggende fakta i saken, og gi grunnlag for å trekke enkelte konklusjoner. Vi har i vårt forslag til problemstillinger lagt stor vekt på at utvalget samlet står bak ønsket om å få belyst disse salgene i forbindelse med revisjonen.

Havneselskapet sendte i 2017 en anmodning til Statens Kartverk om å foreta en registerendring/ formell hjemmelsoverføring navneendring for 14 eiendommer som i grunnboken var oppført med Kopervik og Karmøy havnevesen som hjemmelshaver. Blant annet inngår Kopervik havn. 2019 solgte havneselskapet en 16 dekar stor eiendom i Kopervik til et privat selskap. De aktuelle eiendommene var opprinnelig registrert i grunnboken med Kopervik og Karmøy havnevesen som hjemmelshaver, og som i 2017 ble endret slik at Karmsund Havn IKS stod som hjemmelshaver.

Karmøy kommune ble forespurt om de ønsket å overta eiendommen, mot vederlag til havneselskapet. Spørsmålet ble gjenstand for politisk behandling i kommunestyret, som på bakgrunn av forslag fra rådmannen, konkluderte med at det var for kostbart å overta eiendommen til det oppgitte beløpet. På bakgrunn av dette og i samråd med kommunens administrasjon, besluttet havneselskapet å selge eiendommen i det åpne markedet, jf. havnerådets Sak 14/19 «Salg av Kopervik Havn» om salgsprosessen.

Ifølge innspillet fra Thor O. Lohne 7.03.2022 hører det med som bakgrunn at havneselskapet ville kvitte seg med Kopervik havn fordi det ikke var et satsingsområde. Karmøy kommune skal ikke ha forlangt dette området tilbake. Dette lå ifølge Lohne til grunn som premiss for

Hjorts drøfting i den juridiske betenkningen. Videre peker Lohne på at havneselskapet leverte tilbake disposisjonsretten til 15 havner/kaier med vedlikeholdsetterslep til eierkommunene uten å be om vederlag for disse. Forskjellen påstås ifølge Lohne, å være hvordan disse er finansiert. Undersøkelser som er foretatt viser at dette ikke medfører riktighet.

Når det gjelder salget av Kopervik havn, har Karmsund Havn kommentert at en nærmere undersøkelse av åpningsbalansen ikke vil gi klare konklusjoner i saken om salget i 2019. Deres syn er følgende:

- «*Karmsund Havn har understreket viktigheten av at en forvaltningsrevisjon gir tydelige svar og konklusjoner i Kopervik Havn – saken*».

Slik vi leser Hjort DAs juridiske betenkning fra 7.06.2020 og svar på tilleggsspørsmål stilt til møtet 16.06. mener de at Karmsund Havn står fritt til å selge «Karmøy-eiendommer» og beholde inntektene, og at den foretatte hjemmelsoverføringen til havneselskapet som bl.a. omfatter Kopervik havn i 2017, ikke var i strid med det underliggende eierforholdet i selskapet, eller krevde samtykke fra eierne. Hjort representanten opplyste i møtet at en forutsatte at eierkommunene seg imellom hadde en form for «oppgjørsmekanisme».³

Selv om advokatfirmaet mener at jussen er tydelig på dette området, kan det fastslås at oppfatningene er ulike på om salget av Kopervik havn var innenfor havneselskapets fullmakter. En nærmere undersøkelse av dette salget, kan derfor gi mer informasjon om selve salgsprosessen og hva slags dialog det var mellom ulike aktører underveis i prosessen.

Fra 1999 og fram til 2019 er vi kjent med at det har vært foretatt flere disposisjoner med hensyn til tilbakeføring av eiendommer og salg. Når det gjelder salg, ser vi at havneselskapet har avhendet flere eiendommer i perioden frem til 2019, og benyttet vederlaget til havneformål. Dette dreier seg dels om eiendom som havneselskapet selv har hatt hjemmel til, dels eiendom som deltakerkommunen har hatt hjemmel til.

Vi har ikke tilgang til noen samlet oversikt over de salg og tilbakeføringer av kaianlegg, tomter og havneanlegg som havneselskapet har gjort de siste 20 årene. Med stort og smått dreier det seg sannsynligvis om mange transaksjoner. Kommunestyrerepresentant Robin Hult viser i sitt innspill 19.07.2021 til at det er solgt eiendommer som er Karmøy kommune sine gjennom tidligere Kopervik, Karmøy og Skudeneshavn havnevesen. Han anslår at det er blitt solgt eiendommer i Karmøy kommune for 40 millioner de siste årene og antyder at anslaget sannsynligvis er for lavt.

³ Den siste setningen er sendt Hjort ved advokat Kristin Bjella for verifisering. Bjella melder følgende i e.post 8.03.2022: «Jeg tror nok ikke jeg kan være til mye hjelp her. Bakgrunnen for saken, dvs hvordan problemstillingen ble reist, er det naturlig at kommunen selv forklarer (rødt avsnitt). Vårt mandat går jo fram av betenkningen. Setningen i rødt under, som referer til noe Lohne mener jeg skal ha sagt, kan jeg nok vanskelig svare på uten å ha satt meg inn i saken igjen, og forstår i hvilken sammenheng dette skal være uttalt. Mitt svar er nok at jeg derfor vanskelig kan gjøre annet enn å vise til betenkningen.»

REVISJONSOPPDRAGETS PROBLEMSTILLINGER

Vi har nedenfor oppsummert det vi oppfatter som de sentrale problemstillingene i revisjonsoppdraget.

<u>Bestilling:</u> Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg bestilte 16.02.2022 et revidert prosjektmandat. Første versjon av prosjektmandatet ble lagt fram for utvalget 16.06.2021.	<u>Problemstillinger:</u> • Inngikk kommunale kaianlegg i åpningsbalansen ved opprettelsen av Karmsund Havn IKS og hvordan gjenspeiler dette seg i eierandelene tildelt kommunene? ○ Hvilke konsekvenser kan det få for Karmøy kommune om Karmsund Havn blir omgjort til et AS med verdier som kan realiseres, jf. at selskapets eiendommer mv. i 2020 ble anslått til 2,5 mrd. kr. • Hvordan er salgene av Kopervik Havn, eiendommene i Monsavika og allmenningen i Skudesnes Havn blitt håndtert: ○ Hadde Karmsund Havn rett til å selge eiendommer uten samtykke fra Karmøy kommune og inntektsføre salgene? Er det noe klanderverdig knyttet til salgene av eiendommene? ○ Var fremstøtet rettet mot Kartverket en lovlig fremgangsmåte i forhold til eierkommunen Karmøy? Var politikerne i Karmøy kommune klar over dette? Er Karmøy kommunes interesse ivaretatt? Kan det forevises fra Kartverket at dette er en vanlig metode fra andre havnevesen i Norge? ○ Ble Karmøy kommunes interesser ivaretatt mht. kunnskapen om ny havne- og farvannslov ved salg av Kopervik Havn i 2019?
<u>Formål:</u> Formålet med revisjonen er å gjennomgå utvalgte sider av Karmsund Havns virksomhet for å bringe større klarhet og supplere allerede foreliggende faktagrunnlag i denne saken.	

I innspillet fra Lohne 7.03.2022 oppfattes dette som de adekvate problemstillingene i revisjonsoppdraget. Det pekes imidlertid på at det er ønskelig å få en nærmere forklaring på havneselskapets fremstøt overfor Kartverket med «erklæring av å være hjemmelshaver» i lys av viktige hendelser i forhistorien knyttet til salg av havner og kaianlegg på Karmøy. Blant annet blir det vist til i innspillet at i 2007 hadde en som forslag at eventuelle inntekter ved salg av anlegg som tidligere har vært anskaffet med midler fra Skudeneshavn, Kopervik og Karmøy havnevesen skulle avsettes på fond for investering i Husøy trafikkhavn.

Ifølge Lohne vil det ha konsekvenser ved en eventuell fremtidig oppløsning av selskapet ved at slike salgsmidler tilbakeføres Karmøy kommune før selskapets eierandeler fordeles mellom samtlige eiere i selskapet etter eierandel. Dette gjelder ifølge Lohne også salg av eiendom tilhørende Karmøy kommune, som er reinvestert gjennom Karmøy havnevesen IKS i nye anlegg i området ved Husøy. I 2016 og i eierstrategien uttrykkes det at eierne kan gi selskapet kapitaltilgang på flere måter; bl.a. gjennom real- eller tingsinnskudd, men at den relative eierposisjon ikke endres mellom kommunene. Dette tilsier ifølge Lohne at salget av Kopervik havn kan anses som et tingsinnskudd, og at de øvrige kommuner skal skyte inn forholdsmessig et tilsvarende beløp.

Vi har ikke formulert en egen problemstilling på grunnlag av innspillet fra Lohne, men vi vil undersøke tematikken nærmere som del av revisjonsoppdraget. Det vil forhåpentligvis bringe mer informasjon til torgs som kan klargjøre og utdype disse historiske hendelsene av viktighet for det fremstøt som havneselskapet gjorde overfor Statens Kartverk.

REVISJONSKRITERIER

Til problemstillingene stilles det revisjonskriterier. Revisjonskriterier er de krav og normer som tilstand og/eller praksis i kommunen måles mot. Revisjonskriterier skal være aktuelle, relevante og gyldige for kommunen. Sentrale kilder til å utlede revisjonskriterier er:

- Lov om interkommunale selskap (IKS-loven)
- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov om havner og farvann (havne- og farvannsloven)
- KS sine anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll
- Selskapsavtale/vedtekter for Karmsund Havn IKS
- Samarbeidsavtale e.l. om Karmsund Havn IKS
- Kommunen sin eierskapsmelding
- Vedtak i kommunestyret/ havnerådet om Karmsund Havn IKS

METODE OG DATA

Granskningen av dette sakskomplekset har etter hvert blitt omfattende, og ny informasjon bringes til torgs etter hvert som tiden går. Vi registrerer at det bare i forbindelse med Hjorts juridiske betenkning ble delt mer enn 50 ulike dokumenter. Både utvalget selv, og flere av dets medlemmer, har drevet granskningen fremover, og havneselskapet og kommunen har gått årtier tilbake i tid for å innhente opplysninger i saken. Fortsatt er spørsmål uavklarte. Saken er konfliktfylt og skaper mye oppmerksomhet i medier og blant folk.

Vi forutsetter at vi vil få tilgang til foreliggende dokumentasjon i sin helhet.

Det vil være behov for å supplere den skriftlige dokumentasjonen. Det gjelder informasjon om åpningsbalansen, i den grad den finnes, og om gjennomførte salgsprosesser. Slik tilgang forutsetter et samarbeid med Karmøy kommune og Karmsund Havn.

Vi vil vurdere en «skyløsning» som informasjonshub for relevant informasjon.

Vi er for øvrig kjent med at denne saken er omtalt i media ved flere anledninger, og disse oppslagene vil inngå i det samlede skriftlige datamaterialet i revisjonen.

Vi registrerer at Hjort DA mener at lovverk og selskapsavtale/ vedtekter på en tydelig måte klargjør rettigheter og plikter i forholdet mellom eierkommune og selskap. Vi har imidlertid også notert oss at det i praksis er ulike forventninger og synspunkter på hva som er kommunens styringsmuligheter og selskapets handlingsrom og frihetsgrader.

På den bakgrunn mener vi det er behov for en bredt sammensatt intervjuundersøkelse.

- Det gjelder sentrale personer i Karmøy kommune (ordfører, rådmann, fageksperter ol.). I den grad det er mulig, er det ønskelig å finne fram til ansatte/ tidligere ansatte som har god kjennskap til historikken til Karmsund Havn.
- For det andre gjelder det sentrale personer i havnerådet/havnestyret – både nåværende og tidligere representanter som før har deltatt i disse eierorganene. Dessuten kan det være aktuelt å intervju enkelte ledere i andre eierkommuner som Haugesund.
- For det tredje vil vi gjøre intervjuer i Karmsund Havn. Det gjelder havnedirektør og andre i selskapsledelsen, og ansatte som har stått sentralt i salgsprosessene. Også tidligere havnedirektører/havnesjefer er aktuelle å intervju.
- For det fjerde ønsker vi å gjøre intervjuer i Statens kartverk for å få nærmere informasjon om omstendighetene rundt salget av Kopervik Havn.
- For det femte er det aktuelt å intervju personer utenfor de offentlige instansene slik som representanter for Skudeneshavn båtforening i saken om salget av allmenningen.

I forbindelse med «høringen» i kontroll- og kvalitetsutvalget av utkast til prosjektmandat, er det innhentet forslag til personer som bør intervjues i forbindelse med prosjektet. Disse forslagene vil inngå i den samlede intervjuundersøkelsen.

OMFANG OG FRAMDRIFT

Prosjektet vil bli utført i samarbeid mellom avdeling for forvaltningsrevisjon og avdeling for regnskapsrevisjon i Rogaland Revisjon. Ekstern bistand vil innhentes etter behov.

Oppdraget vil bli gjennomført av:

- Revisjonsdirektør og statsautorisert revisor og jurist Rune Haukaas
- Jurist Bjørghild Undheim
- Statsautorisert revisor og oppdragsleder Kristian Berland
- Senior forvaltningsrevisor og statsviter Ståle Opedal

Til sammen utgjør dette et tverrfaglig sammensatt prosjektteam.

Det forutsettes et tett samarbeid med representanter for kommunen og havneselskapet.

Foreløpig ramme for prosjektet settes til 400 timer. Eventuell utvidelse av rammen legges fram for utvalget, jf. møteprotokoll fra utvalgets møte 16.02.2022. Vi vil understreke at arbeidsomfanget i prosjektet er vanskelig å anslå eksakt og utgjør en risiko i prosjektet.

Rapport planlegges lagt fram i kontroll- og kvalitetsutvalgets møte 30.11.2022. Orienteringer om framdrift og foreløpige funn vil bli lagt fram etter ønske fra utvalget.

SAKSGANG		
Utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontroll- og kvalitetsutvalget	23.03.22	13/22
Saksansvarlig:	Arkivkode:	Arkivsak:
Toril Hallsjø	216	

REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER 23.03.22

Sekretariatets forslag til vedtak:

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg tar referat- og orienteringssakene 16- 26 til orientering.

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg vil be om tilbakemelding fra rådmannen om kommunens svarplikt om innsyn og henvendelser til møtet 11.05.22.

Det skriftlige svaret leveres sekretariatet innen 02.05.22. Utvalget ber også om at rådmannen orienterer om saken i møtet 11.05.22.

Vedlegg:

16. Statusoversikt pr. mars 2022
17. KST-vedtak 07.02.22, sak 3 Nyvalg –Representskapet HKS IKS – Geir Aarvik (Frp)
18. KST-vedtak 07.03.22, sak 20 – Årsmelding 2021 – Kontroll- og kvalitetsutvalget
19. Haugaland brann og redning IKS – representantskapsprotokoll 28.02.22
20. Til utvalget fra Karmlund Velforening om kommunens svarplikt – e-post 06.03.22
21. Foreløpig tilbakemelding til Karmlund Velforening 08.03.22
22. Medlemsinfo fra FKT - mars 2022
23. Invitasjon til FKT-fagkonferanse 2022 på Kløfta 8.-9.juni
24. «Hvorfor trenger vi kontrollutvalg?» v/daglig leder i NKRF 01.02.22
25. «Kontrollutvalgene har fått mer å gjøre» - KMDs organisasjonsdatabase
26. Haugesund kommune sitt notat av 14.03.22 knyttet til eierforhold KH IKS

Saksorientering

Vedlagt følger de ovenfor opplistede tema, brev, meldinger og lignende til kontrollutvalgets orientering.

Vedr pkt 20-21

Styret for Karmlund Velforening v/Terje Ludvigsen og Frode Wiksnes har rettet henvendelse til utvalgsleder den 06.03.22 med spørsmål rundt kommunens svarplikt. Sekretariatet har sendt en foreløpig tilbakemelding 08.03.22 om utvalgets mandat og saksgang.

Det blir bedt om en tilbakemelding om følgende:

- *Hvor lang tidsfrist har kommunen på å svare opp når vi ber om innsyn i en sak?*

- *Hvor lang tidsfrist har kommunen på å svare opp generelle spørsmål?*

Det blir vist til at innbyggerne på Avaldsnes (Veldetun, Mølle vågen, Karmlund og omegn) har hatt årelange utfordringer med luft/luktforurensning i nærområdet, samt i følge de mange dokumenterte ulovlige utslipp til sjø. Det gjelder hovedsakelig fra to fiskeribedrifter på Husøy. I noen tilfeller har utslippene til sjø rammet fastlandskarmøy. De opplever at kommunen har sluttet å respondere på deres henvendelser.

Utvalget må vurdere om dette er en sak for utvalget, jfr kommuneloven § 23-2.

Utvalget er ikke et klageorgan og skal heller ikke behandle klagesaker. Likevel kan kontrollutvalget ta med seg slike saker dersom det er andre indikasjoner på at problemstillingene som er tatt opp er å regne som en av flere systemfeil.

Sekretariatet vil vise til at det finnes regelverk innen feltet gitt i lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker, forvaltningsloven (FVL) og lov til rett til innsyn i dokument i offentlig virksomhet, offentleglova (OFL). Om saksbehandlingstid er det angitt bestemmelser i FVL § 11a og gjennom forskrifter jf § 11b. Avslag på innsyn og klageadgang er omhandlet i OFL § 31 og § 32, som angir tidsfrister.

Sekretariatet mener utvalget kan be om en tilbakemelding fra rådmannen om kommunens svarplikt og deres praksis rundt temaet til møtet i mai. Sekretariatet vil anbefale å få et skriftlig svar til sekretariatet innen 02.05.22 og at utvalget også ber om at rådmannen orienterer om saken i møtet.

Aksdal, 16.03.22

Toril Hallsjø

Daglig leder/utvalgssekretær

Saker fra bestilling til behandling i kontroll- og kvalitetsutvalget

Tema	Bestilling	Tidsbruk	Status	Ferdig	Merknad
Oppfølging av rapport «Kvalitets- og journalsystem»	28.06.21, KST-sak 76/21		Til utvalg 23.03.22. sak 11/21	Våren 2023	
«Kommunale havner og kaianlegg i KK»	16.06.21., sak 24/21 og 23.03.22,	400 timer	Oppstart vår 2022	Høsten 2022	Rogaland Revisjon IKS
Orientering – Haugaland Brann og redning IKS	18.11.20, sak 44/20	–	Invitasjon til 23.03.22		Daglig leder Dag Botnen
Testing og sporing under pandemien	24.11.21, sak 41/21		Orientering 11.05.22		Korona-teamet
Renovasjonen og Borgaredalen miljøpark	24.11.21, sak 41/21		Orientering 15.06.22		

Saker under politisk behandling eller til oppfølging i utvalget

Forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll	Bestilt KU	Behandlet/s i KU	Behandlet/s i KST	Planlagt oppfølging	Merknad
«Kompetanse og rekruttering»	16.02.22, sak 4/22	Høsten 2022	Jan. 2023		300 t.
«Kommunale havner og kaianlegg»	16.06.21., sak 24/21 og 23.03.22,	Høsten 2022	Des. 2022 el. jan. 2023		400 t.
«Kvalitets- og journalsystem sykehjem»	26.08.20, sak 23/20	17.03.21, sak 11/21	28.06.21, sak 76/21	Våren 2022	9 mnd.
«Arbeidsmiljø og ytringsklima»	22.10.20, sak 39/20	16.06.21, sak 23/21	20.09.21, sak 90/21	Høsten 2022	12 mnd.

Tidligere prosjekter/orienteringer

Tema	Bestilt	Behandlet i KU	Behandlet i KST	Fulgt opp i KST	Merknad
Orientering – Landbruksforvaltningen	18.11.20, sak 44/20	16.02.22, sak 2/22			Britt Johnsen Pedersen
Orientering – Avaldsnes-prosjektet	18.11.20, sak 44/20	24.11.21, sak 40/21			Marit Synnøve Veia
Orientering – Rus og psykisk helsetjeneste	18.11.20, sak 44/20	20.10.21, sak 36/21	-	-	John Gunnar Liknes
Orientering - Destinasjon Hgsd & Hgl	18.11.20, sak 44/20	01.09.21, sak 27/21	-	-	Vigleik Dueland

Orientering - <i>Husøy havn og næringsområde</i>	18.11.20, sak 44/20	16.06.21, sak 21/21	-	-	dir.Tore Gautesen
Orientering - <i>barnevernleder</i>	18.11.20, sak 44/20	19.05.21, sak 15/21	-	-	Jakob Bråtå
Orientering - <i>miljørådgiver</i>	18.11.20, sak 44/20	17.03.21, sak 9/21	-	-	Pernille Iden
Rapport « <i>Tidlig innsats</i> »	05.02.20, sak 2/20	17.06.20, sak 17/20	21.09.20, sak 115/20	20.09.21, sak 9/21	KPMG AS
Oppfølging av rapport « <i>Personvern</i> »	23.01.19, sak 3/19	25.09.19, sak 36/19	25.11.19, sak 122/19	23.01.21, sak 20/21	KPMG AS
Orientering – <i>barnehagesjefen</i>	18.11.20, sak 44/20	27.01.21, sak 2/21			Einar Solheim
Orientering om <i>Haugaland Vekst IKS</i>	05.02.20, sak 3/20	18.02.20, sak 43/20			Tormod Karlsen

Haugaland kontrollutvalgssekretariat IKS

politisk sekretariat

Dato: 14.02.2022

Dokumentnummer: 22/90-3

Deres referanse:

Saksbehandler: Elin Davidsen

Per Inge Sjurseth
SMALAVEGEN 26
4270 ÅKREHAMN

Politiske verv 2019-2023 - Nyvalg Fremskrittspartiet

Kommunestyret har i møte 07.02.2022, sak 003/22 fattet følgende vedtak:

1. Fremskrittspartiets 1. varamedlem Per Inge Sjurseth rykker opp på fast plass i kommunestyret, og varamedlemmene på plassene etter ham rykker én plass opp.
2. Valgstyret foretar nytt valgoppgjør for å supplere varamedlemslisten for Fremskrittspartiet til kommunestyret.
3. Geir Aarvik velges som nytt første varamedlem i formannskapet/ klagenemnda/valgstyret.
4. Kenneth Lodden velges som nytt medlem i hovedutvalg administrasjon.
5. Veronika Helen Ørpetvedt velges som leder av hovedutvalg administrasjon.
6. Kenneth Lodden velges som nytt første varamedlem i hovedutvalg helse og omsorg.
7. Veronica Helen Ørpetvedt velges som vara til Fylkesmøtet KS for Fremskrittspartiet.
8. Geir Aarvik velges som Karmøy kommunes representant til representantskapet i Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS

Med hilsen

Elin Davidsen
konsulent

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Kopi til:

Geir Aarvik	JOMFRUVEGEN 131	5542	KARMSUND
Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS	Postboks 57	5575	Aksdal
Kenneth Lodden	TOSTEMVEGEN 190	4270	ÅKREHAMN

Kopi til:

KS Rogaland v/Leni Tande
Veronica Helen Ørpetvedt

48

GRUNNVIKVEGEN 41 4270

ÅKREHAMN

KOP

Saksbehandler: Lene Yvonne Kvilhaug**Kommunedirektør/rådmann:** Vibeke Vikse Johnsen

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
003/22	Kommunestyret	07.02.2022

Politiske verv 2019-2023 - Nyvalg Fremskrittspartiet**Forslag til vedtak:**

1. Fremskrittspartiets 1. varamedlem Per Inge Sjurseth rykker opp på fast plass i kommunestyret, og varamedlemmene på plassene etter ham rykker én plass opp.
2. Valgstyret foretar nytt valgoppgjør for å supplere varamedlemslisten for Fremskrittspartiet til kommunestyret.
3. _____ velges som nytt første varamedlem i formannskapet/klagenemnda/valgstyret.
4. _____ velges som nytt medlem i hovedutvalg administrasjon.
5. _____ velges som leder av hovedutvalg administrasjon.
6. _____ velges som nytt første varamedlem i hovedutvalg helse og omsorg.
7. _____ velges som vara til Fylkesmøtet KS for Fremskrittspartiet.
8. _____ velges som Karmøy kommunes representant til representantskapet i Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS

Kommunestyret 07.02.2022:**Behandling:**

Midtun (Frp) foreslo følgende personer:

1. Fremskrittspartiets 1. varamedlem Per Inge Sjurseth rykker opp på fast plass i kommunestyret, og varamedlemmene på plassene etter ham rykker én plass opp.
2. Valgstyret foretar nytt valgoppgjør for å supplere varamedlemslisten for Fremskrittspartiet til kommunestyret.
3. Geir Aarvik velges som nytt første varamedlem i formannskapet/klagenemnda/valgstyret.
4. Kenneth Lodden velges som nytt medlem i hovedutvalg administrasjon.

5. Veronika Helen Ørpetvedt velges som leder⁵⁰ av hovedutvalg administrasjon.
6. Kenneth Lodden velges som nytt første varamedlem i hovedutvalg helse og omsorg.
7. Veronika Helen Ørpetvedt velges som vara til Fylkesmøtet KS for Fremskrittspartiet.
8. Geir Aarvik velges som Karmøy kommunes representant til representantskapet i Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS

Midtuns forslag enstemmig vedtatt.

KST- 003/22 Vedtak:

1. Fremskrittspartiets 1. varamedlem Per Inge Sjurseth rykker opp på fast plass i kommunestyret, og varamedlemmene på plassene etter ham rykker én plass opp.
2. Valgstyret foretar nytt valgoppgjør for å supplere varamedlemslisten for Fremskrittspartiet til kommunestyret.
3. Geir Aarvik velges som nytt første varamedlem i formannskapet/ klagenemnda/valgstyret.
4. Kenneth Lodden velges som nytt medlem i hovedutvalg administrasjon.
5. Veronika Helen Ørpetvedt velges som leder av hovedutvalg administrasjon.
6. Kenneth Lodden velges som nytt første varamedlem i hovedutvalg helse og omsorg.
7. Veronika Helen Ørpetvedt velges som vara til Fylkesmøtet KS for Fremskrittspartiet.
8. Geir Aarvik velges som Karmøy kommunes representant til representantskapet i Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS

Saksutredning

Einar Roald Endresen gikk bort 22. desember 2021. Endresen hadde følgende verv i Karmøy kommune:

- Fast kommunestyremedlem
- Fast medlem og leder av hovedutvalg administrasjon
- 1. vara i formannskapet, valgstyret og klagenemnd
- 1. vara i hovedutvalg helse og omsorg
- 3. vara til Fylkesmøtet KS
- Karmøy kommunes utsending til Haugaland IKS kontroll- og utvalgssekretariat

Endresen hadde mange verv som nå må besettes. Det er viktig at man er oppmerksom på reglene rundt kjønnsbalanse, samt varamedlemmer velges til fast medlem, må varamedlemmets verv også erstattes ved nyvalg. Det vil si at det kan være behov for flere vedtaks punkt. Dersom partigruppen er usikker på regelverket kan politisk sekretariat kontaktes.

1. Kommunestyret – nytt fast medlem og nytt valgoppgjør

Av kommuneloven § 7-10 (3) følger det at dersom et medlem trer endelig ut skal varamedlemmer fra samme liste tre inn i deres sted i den nummerordenen varamedlemmene er valgt. Det vil si at første varamedlem rykker automatisk opp til fast plass når et fast medlem trer ut av kommunestyret. For å supplere

51
varamedlemslisten til Fremskrittspartiet til kommunestyret må valgstyret foreta nytt valgoppgjør jf. valgloven § 14-2 (2).

2. Formannskapet, valgstyret og klagenemnd– valg av nytt varamedlem

Formannskapets må velges blant kommunestyrets faste representanter jf. kommuneloven § 5-6(2). Av kommuneloven § 7-10 (4) og § 7-10 (6) følger det at dersom et medlem av et annet folkevalgt organ enn kommunestyret trer endelig ut skal det velges et nytt medlem/varamedlem. Bestemmelsen gjelder således både for formannskapet og øvrige organer. Kommunestyret har gjennom flere valgperioder valgt å sette sammen klagenemnda og valgstyret slik at disse utvalgene er personidentiske med formannskapet. Dette gjelder også for inneværende periode.

Ved nyvalg er det partigruppen selv som foreslår kandidat. Kandidaten skal da tilhøre samme gruppe som den uttredende tilhørte. Kommunestyret selv foretar det formelle valget, såfremt kandidaten oppfyller kriteriene til valgbarhet, samt krav til organets sammensetning.

Det er viktig å merke seg kravet om kjønnsbalanse i § 7-10 (4) siste setning: «Hvis dette vil føre til at ett kjønn vil bli representert med mindre enn 40 prosent av medlemmene i organet, skal det, hvis det er mulig, velges et nytt medlem fra det underrepresenterte kjønn». Unntaksregelen «hvis det er mulig» er imidlertid svært snever, og er i hovedsak tatt inn grunnet kravet om at formannskapsmedlemmene må være faste kommunestyrerepresentanter.

Formannskapet i Karmøy kommune er valgt etter forholdstallsmodellen jf. kommuneloven §§ 7-5 og 7-6 og organet i sin helhet har derfor ikke 40 prosent kjønnsbalanse. Kravet etter § 7-10 (4) gjelder imidlertid likevel slik at man ved nyvalg må etterstrebe kjønnsbalanse så langt det er mulig.

Av kommuneloven § 7-10 (6) følger det at det ved nyvalg etter 4. ledd rykker det nye medlemmet eller varamedlemmet inn på «den ledige plassen». Hva som menes med «den ledige plassen» er nærmere forklart i Prop.46 L (2017-2018) kap. 14.4. Av nevnte forarbeider følger det at «den ledige plassen» skal tolkes dit hen at nytt medlem eller varamedlem plasseres på den plassen som den uttredende representanten hadde. Det er imidlertid mulig at man omrokerer på varalisten slik at det nyvalgte varamedlemmet likevel havner sist på listen over varamedlemmer. Det er derfor viktig at gruppen selv viser til hvilken plass varamedlemmet skal tre inn i.

3. Hovedutvalg administrasjon – valg av nytt medlem

Det vises til redegjørelsen for valg av varamedlemmer til formannskapet jf. kommuneloven § 7-10 (4) og § 7-10 (6). Organet i sin helhet har kjønnsbalanse, og dette må da også sikres ved nyvalg. Unntaksregelen er her enda snevrere enn for formannskapet. Dette grunnet i at det ikke i disse tilfeller er noe krav om at nytt medlem sitter i kommunestyret. Eksempelvis vil anførsler fra en gruppe om «umulighet» fordi man ikke kan finne en egnet kandidat av vedkommende kjønn, måtte avises jf. Norsk lovkommentar til kommuneloven av 2018 note 351.

Nytt medlem trer inn i «den ledige plassen» jf. kommuneloven § 7-10 (6).

4. Hovedutvalg administrasjon – valg av ny leder

Endresen (FrP) hadde ledervervet i hovedutvalg administrasjon. Av kommuneloven § 7-10 (5) følger det at dersom «leder av et folkevalgt organ trer endelig ut av organet, skal det velges ny leder».

Dersom nestleder velges som leder, må man selvsagt også velge ny nestleder.

5. Helse og omsorg – valg av nytt varamedlem

Se redegjørelse under punkt 2 og 3.

6. Fylkesmøtet KS – vara Fremskrittspartiet

Ved valg til fylkesmøtet i kommunenes sentralforbund (KS) ble Endresen(FrP) valgt som personlig vara for representant Rune Midtun (FrP).

7. Representantskapet i Haugaland kontrollutvalgssekretariat IKS

Endresen (FrP) var Karmøy kommunes representant til representantskapet i Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS og det må følgelig velges ny representant for dette vervet.

KOP

politisk sekretariat

Dato: 14.03.2022

Dokumentnummer: 20/25750-24

Deres referanse:

Saksbehandler: Elin Vikene

Haugaland Kontrollutvalgssekretariat Iks
Postboks 57
5575 Aksdal

Årsmelding 2021 - Kontroll- og kvalitetsutvalget

Kommunestyret har i møte 07.03.2022 16:30, sak 020/22 fattet følgende vedtak:

Karmøy kommunestyre tar kontroll- og kvalitetsutvalgets årsmelding for 2021 til orientering.

Med vennlig hilsen
Elin Vikene
konsulent

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Kopi til:
Toril Hallsjø

Haugaland brann og redning iks

MØTEPROTOKOLL

Representantskapet for Haugaland brann og redning iks

Møtested: Diktervegen 8 / Teams

Møtedato: 28.02.2022

Tid: 16⁰⁰ - 19⁰⁰

Saker: 22/001-22/003

Til stede:	Gerd Helen Bø, leder	Suldal	
	Jarle Nilsen, medlem	Karmøy	
	Osmund Vågå, medlem	Bokn	
	Linn Therese Erve, medlem	Sveio	(teams)
	Marte Eide Klovning, medlem	Utsira	(teams)
	Mette Heidi Bergsvåg Ekrheim, medlem	Etne	
	Sigmund Lier, medlem	Tysvær	(teams)
	Ole Johan Vierdal, medlem	Vindafjord	

Forfall: -

Andre:	Elling Hetland, styreleder		
	Torleif Østrem-Olsen, nestleder styre		
	Kristin Helle, styremedlem		
	Laila Steine, styremedlem		(teams)
	Leon Dale, styremedlem		(teams)
	Leif Malvin Knutsen, styremedlem		(teams)
	Tore Johan Enerstvedt, styremedlem		
	Thor Arne Larsen, vara-medlem styre		(teams)
	Ingeborg Skjølingstad, kommunedirektør	Bokn	
	Vibeke Vikse Johnsen, rådmann	Karmøy	
	Yngve Bergesen, kommunedirektør	Vindafjord	
	Jostein Førre, rådmann	Sveio	
	Bjørn Tollefsen, kommunedirektør	Etne	
	Sigurd Eikje, rådmann	Tysvær	(teams)
	Dag Botnen, daglig leder		(teams)
	Lillian Langelandsvik, leder personal		

Diverse merknader: -

Underskrifter:

Stad: Haugesund

Dato: 28.02.2022

Gerd Helen Bø
leder

Jarle Nilsen
medlem

Osmund Våga
medlem

Linn Therese Erve
medlem

Marte Eide Klovning
medlem

Sigmund Lier
medlem

Mette Heidi Bergsvåg Eikrheim
medlem

Ole Johan Vierdal
medlem

Møteprotokoll er sendt til:

- eierkommuner
- revisjonen/KPMG
- Haugaland kontrollutvalgssekretariat

SAKSOVERSIKT

Sak nr	Tittel	Saksbehandling
22/001	Godkjenning av innkalling og saksliste	Vedtak
22/002	Kontinuitetsplan – Etne kommune	Vedtak
22/003	Orientering fra daglig leder	Orientering

SAKSNR. SAKSPROTOKOLL

22/001 Godkjenning av innkalling og saksliste

BRANNSJEFEN SIN ANBEFALING

- Representantskapet for Haugaland brann og redning iks godkjenner innkalling og saksliste som fremlagt.

Saksbehandling i representantskapet 28.02.2022

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

VEDTAK I REPRESENTANTSKAPET

- Representantskapet for Haugaland brann og redning iks godkjenner innkalling og saksliste som fremlagt.

21/002 Kontinuitetsplan - Etne kommune

Brannsjefen sin anbefaling

1. –

Saksbehandling i representantskapet 28.02.2022

Saken ble lagt frem av daglig leder med utgangspunkt i kontinuitetsplan vedtatt i styret 26.01.2022, sak 22/009. Det presiseres at nytt forslag til løsning som omhandlet at arbeidsgiveransvaret for en periode ble lagt til Etne kommune, ikke er styrebehandlet og må derfor sees på som et innspill til løsning fra daglig leder.

Saken ble delvis drøftet i lukket møte for representantskapet.

For Etne kommune er ikke utskrivning et alternativ. Etne kommune presiserer at det er selskapet som er ansvarlig for å levere beredskap etter gjeldende selskapsavtale og krever kasertering ut fra at dette er eneste løsning som kan aksepteres.

Representantskapet la frem følgende forslag til vedtak:

1. *Førebyggende arbeid og beredskapsansvar vert oppretthalde i selskapets geografiske ansvarsområde.*
2. *I høve selskapets vedtekter skal det kallast inn til eit ekstraordinært representantskapsmøte i løpet av mars. Leiinga i selskapet legg fram forslag til permanent løysing for framtidig ressursutnytting for å sikre beredskap, samt eventuelle budsjettkonsekvenser for selskapet.*

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

VEDTAK I REPRESENTANTSKAPET

1. Forebyggende arbeid og beredskapsansvar blir opprettholdt i selskapets geografiske ansvarsområde.
2. I samsvar med selskapets vedtekter skal det kalles inn til et ekstraordinært representantskapsmøte i løpet av mars. Ledelsen i selskapet legger frem forslag til en permanent løsning for fremtidig ressursutnytting for å sikre beredskap, samt eventuelle budsjettkonsekvenser for selskapet.

21/003 Orientering fra daglig leder

Brannsjefen sin tilråding

1. Representantskapet for Haugaland brann og redning iks tar saken til orientering.

Saksbehandling i representantskapet 28.02.2022

Daglig leder informerte om oppfølging rapport fra Arbeidsmiljøspesialistene as.

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak i representantskapet for Haugaland brann og redning iks

1. Representantskapet for Haugaland brann og redning iks tar saken til orientering.

Fra: Karmlund Velforening <styret-karmlund-velforening@outlook.com>

Sendt: søndag 6. mars 2022 11.12

Til: Tor Inge Melhus <tor@zeit.no>

Emne: Kommunens svarplikt

Hei Tor Inge,

Vi ble tipset at du som er leder i kontrollutvalget, kan gi oss en tilbakemelding på følgende:

- **Hvor lang tidsfrist har kommunen på å svare opp når vi ber om innsyn i en sak?**

- **Hvor lang tidsfrist har kommunen på å svare opp generelle spørsmål?**

Som du sikkert kjenner til, har innbyggerne på Avaldsnes (Veldetun, Møllevågen, Karmlund og omegn) hatt årelange utfordringer med luft/luktforurensning, samt mange dokumenterte ulovlige utslipp til sjø. Dette gjelder hovedsakelig fra to fiskeribedrifter på Husøy. I noen tilfeller har utslippene til sjø rammet fastlandskarmøy.

Videre konsekvenser av utslippene til luft og sjø går på materielle skader, men drar også med seg helseplager og økonomiske tap.

Vi opplever nå at kommunen har sluttet å respondere på våre henvendelser, og vi er blitt opplyst av tidligere kommuneoverlege at vi har fått langt i fra den saksbehandlingen vi har krav på i henhold til gjeldende regelverk og rutiner.

Det har nå gått måneder og år uten å få svar på konkrete spørsmål og henvendelser, og vi har måtte klage kommunen inn til Sivilombudet to ganger. De har da henlagt sakene etter en "intern" samtale med kommunen. Vi får da ikke svar på våre opprinnelige henvendelser.

Vi kan gjerne sende over dokumentasjon og kopi av våre henvendelser om dette er noe du/dere kan se nærmere på.

På forhånd takk.

Mvh.

Karmlund velforening

Terje Ludvigsen og Frode Wiksnes

Karmlund Velforening (via e-post styret-karmlund-velforening@outlook.com)

Deres ref.	Deres dato	Vår ref.	Dato
	06.03.22	22/108/216/tha	08.03.22

FORELØPIG TILBAKEMELDING OM HENVENDELSE TIL KONTROLL-UTVALGET

Vi viser til e-post av 06.03.22 til leder av kontrollutvalget i Karmøy kommune om kommunens svarplikt. Styret i Karmlund Velforening stiller spørsmål om tidsfrister kommunen har til å svare når det gjelder innsyn og vedr. generelle spørsmål. E-posten er oversendt sekretariatet og registrert inn i dag. Kontrollutvalget har sitt neste møte i følge vedtatt møteplan den 23.03.22.

Det er bare kommunestyret som kan pålegge kontrollutvalget oppgaver. Når det gjelder henvendelser fra andre, må utvalget selv vurdere om utvalget vil behandle henvendelsen eller ikke. Om kontrollutvalget skal behandle en sak, vil være avhengig av om saken ligger innenfor mandatet til kontrollutvalget. Kontrollutvalget sine oppgaver er omtalt i «*Forskrift om kontrollutvalg og revisjon*». Utvalgets primæroppgaver er å sørge for at kommunen har en forsvarlig regnskapsrevisjon, at det blir gjennomført forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, samt andre oppgaver på et overordnet nivå knyttet til systemkontroll.

Kontrollutvalget skal ikke være et klageorgan for enkeltvedtak eller en arena for overprøving av politiske prioriteringer/vedtak som er gjort av kommunalt folkevalgte organ. Utvalget har heller ikke myndighet til å fatte vedtak som binder forvaltningen.

Karmøy kontroll- og kvalitetsutvalg vil i neste møte den 23.03.22 kl. 19.00 få fremlagt henvendelsen under referat- og orienteringssaker. Utvalget vil i møtet drøfte om saken ligger innenfor deres mandat, og om den skal avvises eller følges opp. Administrasjonen vil før møtet være kjent med henvendelsen og kan i møtet bli bedt om å komme med sitt syn i saken. Eventuelt kan utvalget be om en skriftlig redegjørelse til neste møte.

Du vil bli orientert om utfallet av saken når endelig vedtak foreligger. Sakskart og protokoller fra utvalgets møter blir lagt ut på våre nettsider www.kontrollutvalgene.no.

Med hilsen
Toril Hallsjø (sign.)
Daglig leder

Kopi: Karmøy kommune v/postmottak
Utvalgsleder Tor Inge Melhus

4. mars 2022

Til alle våre medlemmer - ansatte i kontrollutvalg og sekretariat

Her er nytt fra FKT:

Fagkonferansen 8.- 9. juni [Lily Country Club](https://www.fkt.no/konferanser-og-seminar/fagkonferansen-8-9-juni-2022/)

Invitasjon ble sendt ut i første gang i januar med påminning i februar. Nå er programmet (nesten) helt klart. Det kan lastes ned fra hjemmesiden, se også vedlagte PDF-fil. Påmelding fra hjemmesiden:

<https://www.fkt.no/konferanser-og-seminar/fagkonferansen-8-9-juni-2022/>

Vi håper på stor oppslutning fra våre medlemmer!

Årsmøtet 8. juni

Årsmøtet blir avholdt 8. juni i forbindelse med fagkonferansen, se over. Alle daglige ledere i sekretariat og kontrollutvalgsledere vi få en særskilt innkalling til årsmøtet i neste uke. Mer informasjon om årsmøtet finner du her:

<https://www.fkt.no/om-fkt/arsmote-2022/>

Sekretariatskonferansen 22.- 23. mars [Scandic Lillestrøm](https://www.fkt.no/konferanser-og-seminar/sekretariatskonferansen-16-17-mars-2022/)

Det er fortsatt noen plasser igjen for etternølerne. Påmelding fra hjemmesiden:

<https://www.fkt.no/konferanser-og-seminar/sekretariatskonferansen-16-17-mars-2022/>

Til nå er det i underkant av 40 påmeldte. Programmet i PDF- format kan lastes ned fra hjemmesiden.

Veiledere

Metodeveileder - risikovurdering og risikohåndtering i kontrollutvalgssekretariat, er resultatet etter et veiledersamarbeid mellom FKT og NKRF. Høringsprosessen pågår, og høringsfristen er satt til 2. mai. Vi har også sendt ut en felles invitasjon til digitalt høringsmøte på Teams 7. april.

FKT er også i ferd med å ferdigstille en veileder for håndtering av henvendelser til kontrollutvalget. Den vil bli sendt på høring til kontrollutvalg og sekretariat i slutten av mars. Veilederen vil også bli presentert på sekretariatskonferansen og fagkonferansen.

Litt faglig påfyll

[Rapport viser at kontrollutvalgene har fått mer å gjøre](#)

Mens kontrollutvalgene i snitt behandlet rundt 20 saker i 2003, er dette tallet nå oppe i 38 viser tall fra Kommunal- og distriktsdepartementets organisasjonsdatabase.

[Åpenhetsindeks for kommuner](#)

Transparency International Norge har kartlagt kommunenes praksis med å publisere informasjon på hjemmesidene. Tor Dølvik fra TI-Norge vil presentere funnene på sekretariatskonferansen.

[Er det lov til å delta på to møter \(fjernmøter\) i folkevalgte organer samtidig?](#)

I en tolkningsuttalelse skriver Kommunal- og distriktsdepartementet at dersom en folkevalgt har møteplikt i både fylkeskommunale og kommunale organer, må man søke om fritak fra ett av møtene. Dette gjelder også ved fjernmøter.

Styret

Styret hadde møte 1. februar. Du finner protokollen vedlagt og på [medlemssiden](#) (krever pålogging). Styrets møtekalender for våren 2022 ser slik ut: 21. mars, 26. april og 7. juni.

Elektroniske nyhetsbrev fra FKT

Personvernreglene krever at vi innhenter samtykke for å lagre lister med e-postadresser med det formålet å sende ut elektroniske nyhetsbrev. Hvis du ikke allerede har gitt samtykke, og hvis du ønsker å motta elektroniske nyhetsbrev fra oss, kan du registrere deg her:

<https://app.easyquest.com/q/stoHaR>

Nye medlemmer

Vi ønsker velkommen et nytt sekretariat; Åsjord Økonomi og Rettshjelp AS.

Nyt våren etter hvert!

Jeg håper vi sees på konferansene.

Anne-Karin Femanger Pettersen

Generalsekretær

Velkommen til FKTs Fagkonferanse 2022 – 8.-9. juni på [Lily Country Club](#)

Årsmøtet vil bli holdt 8. juni, se [informasjon om årsmøtet](#)

Lily Country Club ble åpnet i 2020 og ligger på Kløfta, 10 min med buss fra Oslo Lufthavn Gardermoen. Se hotellets flotte [bildegalleri](#)

Hovedtema: (Vi tar forbehold om endringer)

- **Kontrollutvalget som bestiller**

Hvordan kan kontrollutvalget bli en kreativ og aktiv deltaker i utarbeidelse av risiko- og vesentlighets vurderinger og planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll? Hvordan kan sekretariatet bidra og være en god tilrettelegger for kontrollutvalget? Hvilken rolle bør kontrollutvalget ha når innholdet i etterlevelseskontrollen skal bestemmes? Hva er nok for at etterlevelseskontrollen er dekkende for kontrollutvalget sitt påseansvar?

- **Henvendelser til kontrollutvalget**

Hvordan henvendelser til kontrollutvalget best kan følges opp, kan være vanskelig å avgjøre. Det er få kontrollutvalg og sekretariat som har avtalt faste rutiner for hvordan henvendelser skal mottas og følges opp. FKT har utarbeidet en veileder med en rekke anbefalinger som vi presenterer på konferansen.

- **Habilitet og rolleklarhet**

Hvorfor er habilitet og klare roller i forvaltningen så viktig når det skal tas beslutninger som har konsekvenser for folks liv og virke? Er tilliten til forvaltningens upartiskhet så avgjørende at man i små kommuner ikke kan leve med litt inhabilitet?

- **Varslingssystem i kommuner**

Arbeidstaker har rett til å varsle om kritikkverdige forhold i arbeidsgivers virksomhet. Kommunene har plikt til å utarbeide rutiner for intern varsling, men har kommunene i dag forsvarlige kanaler som tar imot meldinger om kritikkverdige forhold? Flere kommuner har etablert eksterne kanaler for å sikre trygghet for varsleren. Vi vil presentere et eksempel.

- **Kommunedirektørens internkontroll**

[En ny veileder](#) fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet tar for seg de rettslige rammene for kommunedirektørens internkontroll. Målgruppen for veilederen er «kommuner og fylkeskommuner, statsforvaltere og andre tilsynsorganer, og andre aktører som er opptatt av internkontroll i kommunesektoren». Vi vil også legge vekt på eksempler – funn og erfaringer fra revisors arbeid. Det er flere rapporter som viser at grunnleggende internkontroll i kommunene har store svakheter.

Pris: 6 900 for medlemmer | 7 300 for andre | 1 090 for ekstra overnatting 7.- 8. juni

Påmeldingsfrist: tirsdag 19. april

Hvorfor trenger vi kontrollutvalg?

Daglig leder Rune Tokle, NKRF – kontroll og revisjon i kommunene

NKRF mener | Noen vil kanskje synes dette er et unødvendig spørsmål – ja, endog et latterlig spørsmål! Det må jo være selvsagt!

Men hvis vi tenker over det, vet vi jo at om vi la ned alle kontrollutvalg med virkning fra og med neste uke, ville ikke samfunnet stoppet opp av den grunn. Det ville kanskje ikke stoppet opp i det hele tatt – men det ville begynt å gå i feil retning etter ei stund.

Kontrollutvalgene har ingen rolle i den daglige driften av kommuner og fylkeskommuner – og sånn skal det være! En sentral oppgave for et kontrollutvalg er å bestille forvaltningsrevisjoner fra kommunens eller fylkeskommunens revisor. Hensikten med disse forvaltningsrevisjonene er å bidra til et godt beslutningsgrunnlag for de folkevalgtes styring og kontroll, og å bidra til læring.

Hensikten med disse forvaltningsrevisjonene er å bidra til et godt beslutningsgrunnlag for de folkevalgtes styring og kontroll, og å bidra til læring.

Og hvis dette bidraget forsvinner, får de folkevalgte et dårligere beslutningsgrunnlag, og det blir mindre læring. Da blir det ingen korleksjoner på den daglige driften, og skuta kan få en begynnende feil kurs. Og kjører man langt og lenge nok, kan denne kursen få store konsekvenser for samfunnet vårt.

Det er et av dilemmaene rundt temaet kontroll og tilsyn: Manglende kontroll og tilsyn synes ikke med en gang, men mangelen blir mer og mer synlig etter hvert som tida går.

Vi må derfor hegne om kontrollutvalgene og deres rolle i det norske lokaldemokratiet – og vi må videreutvikle denne rollen. Hvordan kan vi i enda større grad bidra til læring?

Et eksempel er koronapandemien vi har vært rammet av i nesten to år nå. Mange kontrollutvalg har siden pandemien startet, bestilt såkalte «koronarevisjoner» fra revisor. Det er forvaltningsrevisjoner om beredskap, konsekvenser for sårbare grupper m.m. Vi fikk presentert noen gode eksempler på slike under Kontrollutvalgskonferansen i april 2021.

Så trodde vi alle at det var over i høst, da alle smitteverntiltak ble fjernet og samfunnet åpnet. Men det varte ikke lenge!

Vi kom på nytt i en sårbar situasjon som samfunn – og det viser relevansen til de forvaltningsrevisjonene som allerede var bestilt og gjennomført. Og budskapet til kommunene må være: Bruk dem for det de er verdt for å lære og for å unngå de samme feilene neste gang samfunnet vårt blir rammet av en krise. Det er helt sikkert noe å lære, og tar vi tak i det, unngår vi at sårbare grupper – som har ekstra behov for fellesskapets verdier – blir skadelidende i like stor grad som sist.

Og budskapet til kommunene må være: Bruk dem for det de er verdt for å lære og for å unngå de samme feilene neste gang samfunnet vårt blir rammet av en krise.

Et spørsmål vi bør stille oss er likevel: Har vi et system for å fange opp læringspunkter fra slike undersøkelser slik at vi unngår å gjøre samme feil flere ganger? Og er vi flinke nok til å kalle det «læringspunkter»? Selv om vi vil bidra til forbedring og merverdi for kommunene, blir det likevel et mesterskap i å finne feil? Hvis det er det siste, vil også viljen til læring bli mindre. Derfor må vi fokusere på at kommunene skal være lærende organisasjoner – der de bestillinger som gjøres av kontrollutvalget skal bidra til forbedring og læring. Jeg vil utfordre kontrollutvalgene til

å tenke i de baner – for da får vi mer ut av våre ressurser – til beste for fellesskapets verdier – og relevansen til kontrollutvalgene blir styrket og mer synlig. For vi trenger kontrollutvalgene.

Et annet område som har vært mye i fokus, er bærekraft og klimaendringer. Hva må verden gjøre for å unngå en klimakatastrofe? Hva kan Norge gjøre – og hva kan en kommune gjøre? Det er ikke krystallklart – og hva i all verden har et kontrollutvalg med dette å gjøre?

Etter hvert som Norge skal operasjonalisere klimaforpliktelsene våre i konkrete tiltak, vil det også måtte konkretiseres hva som forventes av norske lokalsamfunn. Hvilke tiltak kan – og må – gjøres lokalt? Her vil det også være store forskjeller kommunene i mellom. Oslo kommune med sine nesten 650.000 innbyggere og Vevelstad kommune med sine 460 innbyggere? Hva skal de gjøre og hvordan?

Mange gjør mye allerede og mange vil gjøre mer – tiltak som ikke alltid er like populære blant innbyggerne. Og nettopp derfor er det kanskje noen som ikke vil gjøre noe.

Men uansett: Gjør kommunen det den sier at den skal gjøre? Virker tiltakene? Dette er viktig for å oppnå folkelig tilslutning til tiltakene, spesielt de upopulære.

Da kommer kontrollutvalget til sin rett: Gjennom sine bestillinger, kan de finne fakta og om tiltakene virker – og ikke minst: Gjennomføres vedtakene i kommunestyrene i praksis – og under de forutsetninger politikerne har lagt?

Da kommer kontrollutvalget til sin rett: Gjennom sine bestillinger, kan de finne fakta og om tiltakene virker – og ikke minst: Gjennomføres vedtakene i kommunestyrene i praksis – og under de forutsetninger politikerne har lagt?

Alt dette er viktig. For hvis vi går i feil retning i dette spørsmålet, går vi mot en katastrofe. Så kontrollutvalget er livsviktig!

Lykke til med jobben!

Rapport viser at kontrollutvalgene har fått mer å gjøre

Mens kontrollutvalgene i snitt behandlet rundt 20 saker i 2003, er dette tallet nå oppe i 38 viser tall fra Kommunal- og distriktsdepartementets organisasjonsdatabase.

KMDs organisasjonsdatabase

[KMDs organisasjonsdatabase Sluttrapport 2021](#) presenterer funn fra Kommunal- og distriktsdepartementets database for kommunale organisasjonsdata (organisasjonsdatabasen) for 2020/2021.

Datainnsamlingen har blitt gjennomført av ideas2evidence i samarbeid med forskere fra Universitetet i Bergen og NORCE på oppdrag fra departementet. Datainnsamlingen til organisasjonsdatabasen har vært gjennomført sju ganger tidligere: I 1995, 1996, og deretter hvert fjerde år.

Kommunale kontrollutvalg

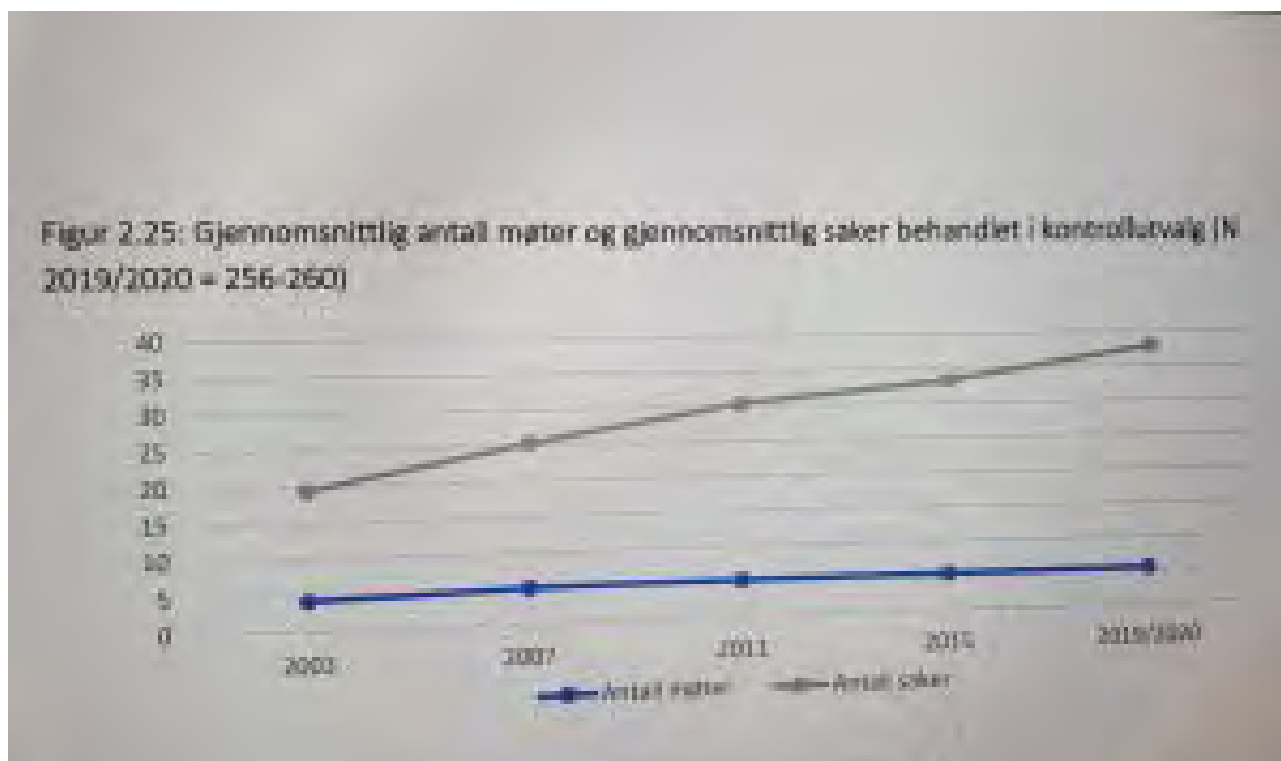
I figur 2.23 i rapporten framgår det hvor mange møter det ble gjennomført i kontrollutvalgene i landets kommuner i 2019/2020. Det vanligste er at kontrollutvalget møtes 5 ganger i året – dette gjelder for omtrent en tredjedel av kommunene. I en fjerdedel av kommunene møtes kontrollutvalget fire ganger i året. I kun tre kommuner møttes kontrollutvalget oftere enn 10 ganger. I gjennomsnitt møttes kontrollutvalgene rundt 6 ganger i 2019/2020.

Figur 2.24 viser antallet saker som ble behandlet i kontrollutvalget i fjor. Hovedinntrykket er at det er forholdsvis stor variasjon i aktiviteten i landets kontrollutvalg, i hvert fall målt gjennom antallet saker de behandler. Rundt en fjerdedel av kommunene har behandlet mellom **21 og 30 saker**, og ytterligere en fjerdedel har behandlet mellom **31 og 40 saker**. Mer enn én av ti kommuner behandlet mellom 51 og 60 saker. I snitt behandlet kontrollutvalgene 38 saker i løpet av fjoråret. Samtidig er det verdt å merke seg at tre kontrollutvalg behandlet over 100 saker og dermed trekker gjennomsnittet opp.

Figur 2.25 viser hvordan gjennomsnittlig antall møter og saker behandlet i kontrollutvalgene, har utviklet seg over tid. Antall møter i kontrollutvalget har hatt en svak økning siden første gang spørsmålet ble stilt, fra et gjennomsnitt på 4,2 møter i 2003 til 5,5 møter i 2020-undersøkelsen.

For antallet saker er det en tydelig økning fra år til år. Mens kontrollutvalgene i snitt behandlet rundt **20 saker i 2003**, er dette tallet **nå oppe i 38**. Gitt at antallet møter har ligget relativt stabilt i hele perioden, tyder dette på at kontrollutvalgene over tid har fått mer å gjøre i hvert enkelt møte.

Haugaland Kontrollutvalgssekretariat IKS gjennomførte i 2005, som var det første driftsåret, **42 møter og 136 saker**. Antallet varierte fra 7 til 25 saker. I 2011 var antall møter steget til 51 møter og 281 saker. I 2021 viser årsmeldingen for sekretariatet/selskapet at det var gjennomført **52 møter**, hvorav 40 fysiske og 12 digitale møter og totalt **301 saker**. Karmøy og Haugesund med 44 og 40 saker og de øvrige åtte utvalgene med et snitt på 26 saker.

Fylkeskommunale kontrollutvalg

Figur 2.27 viser hvor mange møter som ble avholdt i fylkeskommunenes kontrollutvalg i 2020. Antallet møter varierer mellom 5 og 10. Det vanligste er å ha avholdt 8 møter – dette gjelder fire av de ni fylkeskommunene som svarte på spørsmålet. Gjennomsnittlig antall møter i fylkeskommunenes kontrollutvalg er 7,7, et litt høyere gjennomsnitt enn for kommunene.

I de fleste fylkeskommunene behandlet kontrollutvalget mellom 51 og 60 saker i 2020 (jf. figur 2.28). Kun én fylkeskommune hadde færre enn 50 saker. Én fylkeskommune hadde flere enn 70 saker. I gjennomsnitt har fylkeskommunenes kontrollutvalg behandlet 64 saker i 2020.

Rutiner for varsling

I undersøkelsen er det stilt ett spørsmål som omhandler kommunens rutiner for oppfølging av varsling. Dette var nytt i 2016-undersøkelsen. 95 prosent av kommunene oppgir at de har innført slike rutiner. Dette er en liten økning fra undersøkelsen i 2016, da andelen lå på 90 prosent.

Kilde: Kommunal- og distriktsdepartementet

Haugaland Kontrollutvalgssekretariat Iks

Dato: 14.03.2022

Postboks 57

Dokumentnummer: 21/9268-6

5575 Aksdal

Deres referanse:

Saksbehandler: Ole Bernt Thorbjørnsen

Oversendelse notat knyttet til eierforhold Karmsund havn

Vedlagt følger notat knyttet til eierforhold Karmsund havn

Med hilsen

Ole Bernt Thorbjørnsen
kommunedirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

Notat - Karmsund Havn

Notat

1.0. Innledning

Haugesund kontrollutvalg behandlet i møte den 28.09.21 sak 33/21 om Haugesund kommune skulle delta i felles forvaltningsrevisjon om Karmsund Havn IKS og kommunale havner og kaianlegg, med utgangspunkt i utkastet til prosjektmandatet som forelå fra Rogaland Revisjon IKS datert 23.08.21. Det ble i møtet fattet vedtak om at Haugesund skulle gjøre egen juridisk vurdering. Av vedtaket fremkom:

«Haugesund kontrollutvalg anmoder kommunedirektøren om å avklare eierforhold og disposisjonsrett knyttet til de eiendommer som Karmsund Havn IKS disponerer innenfor Haugesund kommune sine grenser, og deretter vurdere om det er nødvendig å gjøre endringer i selskapsavtalen.»

Haugesund har vært og er en maritim by. Trafikk mellom sjø og land har vært en grunnleggende forutsetning for utviklingen av Haugesund. Knutepunktene for denne trafikken har vært helt fundamentale elementer for byens infrastruktur, og etableringen av kaianleggene ligger langt tilbake i tid. En del av kaiene som en finner i Haugesund i dag er også registrert som allmenninger,¹ der de fleste av disse eies i dag av Haugesund kommune og ikke av Karmsund Havn IKS.

Haugesund fikk fra midten av 1800-tallet en mer allsidig handelsvirksomhet og fra 1855 fikk byen sin egen havnekommisjon (havnestyre)². Fra starten av 1900-tallet ble det etablert en «tyngre» infrastruktur.³ Regulativ for bryggeavgifter ble første gang innført i 1870, og havneavgiftene har siden den gang vært med å finansiere utbyggingen av havnene.

Hovedformålet med havnene har vært at de skulle være et allmennyttig redskap for byene og tettstedene, og at havnene best mulig kunne tjene byen og distriktene. Utgiftene med etableringen av kaianleggene har vært til inntekts ervervelse. Havnene har historisk sett vært en nødvendig forutsetning for at nye bedrifter kunne bli anlagt, og at eksisterende bedrifter kunne gis rimelige vilkår og kunne ekspandere.

De tre kaianleggene som Karmsund Havn IKS disponerer i Haugesund er:

- Indre kai
- Garpaskjær⁴
- Killingøy⁵

Havneforvaltningen har vært regulert igjennom flere ulike regelverk gjennom tidene. I perioden 1855 og frem til 1985 var havnevirksomheten i Haugesund organisert gjennom Haugesund havnevesen som et selvstendig rettssubjekt. I perioden 1985 og frem til 1992 var havnevirksomheten organisert som en del av kommunen, men havnedriften var økonomisk adskilt fra kommunens øvrige

¹ <https://haugesund.co/selvbetjening/skjema-og-dokumenter/natur-og-miljo/1257-allmenninger-i-haugesund?format=html>

² Havnekommisjon endret navn til havnestyre i 1894

³ Omtalt i boken Haugesund kommunale administrasjon i 75 år. Utgitt i 1930. Se side 181 til 189. Se nedenfor.

⁴ <https://karmsundhavn.no/forretningsomrader/haugesund-cruise-port/eiendom/>

⁵ <https://karmsundhavn.no/forretningsomrader/killingoy-subsea-og-offshorebase/eiendom/>

virksomhet. I 1992 ble det etablert et kommunalt foretak sammen med Karmøy. Fra 1999 ble havnevirksomheten organisert som et interkommunalt selskap (IKS) og da med flere eierkommuner.

Karmsund Havn IKS forvalter i dag en stor eiendomsportefølje, og fra eierstrategien til Karmsund Havn IKS datert 18.10.16 fremkom det at:

«Balansen viste 614,8 mill. hvor anleggsmidler er bokført til 505,5 mill. med en egenkapital på 141,85. (23,0%). Samlet gjeld utgjør 473,0 mill.

Virkelig eiendomsverdier anslås til ca. kr. 1.000 mill med 60 havneeiendommer i porteføljen.»

Indre kai, Garpaskjær og Killingøy er de tre eiendommene i Haugesund som i dag vil være bokført og som inngår i Karmsund Havn IKS sine eiendomsverdier.

Av samme eierstrategi⁶ fremgikk det:

«I tillegg til havneområdene har kommunene gitt Selskapet ansvar for en rekke offentlige kaier og allmenninger, inkludert småbåthavner. Noen av kaianleggene var i svært dårlig forfatning allerede før ansvaret ble overlevert til Selskapet. Eierne forventer at Selskapet følger opp sitt drift- og vedlikeholdsansvar. Samtidig er eierne åpne for at Selskapet starter en prosess hvor slike eiendommer avhendes eller tilbakeføres til kommunene hvor allmenne hensyn må i varetas.»

Når det kommer til kaier, allmenninger og småbåthavner gjelder dette særlig Karmøy og Tysvær, og ikke Haugesund. I motsetning til Karmøy så valgte Haugesund i 1992 å ikke overføre forvaltningen av de mindre havneeiendommene som naturlig ikke ville tilhøre driften til selskapet.

1.1. Oppsummering

Havneanleggene i Haugesund er blitt opparbeidet med bruk av midler fra havnekassen. Inntekter fra havneanleggene har historisk sett kun vært benyttet til havneformål («havnens beste»).

Det var Haugesund havnevesen som forvaltet og driftet havneanleggene i Haugesund frem til disse ble «kommunalisert» i 1985. Etter dette ble eiendommene overført til Haugesund kommune. Eiendommene lå fortsatt i havnekassen, og midlene og eiendommene ble holdt adskilt kommunen øvrige virksomhet. I 1992 ble det etablert et interkommunalt selskap der havnekassens midler og havneanlegg ble tillagt det interkommunale samarbeidet. I forbindelse med opprettingen av selskapet ble det tatt konkret stilling til hvilke eiendommer som skulle tilhøre havnesamarbeidet og dermed i fortsettelsen skulle tilhøre havnekassen, og hvilke eiendommer som skulle beholdes av kommunene.

Avhendelse av eiendom som tilhører havnekassen, så vil salgssum tilfalle havnekassen. Havnekassen forvaltes av Karmsund Havn IKS.

Etter ny havne- og farvannslov (2019) vil det være anledning å kunne utdele midler fra kommunal havnevirksomhet. Utdeling skal skje i samsvar med lovens regler. At loven nå gir adgang til utdeling kan gi grunnlag for endring av selskapsvedtektene.

⁶ side 4

2.0. Regulering av havnevesenet

2.1. Perioden 1827 og frem til 1985

Når de første kaianleggene ble etablert i Haugesund gjaldt lov angående havne- og ringevesenet fra 1827. Praksis var også på denne tiden at kaianleggene ble finansiert gjennom bryggeavgifter.

Lov fra 1827 ble erstattet med ny lov om havnevesenet som gjaldt i perioden 1933⁷ til 1985.

Etter loven fra 1933 hadde stat eller kommune bare myndighet i de tilfellene dette var uttrykkelig bestemt i loven, og de lokale havnevesenene var egne rettssubjekter.⁸ Det var havnestyret, og ikke kommunen, som hadde det formelle ansvaret etter loven. Havnestyret myndighetsområde på land var de anlegg og grunnarealer som var eid eller forvaltet av havnevesenet, og de private og offentlige anlegg som umiddelbart grenset til havnen.

Havnestyret hadde etter loven ansvaret for havnens økonomi og den daglige driften. Havnestyret fremla budsjettforslag som ble godkjent av kommunestyret. Eventuelle budsjettunderskudd i havneselskapet måtte eksempelvis dekkes av kommunekassen.

Når det gjaldt havnens inntekter, kunne disse bare nyttes til havneformål («havnens beste»). Havnestyret kunne etter loven gjøre vedtak om lån, men vedtaket måtte godkjennes og garanteres av kommunestyret

2.2. Perioden 1985 til 2020

Ved lov av 8. juni 1984 nr. 51 om havner og farvann mv⁹ gikk havnene over fra å være selvstendige rettssubjekter til å bli en del av kommunen, ofte omtalt som «kommunalisering» av havnene. Loven gjaldt når Haugesund og Karmøy valgte å etablere det felles interkommunale selskapet i 1992. Da selskapet ble utvidet med flere kommuner og omdannet til et IKS i 1999 var loven fra 1984 enda gjeldende.

Det ble vedtatt ny havne- og farvannslov i 2009, med ikrafttredelse fra 01.01.10¹⁰.

Gjeldende regulering er lov om havner og farvann fra 2019, som hadde ikrafttredelse fra 01.01.20.¹¹

I tillegg til Lov om havner og farvann fra 2019 reguleres dagens selskapsstruktur av kommuneloven¹² og IKS-loven.¹³

3.0. Etablering av eiendommene/kaianleggene i Haugesund

Som nevnt innledningsvis ligger etableringen av kaianleggene i Haugesund tilbake i tid. Forholdene er godt beskrevet i boken Haugesund kommunale administrasjon i 75 år (1930) og boken Haugesund kommunale administrasjon 1930-1998. En velger derfor å gjengi de aktuelle sidene som er knyttet til Indre kai, Killingøy og Garpaskjær.

⁷ <https://lovdata.no/dokument/NLO/lov/1933-06-24-8>

⁸ Ot.prp.nr.3 (1983-84) side 11.

⁹ <https://lovdata.no/dokument/NLO/lov/1984-06-08-51>

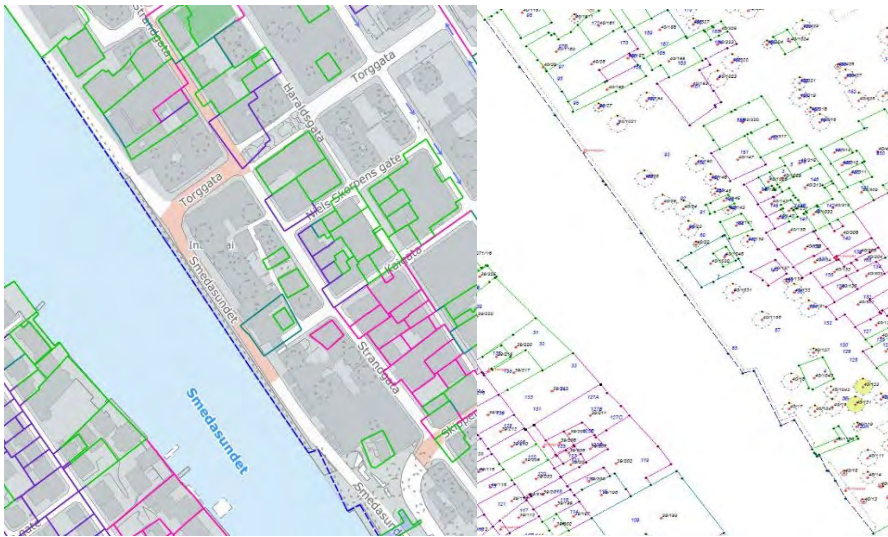
¹⁰ <https://lovdata.no/dokument/NLO/lov/2009-04-17-19>

¹¹ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2019-06-21-70>

¹² <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83?q=kommuneloven>

¹³ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-01-29-6?q=iks%20loven>

3.1. Indre kai

Indre kai ligger som umatrikulert grunn og eiendommene er ikke blitt gitt egne gårds og bruksnummer. Av den grunn er det ingen registrert eier av eiendommene.

I boken Haugesund kommunale administrasjon i 75 år¹⁴ (1930) er etableringen av indre kai blitt omtalt følgende:

«Det første anlegg av offentlig brygge blev foretatt i 1860, da Torvalmenningen blev oparbeidet. Samtidig blev fløttmannsbryggen på Risøen anlagt.

Nyalmenningen blev derpå anlagt i 1869-1870. Ballastkaien på Risøen 1881, og Åsebyalmenningen i 1886.

I sistnevnte år blev søndre dampskipskai nedenfor Kaigaten overtatt av kommunen. Denne var bygget tidligere av private og var for den yttre dels vedkommende bygget av tre. Først i 1896 blev denne kai overtatt av havnevesenet.

Utenom kommunens dampskipskai hadde man nordre dampskipskai. Denne kom i sin tid var anlagt av havnefogd Konrad Johnsen, var i privat eie.

Kaiforholdene ansås utilfredsstillende, og fra året 1891 var spørsmålet om bygning av en større dampskipskai stadig fremme. I forbindelse hermed blev i 1892 og 1895 innkjøpt tomter til utvidelse av torvet. Men oppgaven var ennå uløst, da den store brand i 1899 la en rekke bygninger ved Torvalmenningen i aske.

Havnestyret tok straks spørsmålet op om regulering av brandstrøket, og henstikket til reguleringskommisjonen i skrivelse av 15. august s.å. å fremkomme med forslag.

Reguleringskommisjonen avgav allerede 19. s.m. innstilling. Denne blev vedtatt av kommunestyret 21. september 1899 og approbert av departementet i skrivelse av 18. oktober s.å.

Ifølge denne plan blev mellem Kaigaten og Skolegaten (nu skjoldeveien) besluttet anlagt åpen plass i en bredde av 33 m. fra ytterste kailinje som av havnestyret senere skulde bestemmes. Samtidig blev foretatt en omregulering av de gjenværende brandtomter.

Spørsmålet om bygning av kai blev derefter straks opptatt. Efter at havnestyret hadde innhentet overslag om bygning av sten kai, besluttet bystyret 20. mars 1902 å bygge trekai, fra Torvalmenningen til søndre kai, og at arbeidet skulle påbegynnes straks.

Ekspropriasjon av grunn og sjølinje var i mellomtiden foretatt.

¹⁴ <https://www.nb.no/nbsok/nb/e22fd558def84d29f846d163ff8b0e70?lang=no> side 183-186

Havnestyret protesterte mot bygning av trekai, hvorefter saken blev opptatt på nytt. I bystyremøte 1. august 1902 ble den tidligere beslutning om bygning av trekai ophevet og i stedet besluttet man å anlegge en sten kai utenfor det avbrente strøk, i det vesentlig overensstemmende med stadsingeniør Haaheims plan av 25. juli 1901. Samtidig blev av havnekassen bevilget kr. 100,000,00 til arbeidets utførelse og besluttet at arbeidet skulde igangsettes straks. Anbud stort kr. 107 500,00 fra ingeniørfirmaet Aalgaard & Bugge blev antatt (jfr. bystyrebegl. 30. desember 1902). Kaien blev ferdig i 1904 og kostet kr. 110 816,00.

Det viste seg allerede snart at denne kai blev for liten, og i 1908 foreslo havnestyret utvidelse av kaien mot nord til nordre kant av nuværende tollbod.

Bystyret besluttet 26. juni 1908 å la avholde forsøks ekspropriasjonstakst over sjølinje i anledning denne kai-utvidelse, og beslutningen blev approbert ved kgl. res. av 16. september 1908.

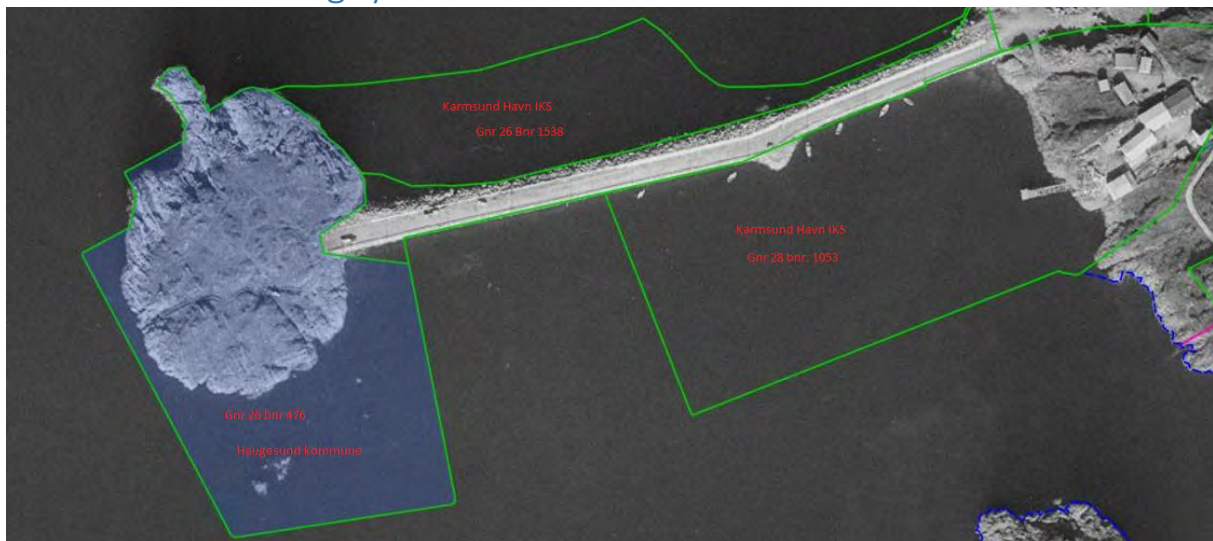
Erstatningsbeløpene blev fastsatt til kr. 8550,00. Bygningen av kaiforlengelsen blev vedtatt 19. mars 1909, og arbeidet med kaien blev straks efter påbegynt. Den blev ferdig i 1911. Anlegget kostet kr. 115 909,77.

Ny kaiutvidelse mot syd til nuværende fisketorv blev besluttet 22. mars 1912 (jfr. bystyrebegl. 24. november 1913), og ekspropriasjon av sjølinje m.v. blev straks efter avholdt. Erstatningsbeløpene utgjorde til sammen kr. 87 000,00. Erstatningen blev så vidt hoi, da der foruten sjølinje blev eksproprietert grunn og delvis huseiendom. Kai blev bygget i 1914-1915 og tatt i bruk i begynnelsen av 1916. Den kostet kr. 144 000,00.

Imidlertid var en del mindre kaiarbeider utført, således Grensekaien 1906, og senere Grønhaugalmeningen, likeså Løsalmenningen og Holmegatens almenning på Halleløen.

Den samlede lengde av havnevesenets kaier er i dag 538,41 m. Herav utgjør dampskibskaien 305,86 m.»

3.2. Killingøy

Flyfoto fra 1969. Dagens utfylte kaiareal er vist med grønne grenser. Dagens eiendomsforhold slik disse fremgår av grunnboken.

I boken Haugesund kommunale administrasjon 1930-1998¹⁵ fremgår:

«Havn ved Killingøy. Bystyresak nr. 86/60

¹⁵ side 222-223

Utbygging av havn ved Killingøy har vært påtenkt selv ved de eldste planer for havneområdet i Haugesund. Ved den konkurransen som ble holdt i 1918 om ny havneplan for Haugesund, inngikk utnyttelsen av bassenget ved Killingøy i de premierte utkastene.

Arbeidet med realisering av ei havn ved Killingøy ble for alvor tatt opp i tyveårene. I havnestyrets møte 31. mars 1922 forelå skriv fra havnefogden, og havnestyret ga sin tilslutning til at det straks ble gjort henvendelse til havnedirektøren for å få planende utredet. Allerede i juli 1923 foretok Statens Havnevesen den nødvendige oppmåling og opplodding i farvannet Hassløy – Killingøy – Svartskjær. På møte i Havnestyret 21. november 1924 ble det lagt fram de første planer for moloanlegget, med tilhørende profiler og overslag, datert 11. april 1924 og kostnadsberegnet til 1,9 millioner kroner. Man ble enige om å rette en begrunnet henvendelse til havnedirektøren om nødvendigheten av at moloanlegget snarest ble realisert.

I desember 1926 ble det som følge av de økonomiske svingninger gjort en henvendelse til havnedirektøren med anmodning om nytt overslag. Stortingets næringskomité nr. 1 foretok befarings på stedet 10. mars 1928.

Bystyret fikk den 27. oktober 1928 forelagt prosjektet, og det ble vedtatt å yte ca. 10 % av anleggsomkostningene, dog ikke utover kr. 100.000, av havnekassens midler. Imidlertid ble anlegget ikke påbegynt, og andre påtrengende oppgaver førte til at prosjektet ble utsatt.

Det fortsatte arbeidet med realisering av Killingøyprosjektet kom først i gang igjen etter den annen verdenskrig. I årene 1951 – 1955 ble det etter initiativ fra havnestyret gjort henvendelser til fiskere og organisasjoner for fiskebåteiere, og de ga sin fulle støtte til utbygging av havne ved Killingøy.

Planer og overslag ble omarbeidet i mars 1955, og i oktober 1958 ble planen, profiler, masseberegninger og overslag oversendt byingeniøren. Så vel trasse som moloens profil ble noe endret i forhold til tidligere planer.

Godkjennelse fra havnedirektøren forelå 8/3 1958, og Stortinget godkjente planen i forbindelse med havnevesenets budsjett for 1958/1959 (*jfr. Innst. s. nr. 125 av 1958 side 5 og 9, samt Stortingsforhandlinger for 5. juni 1958, s. 1779*).

Det ble fra Haugesund kommunes side gjort henvendelser for om mulig å få igangsatt moloarbeidet, og i april 1959 ble meddelt tilsagn om sysselsettingsmidler. Det ble forutsatt at Haugesund kommune var behjelpelig med maskinelt utstyr. I alt ble det stilt til rådighet kr. 130.000. Anleggsbrakker ble bygget, og anlegget ble forutsatt å beskjeftige ca. 16 mann.

I januar 1960 ble det bevilget ytterligere kr. 150.000 som forutsatte beskjeftigelse for 15 mann i 3 måneder. Moloen ble med disse midlene ført 20 – 25 m fra land, ca. 10.000 m³ masse ble tatt ut og området planert.

Killingøymoloen var ferdig i 1966. Men plan for utbygging av kaier forelå ikke.

Havnestyret ventet på forslag fra havnedirektoratet.

Utbygging av Killingøy

Ikke før i 1976 ble arbeidet videreført da bystyret behandlet sak nr. 98/76 og vedtok:

1. Haugesund bystyre garanterer for de lån på til sammen kr. 19 millioner som havnevesenet vil ta opp i forbindelse med utbygging av Killingøy.
2. Bystyret forutsetter at Havnelaboratoriet ved Norges Tekniske Høyskole blir rådspurt før dypvannskaiaen blir bygget.

Første lossing på Killingøy

«Finno» i Norge – Rhinlinjen ble første skip som losset ved Killingøy i mai 1979. Haugesunds nye kaianlegg var ennå ikke helt ferdig, så det sto ingen lossekran og ventet på å losse. Så kom også båten fra Tyskland med stålskinner som skal brukes nettopp til kaikranene på Killingøy.

Killingøy fordobles i følge planer fra 1996

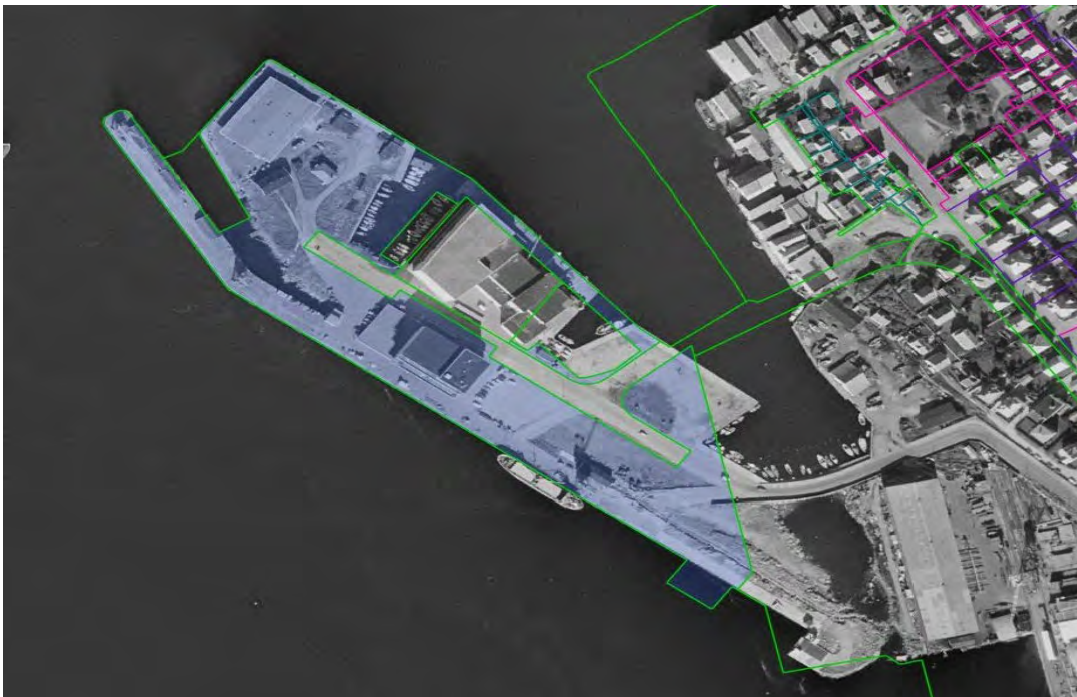
Industriområdet Killingøy i Haugesund skal utvides. Totalarealet på området vil være fordoblet når utbyggingen står ferdig.

Det er Karmsund interkommunale havnevesen som eier Killingøy. I dag har selve Killingøy et bruksareal på 24 dekar. Havnevesenet har også kjøpt opp ei tomt på fastlandet, like inntil moloen som går ut til øya. Nå vil havnevesenet i tillegg fylle ut rundt 16 dekar på sørsiden av moloen. Dette gjøres med fyllmasse fra en kloakktunnel som Haugesund kommune bygger like ved. Utbyggingen vil medføre en fordobling av Killingøy industriområde.»

3.3. Garpaskjærkaien

Kart fra 1904 som viser at området var sjø og bestod av tre små holmer. Det blå skraverte viser dagens utfylte areal og grenser.

Dagens eiendomsforhold av gnr. 39 bnr. 1. Grunnboken angir Haugesund kommune som tinglyst eier. Av gammel grunnbok fremgår det at det var Haugesund havnevesen som fikk grunnbokshjemmelen til eiendommen i 1931.

I boken Haugesund kommunale administrasjon 1930-1998¹⁶ fremgår:

«Garpaskjærskaien

I 1931 sendte havnestyret med tilslutning fra bystyret en anmodning til Handelsdepartementet om at der av stortinget det året måtte bli bevilget det beløp, som trengtes til dekningsverker fra Risøy over Garpaskjærskjærene skikket som havn for diskefartøyer.

Kjøp av arealer

Samme år vedtok bystyret at Haugesunds havnevesen kjøpte hos John Risøens arvinger halvdel av nordre Garpaskjær og hos Jens Risøens arvinger den annen halvdel av nordre Garpaskjærm hele søndre Garpaskjær og samtlige øvrige tilliggende skjær samt 15,0 meter strandlinje på Risøen sørover fra havnevesenets daværende eiendom, Strandlinjen 10. Kjøpesummen var på kr. 60 000 pluss omkostninger.

Ordføreren uttalte ved den anledningen håpet om at de siste fattede beslutninger ville komme til å bli til gagn for byen, idet han mente at havneplanens realisasjon etter de foreliggende planer ville være den riktige løsning. Han rettet en takk til havnestyrets formann, havnefogden og havnestyret for øvrig for det arbeide som hittil var utført, og til havnedirektøren for den interesse han hadde vist saken, og for hans hurtige utarbeidelse og fremme av planene. Bystyret sluttet seg til ordførerens uttalelse ved å reise seg.

Stortinget samtykket 19. juli 1931

I Stortingets møte 19.7.31 ble den positive innstillingen fra sjøfarts- og fiskerikomiteens innstilling vedtatt.

Bystyret godkjente havnestyrets forslag

Bystyret vedtok den 29. mars 1932 å godkjenne havnestyrets plan for første byggetrinn. Kaiens bredde var i første byggetrinn forutsatt til 10,0 m; men havnestyret fant denne bredden så liten, at det var nødvendig å øke den iallfall med 2.5 m. til 12.5 m.

Videre kom havnestyret til det resultatet, at kaiens lengde burde økes fra 200 m. til 220 m. Bystyret sluttet seg til dette. Dessuten ble det vedtatt å føre opp rekkverk, snuplass for biler, flere fortøyningspåler, vareskur med mere.

Kontrakt med undertegnet med entreprenøren 26. april 1932. Stoltz Røthing & Co. fikk arbeidet i konkurranse med 10 firma.

Den nye kaien på Garpaskjær avlevert 7. september 1934

Om ettermiddagen 7. september 1934 ble kaien i all stillhet avlevert av entreprenørene. Tilstede var havnestyret in corpore, ordføreren og stadsingeniøren. De fremmøtte blev vist omkring på anlegget som tidligere var kontrollert av de dertil ansatte myndigheter. Man var enig om at der var utført et godt arbeid av entreprenørfirmaet.

Opprinnelig var anlegget som entreprenørene skulle utføre kalkulert til 700.000 kroner. Under arbeidet som strekte sig over ca. 2 år, kom det imidlertid nye ting til. Kaien ble forlenget, og det ble

¹⁶ side 219-221

også foretatt andre utvidelser. Sammen med vareskuret og forskjellige andre ting som kom til, ble anleggsomkostningene ved den nye kaien ca. 800.000 kroner. I tillegg kom veianlegget ned til kaien på ca. 1700 kroner.

Videre utbygging og arbeider på Garpaskjær og havneområdet

En stikkordsmessig oppregning viser at:

Bystyret vedtok i sak 22/36 en utvidelse av kaianlegget ved Haugesund kjøleanlegg A.S.

Bystyret vedtok i sak 23/36 bortsprengning av vestre Risøyflu.

Bystyret vedtok i sak 24/36 utbedring av kaien utenfor havnevesenets sjøhus ved Vestbjerg.

Bystyret vedtok i sak 36/37 bortsprengning av grunnen sør for Møllerodden.

Bystyret vedtok i sak 59/38 forlengelse av Garpaskjærskaien nordover 188 meter.

Kai til ordrestasjonen ble bygget på Garpaskjær. Bystyret vedtok 22. oktober 1948 å bevilge 300.000 kroner til formålet.

Kaikran til Garpaskjærskaien ble anskaffet. *Bystyresak nr. 52/48, 22.juni 1948.*

Den nye ordrestasjonen på Garpaskjær ble tatt i bruk januar/februar 1952.

Havnelageret ble reist i 1952.

I 1954 ble det sprengt bort en grunne ved Skagen, og det ble bygget kai rundt Søre Garpaskjær.

Bystyresak nr. 21/54 og nr. 22/54.

Utbygging av havneområdet

Havnestyret la i 1954 fram planer for utbygging av havneområdet i Haugesund. Det ble foreslått forlengelse av Garpaskjærskaien med 150 meter til en kostnad på henimot 3 millioner kroner. Blant annet gjaldt det om å unngå blokkering av Krysset og fortsatt bygge ut Nordre Garpaskjær. Planene ble realisert etter hvert fram mot 1967.

I 1970- årene ble det oppført tidsmessige lagerhaller på Garpaskjærskaien. *Bystyresak nr. 27/71 og sak 18/73.*

I 1974 ble det bygget kai mellom Iglokaaien og Harristerminalen. *Bystyresak nr. 28/74.*

Det ble oppført en ca. 35 m lang kai mellom Harristerminalen og Iglokaaien, kalkulert til ca. kr. 750.000 inkludert oppfylling, planering, asfaltering m.v. av et ca. 2,5 dekar stort bakenfor liggende areal.

Utvidelse av Garpaskjærskaien nord for havnekontoret ble gjort i samsvar med *Bystyresak nr. 66/75 og nr. 99/75.*

Ny ro-ro- kai innviet

En ny kai for roll on – roll off skip på Garpaskjærskaien i Haugesund ble innviet i februar 1977 rett overfor Harris- og Veritas- terminalene. Det var egentlig litt av en begivenhet. Skipperen på «Austri» kunne fortelle at svært mange havner nå hadde egne kaianlegg for roll on – roll off – båter. Fordelen med disse moderne kaianleggene var at containerne kunne rulle på hjul ut av lasterommet. I Haugesund hadde en hittil måtte losse og laste ro-ro- båtene med kraner, et tidkrevende og tungvidt arbeid. Den nye kaien i Haugesund, som kunne ta båter på inntil 25 meters bredde ble ferdig sommeren 1976.

Kai og terminal klar til nyttårsaften 1992

Ro- ro- anlegget ble bygget om ved å heve betongdekket, og havnevesenet var klar til å oppfylle de krav Color Line stilte for å kunne ta om bord trailere og andre rullende kjøretøy fra Garpaskjærskaien.

Ny terminal på Garpaskjær 1997

Karmsund interkommunale havnevesen investerte 4,2 millioner kroner i utbyggingen. Det er fylt ut et 1.200 kvadratmeter stort sjøareal, der den gamle ro-ro- kaien lå. Steinmassene kom fra kloakktunnelen på Gard, og et nytt kaiområde på nærmere to mål er blitt resultatet. Dessuten ble det en ny kaifront på 25 meter, inkludert ny ro-ro- rampe for M/S «Utsira».

Terminalen som HSD er flyttet inn i, er kommet i forlengelsen av Veritas-terminalen og skal betjene både lokal- og langtransport.

Planene om ny broforbindelse fra fastlandet til Risøy, var et moment som talte for at HSD valgte å satse videre på Garpaskjær.

På Garpaskjærskaien leier Karmsund interkommunale havnevesen i dag ut passasjer- og godsterminaler med et samlet areal på rundt 3.600 kvadratmeter.»

4.0. Perioden 1984 til 1992 – Haugesund havnevesen ble «kommunalisert»

Med 1984 loven ble havnene «kommunaliserte». Dette gjaldt også Haugesund havnevesen med virkning fra 01.01.1985, da havnevesenet ble en egen kommunal etat.

I Ot.prp.nr. 75 (2007-2008)¹⁷ fremgikk det:

«Ved gjeldende lovs ikraftttredelse gikk havnene med tilhørende aktiva, fra å være egne rettssubjekt underlagt sterk kommunal styring, til å skulle drives som del av det kommunale forvaltningsapparat (ofte omtalt som kommunalisering av havnen).»

Av samme forarbeider¹⁸ fremgikk det:

«Havnene aktiva ble overført en bloc, uten at det ble tatt stilling til spørsmålet om eiendomsretten mellom kommunekasse og havekasse. For å videreføre havnens inntektssituasjon, ble det fastsatt at vederlaget for bruken av fast eiendom og innretninger samt andre inntekter av slik eiendom som tilfaller havnekassen før 31. desember 1984, skulle fortsette å tilfalle havnekassen etter 1. januar 1985 inntil departementet bestemte noe annet i det enkelte tilfellet. Det ble altså forutsatt at departementet kunne bestemme at eiendomsretten og inntektsstrømmen fra slike eiendommer og innretninger, som uten videre ble betraktet som «særlige havneinnretninger» etter forskriften, i stedet skulle overføres kommunekassen.»

De eiendommene som tidligere hadde ligget på Haugesund havnevesen ble overført til Haugesund kommune med en såkalt hjemmelovergang rundt 1986/1987. I brev datert 26.06.1987 fra Kystdirektoratet til kommuner med havnedistrikt fremgår det at hjemmelovergangen kunne bli overført fra havnevesenet til kommunen:

«TINGLYSING AV OVERGANG FRA HAVNEVESENET TIL KOMMUNEN

I brev av 27. februar 1986 har Justisdepartementet bl.a. uttalt at:

«det er tilstrekkelig for tinglysing av hjemmelovergang av de faste eiendommer som tillå havnevesenet etter havneloven av 1933 til kommunene at det innleveres begjæring om hjemmeloverføring fra vedkommende statlige myndigheter, eventuelt fra kommunen, dersom Fiskeridepartementet finner det ubetenkelig å overføre denne oppgaven til kommunen.»

Ved brev av 30. mars 1987 til Kystdirektoratet har Fiskeridepartementet uttalt at en overfører til kommunene myndigheten til selv å begjære hjemmeloverføring som nevnt. Utstedelse av skjøte er ikke nødvendig.

¹⁷ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-75-2007-2008-/id519552/> s. 124

¹⁸ side 113

Myndigheten til å begjære hjemmelsoverføring er betinget av at havnevesenet (evt. havnekassen eller havnestyret) står som hjemmelshaver i grunnboken. I motsatt fall kan grunnbokshjemmelen overføres direkte til kommunen fra den som har grunnbokshjemmel.»

Det kan likevel ikke utelukkes at Haugesund kommune også før dette stod med grunnbokshjemmel til noen av havneeiendommene. Videre vises det til at arealene på Indre kai fortsatt ikke er matrikulert som egne grunneiendommer, og av den grunn ikke har noen registrert eier.

Hvem som har stått som registrert eier av havneeiendommene har likevel hatt liten eller ingen betydning, da inntektene fra disse havneanleggene i alle tilfeller skulle tilfalle havnekassen.

Det vises her til Hjort sitt notat¹⁹ det det fremgår:

«Det fulgte av havneloven av 1984 § 23 at inntekter fra «særlige havneinnretninger» skulle tilfalle havnekassen. Det ble fastsatt forskrift om den nærmere forståelsen av hva dette innebar:

«Når vederlaget for bruken av fast eiendom og innretninger samt andre inntekter av slik eiendom før 31. desember 1984 går inn i en havnekassee, skal eiendommen og innretningen betraktes som en særlig havneinnretning. Slikt vederlag og slike inntekter, som omtalt i foregående punktum, går således inn i vedkommende havnekassee etter 1. januar 1985 inntil departementet annerledes bestemmer i det enkelte tilfelle. Eventuelle avkastninger av slike vederlag og inntekter vil på samme måte gå inn i havnekassen etter 1. januar 1985.»

Etter vedtakelse av 1984-loven var det en velkjent problemstilling at det kunne være uklart om eiendommene som hadde hørt til de gamle havnevesene skulle inngå i havnekassen, selv om loven også krevde at midlerne ble holdt regnskapsmessig atskilt fra kommunens øvrige midler. I sin lovkommentar til 2009-loven skriver Østgård:

Det er imidlertid rettslig sett ikke den regnskapsmessige presisjon i vedkommende kommune og havn som er avgjørende. Det er altså ikke noe i veien for at en formuesgjenstand kan tilhøre havnekapitalen selv om den under havneloven 1984 ikke var regnskapsført som en del av denne.

Om uklarheter knyttet til fast eiendom, skriver Østgård videre (s. 247):

Det er ved fast eiendom det lettest kan oppstå uklarheter med hensyn til hva som inngår i havnekapitalen. Dette fordi det etter kommunalisering av havnene fra 1. januar 1985, da havneloven 1984 trådte i kraft, varierte fra kommune til kommune hvordan man ordnet det med grunnbokshjemmel til havnens faste eiendommer og i hvilken grad man tok stilling til eiendomsforholdet. Noen steder er kommunen oppført som hjemmelshaver, andre steder står kommunen ved havnen, og atter andre steder er havnen oppført som fra før havneloven 1984. Selv om grunnbokshjemmelen etter 1985 er blitt overført fra havnen til kommunen, er det ikke derved sagt at eiendommen ikke inngår i havnekassen. Det vil måtte avgjøres av rettsforholdet for øvrig omkring vedkommende eiendom. Grunnbokshjemmelen inngår bare som et element i vurderingen. Den blotte og bare overføring av grunnbokshjemmel som følge av nevne kommunalisering, sier intet direkte om eiendomsforholdet.

Dette var den generelle rettslige situasjonen da Haugesund og Karmøy gikk sammen i interkommunalt samarbeid om sin havnevirksomhet og inngikk avtale om dette i 1992. Som kjent var

¹⁹ Side 11

flere eiendommer registrert i grunnboken med de gamle havnevesene som hjemmelshaver, og dette ble videreført også etter inngåelse av samarbeidet.»

For Haugesund sin del kan det slås fast at det er ingen eiendommer som stod på Haugesund havnevesen når havnesamarbeidet ble inngått i 1992. Alle eiendommene stod på Haugesund kommune, og står fortsatt på Haugesund kommune. Dette gjelder gnr. 39 bnr. 1 på Garpaskjær og gnr. 26 bnr. 476 på Killingøy. Indre-kai er ikke matrikkelført, og har av den grunn ingen registrerte eiere.

5.0. Eiendommene/kaianleggene som lå i Haugesund havnedistrikt og som ble innlemmet i selskapet i 1992

I 1988 ble det satt ned en felles arbeidsgruppe som skulle se på muligheten for et felles havnedistrikt på Haugalandet. Arbeidet ledet frem til selskapsdannelsen mellom Haugesund og Karmøy som ble etablert i 1992. Arbeidsutvalget hadde blant annet i oppdrag å se på hvilke (havne)arealer som burde legges inn i samarbeidet. For Haugesund sin del ble det utarbeidet et notat datert 09.03.89. De relevante delene av notatet er inntatt under i punkt 5.1 til 5.4. Antatt verdi gjelder på det tidspunktet notatet ble utarbeidet.

5.1. Indre kai

Indre kai (inngår i sin helhet)

Indre kai er viktig i rutebåtsammenheng. Kaien må også anses som viktig i forbindelse med proviantering for mindre fartøyer samt ved flåtebesøk. I tillegg er anlegget en meget populær lystbåthavn. Samlet gjør dette at anlegget må drives av havnevesenet slik at de maritime hensyn blir ivaretatt på en forsvarlig måte.

Verdier på Indre kai som inngår i havnesamarbeidet:

a) kaier, arealer, pullere	: kr. 10 000 000.-
b) terminal, strømstasjon, hurtigbåtrampe	: <u>kr. 1 500 000.-</u>
	<u>kr. 11 500 000.-</u>

Kaiene i Indre havn er gitt en gjennomsnittsverdi på kr 25 000.- pr løpemeter i 3 meters bredde.

5.2. Killingøy

Killingøy (inngår i sin helhet)

Killingøy må antas å bli «storhavns» hovedanlegg for bulk og større kubikkklaster. Vi vil derfor måtte sikre oss at større arealer alltid er disponible, og all aktivitet på anlegget må være under havnevesenets kontroll.

Forretningsaktiviteten på Killingøy vil antagelig tilføre havnedriften store midler i framtiden. Hva disse midlene skal brukes til må bli et forhandlingsspørsmål.

En eventuell utbygging av fiskeriaktivitetene i Haugesund offentlige havn bør etter vår mening ses i sammenheng med det som fra statens side var planlagt som fiskerihavn, dvs. området ved Killingøymoloen.

Verdier på Killingøy som inngår i havnesamarbeidet:

a) kaier og pullere med stasjoner for vann, strøm, tlf	: kr. 39 000 000.-
b) arealer, levegg, lysmast (24 da)	: 30 000 000.-
c) haller, trafokiosk	: <u>5 000 000.-</u>
	<u>kr. 74 000 000.-</u>

5.3. Garpaskjærskaien

Garpaskjærsanlegget må antas å bli et hovedanlegg for stykkgoods i den nye «storhavnen». Dagens arealer må derfor sikres slik at vi får en rasjonell og effektiv drift av stykkgodsterminalene. (...)

Verdier på Garpeskjær som inngår i havnesamarbeidet:

a) kaier, arealer, pullere	:	kr 100 000 000.-
b) terminaler	:	3 000 000.-
c) administrasjonsbygg /verksted	:	1 000 000.-
d) bil/båt/utstyr/rekvisita	:	<u>1 000 000.-</u>
		<u>kr 105 000 000.-</u>

Kaiene på Garpeskjær er gitt en gjennomsnittsverdi på kr 60 000.- pr løpemeter i 10 meters bredde. Tillagt verdien av ro-ro anlegget blir dette kr 60 000 000.-. Innenforliggende havnearealer er verdsatt til kr. 40 000 000.-.

5.4. Andre havnearealer som ble overdratt til kommunen før etablering

En storhavn bør i minst mulig grad være engasjert i forretningsmessig drift som ikke er direkte sjørettet. Samtidig bør arealer som ikke er nødvendige for havnedriften, overføres til kommunen før Haugesund havn går inn i fellesskapet.

Vi mener at følgende arealer bør overføres til kommunen:

a) arealene ved Martin Nielsensgt. 4 (Pipetech Ips)	: kr 4 000 000.-
b) Ballastkaien på Risøy	: 2 000 000.-
c) Smedasundet 116 (kajakklubben)	: 500 000.-
d) arealer under Risøybroa (3 eiendommer)	: 1 000 000.-
e) diverse allmenninger (4 stk)	: <u>800 000.-</u>
	<u>kr 8 300 000.-</u>

Arealene ved Martin Nielsensgt. er utleid på god leiekontrakt. Eiendommen inneholder kontorbygg (bolig) med bomberom. Det er opparbeidet en stor parkeringsplass. Det er også en mindre kai ved sjøkanten av eiendommen.

Eiendommene nevnt ovenfor bør overføres til kommunen mot at kommunen overtar havnevesenets restgjeld den dato Haugesund går inn i stor-havn samarbeidet. Det vil neppe være mulig å trekke gjeld med seg inn i havnesamarbeidet.

5.5. Verdier som Haugesund havnevesen gikk inn i fellesskapet med

I tillegg til nevnte eiendommer var også Storesundskjærene og Bøvågen en del av Haugesund havnedistrikt som inngikk i det felles havnesamarbeidet.

Av notatet fremgikk det at Haugesund havnevesen gikk i fellesskapet med følgende verdier:

Garpaskjær	: kr 105 000 000.-
Indre kai	: 11 000 000.-
Killingøy	: 74 000 000.-
Storasundskjærene	: 3 000 000.-
Bøvågen	: <u>8 500 000.-</u>
	<u>kr 202 000 000.-</u>

6.0. Endringene av selskapsstrukturen på havnevirksomheten

6.1. Arbeidet med som ledet frem til etableringen av Karmsund Interkommunale havnevesen i 1992

Som nevnt ovenfor så startet arbeidet med å se på et interkommunalt samarbeid og en ny havnestruktur på Haugalandet i 1988. I forbindelse med dette arbeidet ble det satt den en arbeidsgruppe med representanter fra fylkeskommunen, Haugesund kommune, Karmøy kommune, Nord-Rogalandrådet, Kystdirektoratet og Fiskeridepartementet.

Det var gitt sentrale føringer om at Karmøy og Haugesund burde inngå i et større havnedistrikt, slik at det ble sikret en effektiv havneforvaltning for hele regionen jf. NOU 1987 – 19 (Norsk havneplan)²⁰. Karmøy/Haugesund var en av 14 sentrale havner som havneplanen utpekte.

Rapporten fra ekstern rådgiverfirma Barlindhaug og Fuglun AS

Arbeidsgruppen fikk utarbeidet en rapport fra rådgiverfirmaet Barlindhaug og Fuglun AS der et felles havnesamarbeid og vedtekter skulle bli vurdert. Av rapporten datert 5.01.1989 side 10 ble forslag til havnestruktur omtalt:

«Med infrastruktur menes i denne forbindelse kaianlegg, havnebasseng, utendørs og innendørs lagerområder, spesialanlegg, opplagsplasser m.v. Det er disse anlegg som representerer verdiene i et havnefellesskap.

Haugesund har ca. 1750 m offentlig kai. Det finnes et topp moderne ro-ro anlegg på Garpaskjær Syd og et ro-ro anlegg på Killingøymoloen.

For Karmøy har ikke tilsvarende oversikter vært tilgjengelig.

Bokførte verdier for eiendommer er henholdsvis 46 mill. kr for Haugesund havnevesen og 16 mill. kr. for Karmøy havnevesen. Tallene er ikke ajourførte. Markedsverdien for havnevesenets eiendommer i Haugesund vil f. eks. være mer i størrelsesorden av 150 mill. kr.

Det vil være en oppgave ved den videre behandlingen av saken å få ajourført takster og gjenskaffelsesverdier for infrastrukturen i havnene. Dette vil også være nødvendig for å beregne kostnadsrelaterte havneavgifter slik som forutsatt i havne- og farvannsloven.»

²⁰ https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2012062606028

Av samme rapport²¹ fremgikk følgende knyttet til fordelingsnøkkel, havneråd/havnestyre

«De forhold som har vært trukket inn i vurderingen av fordelingsnøkkelen har først og fremst vært de verdier i form av offentlige havneanlegg som den enkelte kommune tar med seg inn i fellesskapet. I tillegg kommer også forhold som havnetrafikkens størrelse, havnekassens omsetning, administrativ bemanning av havnevesenet, status i Norsk Havneplan m.v.

(...)

«I Nord-Rogaland er det først og fremst Haugesund og Karmøy som har offentlige havneanlegg å ta med seg inn i fellesskapet.

Når det gjelder verdier av offentlige havneanlegg, økonomisk omsetning og trafikk i de to havnedistrikter ligger styrkeforholdet for de fleste relasjoner mellom Haugesund og Karmøy i størrelsesorden fra 3:1 til 4:1 i favør av Haugesund.»

Rapporten hadde forslag til vedtekter og hvor forslag til paragraf 3 var:

«Ved etablering av det interkommunale havnesamarbeid overføres disposisjonsretten av havneanlegg og havnearealer fra kommunene til HOH. Den enkelte kommune beholder dog fortsatt eiendomsretten. Det utarbeides sammenlignbare verdiansettelser for de anlegg hver kommune bringer med seg inn i fellesskapet.

HOH overtar alle ressurser og forpliktelser havnekassene i Haugesund og Karmøy har ved etableringen av HOH.

HOH overtar alt personell og driftsutstyr som Haugesund havnevesen og Karmøy havnevesen har ved etableringen.»

I forslaget paragraf 13 knyttet til utmeldelse fremgikk det:

«En kommune kan melde seg ut av selskapet med en oppsigelsestid på 2 år som følger kalenderåret. Når kommunen fratrer selskapet, får den eiendomsretten til de anlegg og installasjoner som er beliggende i kommunen. Den overtar samtidig som eneansvarlig de forpliktelsene selskapet har påtatt seg for etablering av disse anlegg og installasjoner. De gjenværende forpliktelser fordeles på de øvrige kommuner etter det prosentvise forhold som da blir fastsatt. Den utredende kommune får videre utbetalt en andel av havnekassens netto likvide midler (eksklusive fondsmidler) som tilsvarer prosentsatsen i pgf.6.

I forslaget paragraf 14, annet og tredje ledd fremgikk:

«Ved oppløsning får hver kommune eiendomsretten til de anlegg og installasjoner som er beliggende i egen kommune, men overtar samtidig alle låne- og garanti- forpliktelser i anlegget.

Hvis noen av de øvrige kommuner har hatt økonomisk utlegg i anlegg som befinner seg i den eller de kommuner som trer ut av samarbeidet, skal den kommune som overtar anlegget, gi full kompensasjon til den eller de kommuner som har hatt utlegget.»

Vedtektskisser fra Fiskeri og kommunaldepartementet

Arbeidsgruppen anmodet også at Fiskeri og kommunaldepartementet skulle utarbeide forslag til vedtektskisse til det nye selskapet, og et utkast ble mottatt 30.05.89. I skissen som ble mottatt

²¹ side 11 og 12

fremgikk det ikke noe konkret knyttet til eiendoms- / disposisjonsretten for eiendommene. Det fremgikk likevel av skissen § 12 knyttet til punktet «utmeldelse – oppløsning»

Pkt. 1

«En kommune kan melde seg ut av selskapet med en oppsigelsestid på 2 år som følger kalenderåret. Når kommunen fratrer selskapet, får den eiendomsretten til de anlegg og installasjoner som er beliggende i kommunen. Den overtar samtidig som eneansvarlig for de forpliktelser selskapet har påtatt seg for etablering av disse anlegg og installasjoner.»

Pkt. 3, annet ledd.

«Ved oppløsningen får hver kommune eiendomsretten til de anlegg og installasjoner som er beliggende i kommunen, og for øvrig til en prosentdel av den samlede gjenværende formue tilsvarende de prosentsatser som er angitt i paragraf 3. Samtidig foretas nødvendige justeringer av fordelingen av lånegarantiene.»

Rådgiverfirmaet Barlindhaug og Fuglun AS sin vurdering av vedteksskisser fra Fiskeri og kommunaldepartementet

Rådgiverfirmaet Barlindhaug og Fuglun AS fikk forslagene til vedtektene som Fiskeri og kommunaldepartementet hadde utarbeidet til uttalelsene. I brev datert 07.06.89 skrives det:

«Det er mulig at departementets utkast lettere kan få igangsatt et interkommunalt havnesamarbeide. På den annen side kan slike ramme-vedtekter lett skyve for mange praktiske problemer foran seg og føre til handlingslammelse når vedtektene skal praktiseres etter forskjellige fortolkninger blant de deltakende kommuners representanter i råd og styre.»

Etter dette ble hver enkelt bestemmelse kommentert og til pgf 2 – punkt Eierkommunenes rettigheter og ansvar fremgår:

«Første del er grei – når prosentandeler blir påført. Siste del er meget kortfattet og vil fort bringe opp fortolkningsspørsmål som angår eiendomsrett til andel i fellesskapet, resurser, forpliktelser, personell, driftsutgifter, vertskommunens forpliktelser ved fellesskapets nyanlegg m.v., jfr. paragrafene 3.4, 5, 6, 7 og 8 i mitt forslag.

Disse forhold bør inn i bestemmelsen.»

Arbeidsgruppens drøftinger om havnesamarbeidet

Forslag til vedtekter ble drøftet i arbeidsgruppen den 08.06.89. Det fremkommer av møtereferatet at det var motsetningsforhold mellom Karmøy og Haugesund knyttet til mål, intensjoner og drift av det nye havnesamarbeidet. Karmøy kommune ønsket at havnene på vest-Karmøy og småhavnene skulle inngå i fellesskapet. Haugesund og de andre partene mente at dersom disse havnene skulle drives og eventuelt rustes opp så var ikke dette forenlig med hovedmålsettingene og intensjonene om havnesamarbeidet om lavest mulig kostnad og høyest mulig service. Haugesund klare oppfatning var at havnetjenestene skulle bli organisert og drevet slik at havnetariffen skulle bli lavere enn om den ble drevet igjennom kommunene.

Det ble avholdt forhandlingsmøte mellom kommunene den 23.08.89 der innholdet i vedtektene ble drøftet. Av referatet kan det blant annet leses:

«En la til grunn Fiskeridepartementets forslag til vedtekter for Karmsund interkommunale havnevesen, datert 18.05.89

§ 1. 1.punktum får følgende tillegg: ... og som overtar disposisjonsretten og driftsansvaret for alle anlegg som Karmøy og Haugesund havnevesen har ansvar for i dag pluss kommunale kaier i Tysvær og Bokn»

Det var uenighet mellom kommunene knyttet til fordelingsnøkkelen og representasjon i det nye selskapet. Og av møtereferatet kan en lese:

«§ 12. Tillegg etter 1. punktum:

Utmeldelsen må godkjennes av departementet.

I 3. punktum må «eiendomsretten» byttes ut med «disposisjonsretten»

«§ 13 (ny)

KIH overtar disposisjonsretten og driftsansvaret til de anlegg som er nevnt i § 1,

eiendomsretten forblir den enkelte kommunes (evt. statens).

De styrende organer i KIH avgjør hvordan kaier og anlegg skal drives og disponeres i tråd med den overordnede målsetting og kostnadsminimalisering for brukerne.

Eventuelle tvister ved slike avgjørelser kan legges fram for Kystdirektoratet for vurdering/avgjørelse.»

I referatet fremkommer det videre:

«Enighet om formuleringen, men uenighet om tolkningen. Karmøy understreker at KIH ikke kan gi disposisjonsrett og driftsansvar for enkeltanlegg tilbake til den enkelte kommune hvis kommunen motsetter seg dette.

Haugesund mener KIH må stå fritt til å bestemme hvilke anlegg som det er behov for og ha adgang til å tilbakeføre enkeltanlegg det ikke er behov for til kommunen.»

Den 30.08.89 utarbeidet Haugesund kommune sine representanter som deltok i arbeidsgruppen et notat knyttet til de pågående forhandlingene. Av notatet fremgår:

«Hvilke anlegg skal overtas? Haugesunds syn har her vært at kun anlegg det er behov for skal overføres fellesskapet. Karmøy har forlangt at alle anlegg som i dag disponeres av de enkelte havnevesen skal med. Fatlands forslag om å ta med alt, men at de styrende organer i KIH skal avgjøre hvordan kaier og anlegg skal drives og disponeres i tråd med den overordnede målsetting om kostnadsminimalisering for brukerne er godtatt av begge når det gjelder formuleringen.

Dessverre er det en reell uenighet i tolkningen: Karmøy mener at KIH ikke kan gi disposisjonsrett og driftsansvar for enkeltanlegg tilbake til den enkelte kommune hvis kommunen motsetter seg dette. Det er særlig hensynet til anlegg på Vest-Karmøy en har i tankene. Haugesund mener Havnerådet må stå fritt til å bestemme hvilke anlegg det er behov for og ha adgang til å tilbakeføre enkeltanlegg det ikke er behov for til kommunen. Dette kan f.eks. bli aktuelt med Garpeskjærskaien i Haugesund når et eventuelt nytt felles havneanlegg er bygget. Følgelig må det også kunne gjelde de mindre fiskerikaier på Vest-Karmøy.

Dette punkt er helt avgjørende for om det skal bli mulig å oppfylle målsettingen om lavere avgifter. Derfor er dette et punkt vi ikke kan fire på.»

Det kan utledes fra dette at det var stor diskusjon i arbeidsgruppen knyttet til hvilke enkeltanlegg fra Karmøy som skulle overføres inn i samarbeidet. Videre var det diskusjon om fordelingsnøkkel, da Haugesund kommune som kjent gikk inn med de største verdiene.

Vedtaket av nytt havnesamarbeid i Haugesund

Vedtektene ble vurdert av arbeidsgruppen igjennom møter i 1989 og 1990. Arbeidet ledet frem til en endelig avtale mellom Haugesund og Karmøy og avtale og vedtekter ble behandlet og vedtatt i Haugesund bystyre den 17. april 1991 i sak 91/0031. Av bystyrets vedtaket punkt fremgår:

«1. Haugesund bystyre vedtar vedlagte avtale om å danne et interkommunalt havnesamarbeid med navn Karmsund Interkommunale havnevesen, samt vedlagte vedtekter for Karmsund Interkommunale havnevesen.

(...)

Haugesund havnevesen sin gjeld

Det var en forutsetning for havnesamarbeidet at gjeld som de kommunale havnevesene hadde mot kommunenes bykasse ikke skulle overtas av det interkommunale havnesamarbeidet.

Haugesund bystyre den 17 april 1991 i sak 91/0031. Av bystyrets vedtaket punkt fremgår punkt 2 fremgår det at:

«Bykassens tilgodehavende i havnekassen på kr. 9.070.381,- slettes.

Som kompensasjon overføres innehaverretten til havnekassens aksjer i Haugesund Mekaniske Veksted AS til bykassen, det vil si 6.000 aksjer til pålydende kr. 100,- pr. aksje.»

Av vedtektene § 2, første ledd som også ble vedtatt fremgår det at:

«Kommunene deltar som medlemmer i selskapet med en halvpart hver. Kommunens eksterne gjeld på havneanlegg inngår i havnesamarbeidet.

De deltakende kommuner er ansvarlig for selskapets forpliktelser etter samme forhold som er nevnt i første ledd.»

I notat fra 30.08.89 fremgikk følgende knyttet til den gjeld de to havnevesenene hadde;

«Hvis havnekassens gjeld skal overtas av kommunene blir konsekvensene følgende: (Gjeld pr.pr. 31.12.89, rente/avdrag budsjett 89)

Karmøy: Gjeld kr. 0.23 mill (gjeldfri 01.07.90)
Renter og avdrag, kr. 0,77 mill.

Haugesund: Gjeld: ekstern kr. 8.18 mill.
 Intern kr. 9.0 mill til H. kommune.
 Samlet: ca. kr. 17.18 mill.
Renter og avdrag, kr. 2.15 mill.
I tillegg kommer renter av interngjeld.

VURDERINGER KNYTTET TIL GJELD

Av Hjort sitt notat²² at fremgår:

«Vi har fått oversendt balansen fra årsberetningen for selskapets første driftsår (1992). Det fremgår at det er lagt inn anleggsmidler i balansen, som er fordelt på de to kommunene med henholdsvis ca. 46 millioner fra Haugesund og 28 millioner fra Karmøy. Selskapet overtok også all gjeld i de to opprinnelige selskapene, jf. forutsetningen i vedtektene § 2. Basert på

²² side 12

årsberetningen for 1991 for Haugesund Havnevesen, har vi fått opplyst at summen av anleggsmidler, korrigert for avskrivninger som er gjort gjennom året i 1992, stemmer med beløpet som er balanseført for Haugesund i selskapet i 1992. Dette tyder på at anleggsmidlene i det tidligere Haugesund Havnevesen er overført det nye selskapet i sin helhet. Vi har ikke fått oversendt årsberetningen for 1991 for Karmøy havnevesen, men det er grunn til å anta at det samme også gjelder anleggsmidlene i det tidligere Karmøy havnevesen, jf. blant annet forutsetningen i vedtektene §§ 1 og 2.»

Det vurderes slik at det interkommunale selskapet ikke overtok all gjeld. Det var kun den eksterne gjelden som ble overført, og at Haugesund Havnevesen sin gjeld i bykassen ble slettet i forbindelse med etableringen av selskapet, jf. bystyrets vedtak 91/0031.

Havneeiendommene som skulle inngå i havnesamarbeidet

I avtalen som ble inngått som også ble vedtatt av bystyret i forbindelse med danningen av havnesamarbeidet fremgikk det av punkt 3:

«De to kommunene beholder eiendomsretten til havneeiendommer og –anlegg som finnes på avtaletidspunktet innen kommunen, men disposisjonsretten og driftsansvaret overdras til KIH.

KIH skal også overta alle kommunens fonds, rettigheter og plikter som har sammenheng med havnen.

(...)»

Videre fremgikk det av selskapsvedtektene at knyttet til eiendomsrett og disposisjonsrett ble det vedtatt følgende:

§ 12, punkt 1, annet ledd knyttet til utmeldelse – oppløsning

«Når kommunen fratrer selskapet får den disposisjonsretten til de anlegg og installasjoner som er beliggende i kommunen. Den overtar samtidig som eneansvarlig de forpliktelser selskapet har påtatt seg for etablering av disse anlegg og installasjoner.»

§ 12, punkt 2, annet ledd

«Ved oppløsningen får hver kommune disposisjonsretten til de anlegg og installasjoner som er beliggende i kommunen og overtar samtidig gjenværende forpliktelser på disse anlegg. Det foretas også nødvendige justeringer av fordelingen av lånegarantiene.»

§ 13 Kaier og anlegg. Antall og omfang som omfattes av KIH

«KIH overtar disposisjonsretten og driftsansvaret til de anlegg som er nevnt i § 1, eiendomsretten forblir den enkelte kommunes (event. statens). Endringer vedr. disse forhold skjer vedr. disse forhold skjer ved forhandlinger mellom KIH og kommunene.»

VURDERINGER KNYTTET TIL DE HAVNEEIENDOMMENE SOM SKULLE INN I HAVESAMARBEIDET

Det følger av følger av Hjort sitt notat²³:

«Det fremgår av vedtektene § 1 til det som hetende Karmsund interkommunale havnevesen at havnevesenet overtok disposisjonsretten og driftsansvaret for alle anlegg som Haugesund

²³ Side 12

og Karmøy havnevesen hadde ansvaret for. Den enkelte kommune kunne i henhold til samme bestemmelse i vedtektene la være å overføre enkeltanlegg som ikke direkte var knyttet til havnedriften. Videre fremgår det av vedtektene i § 13 at eiendomsretten til overførte anlegg etter vedtektene § 1 skulle forbli hos den enkelte kommune, og at eventuelle endringer på det punktet skulle skje etter forhandlinger mellom selskapet og kommunene.

Dokumentasjonen som er fremlagt om etableringen og praktiseringen av dette interkommunale samarbeidet, viser etter vår syn at midlene som ble skutt inn fra de respektive havnedistriktene i 1992 ble holdt regnskapsmessig atskilt. Vi kan ikke se at hjemmelsforholdet til eiendommene har vært gjenstand for særlig vurdering. Slik vi forstår bestemmelsen om eierforhold i vedtektene § 13, må meningen ha vært å markere et formelt eierskap til de anlegg som hver kommune la inn i samarbeidet ved etableringen, og som deretter ble tilført denne delen av virksomheten i tiden deretter. Ettersom verdiene ikke kunne brukes til annet havneformål, eller av den enkelte kommune til egne havneformål med mindre samarbeidet ble oppløst, vil vi videre anta at denne passusen kom inn av hensyn til forståelsen av klausulen om oppløsning av samarbeidet. Her fulgte det av vedtektene § 12 at hver kommune får disposisjonsretten til anlegg beliggende i kommunen. Denne bestemmelsen kan også ses i sammenheng med dagjeldende kommunelov § 27 om interkommunalt samarbeid. Etter § 27 skulle vedtekter for slik samarbeid ha bestemmelser om blant annet uttreden eller oppløsning, og det fulgte av tredje ledd at ved uttreden skulle den enkelte kommune kunne ta med seg de verdiene som vedkommende hadde skutt inn.»

Haugesund valgte å overføre de tre enkeltanleggene inn i driften, og dette var anlegg som tilhørte havnekassen og var regnskapsmessig adskilt kommunens øvrige virksomhet. Øvrige anlegg ble overført Haugesund kommune jf. punkt 5.4. For Karmøy sin del valgte de å overføre flere anlegg enn det som naturlig ville tilhøre samarbeidet, jf. den diskusjonen som var mellom eierkommunene i arbeidsgruppen.

6.2. Etablering av havnevirksomheten som et interkommunalt selskap i 1999

I 1999 ble selskapet utvidet med de nye eierkommunene Bokn, Bømlo, Sveio og Tysvær. Karmsund havnevesen ble omdannet til å bli et interkommunalt selskap, og som er regulert av IKS-loven.

Av Hjort sitt notat²⁴ fremgår det:

«Vi har fått oversendt dokumentasjonen fra Karmøy kommunes vedtak 21. juni 1999 om godkjenning av forslag til selskaps- og deltakeravtale for et utvidet havnesamarbeid, og disposisjonsavtale for havne- og kaianlegg som skulle inngå i forvaltningsporteføljen ved utvidelse av Karmsund havnedistrikt. Her ble § 5 om deltakerens innskuddsplikt inntatt, og det heter der at Karmøy og Haugesund opprettholder sine innskudd. Videre heter det at «eiendomsretten til de anlegg som overlates til selskapet beholdes av den enkelte kommune». Den tilsvarende bestemmelsen i samarbeidsavtalen mellom Haugesund og Karmøy fra 1992 ble følgelig videreført i den nye selskapsavtalen.»

Videre fremgår det²⁵:

²⁴ side 6

²⁵ side 7

«I 2009 ble selskapsavtalen endret og klausulen om at kommunene beholdt eierskap til de anleggene som ble overført, ble tatt ut av selskapsavtalen. Det fremgår av dokumentene vi har fått oversendt at endringene i selskapsavtalen ble utarbeidet av en arbeidsgruppe under Havnestyret. Men verken protokollen fra behandlingen av endringene i Havnerådet eller saksdokumentene fra behandlingen av saken i Karmøy og Haugesund kommunestyre gir en nærmere beskrivelse av bakgrunnen for eller begrunnelsen for endringen. I saksframlegget for Haugesund kommunestyret er endringen i selskapsavtalen § 5 omtalt som en «redaksjonell endring». Vi har hatt en samtale med tidligere leder av havnestyret og del av arbeidsgruppen som utarbeidet forslag til endringer i selskapsavtalen, John Kongshavn. Ifølge Kongshavn var endringene i selskapsavtalen § 5 et uttrykk for forholdene slik de var, nemlig at kai- og havneanlegg som var stilt til disposisjon for selskapet, skulle inngå som en del av havnevirksomheten og tilhøre havnekassen. Det var ingen diskusjon rundt dette, så vidt Kongshavn kunne huske, heller ikke i de respektive deltakerkommunene. Så fremt det var tale om eiendom som var ansett som en del av havnevirksomheten, og dermed tilhørte havnekassen, var det ifølge Kongshavn ingen uenighet om at dette skulle inngå i selskapet. Derimot kunne det være uenighet eller diskusjon om avgrensningen av hvilke eiendommer som skulle være en del av havnevirksomheten.»

Videre følger det av Hjort sitt notat²⁶:

«Det interkommunale samarbeidet mellom Haugesund og Karmøy om et felles havnevesen var etablert med hjemmel i dagjeldende havne- og farvannsloven § 12 og kommuneloven § 27 (tidligere § 29). Selskapet opptrådte utad i eget navn, disponerte egne midler, fastsatte selskapets budsjett og havnerådet hadde myndighet til å ansette å si opp havnesjefen. Basert på blant annet disse forholdene legger vi til grunn som klart at samarbeidet var å anse som et eget rettssubjekt, jf. blant annet Rt-1997-623.

Med vedtakelsen av ny lov interkommunale selskaper, som trådte i kraft 1. januar 2000, ble også kommuneloven § 27 endret, slik at det ikke lenger skulle være adgang til å inngå interkommunalt samarbeid som eget rettssubjekt etter denne bestemmelsen. Det ble derfor vedtatt regler om tilpassing i IKS-loven om at slike selskap/samarbeid måtte være organisert som interkommunalt selskap etter den nye loven innen fire år. Dette innebar at det interkommunale samarbeidet om havner mellom Haugesund og Karmøy fra 1992 måtte gjøres om som nevnt, uavhengig av om det skulle tas opp nye deltakere eller ikke. Det fulgte av IKS-loven § 40 tredje ledd at slik omorganisering kunne gjennomføres ved endringer i vedtektene for å komme i samsvar med loven. Videre fulgte det av fjerde og femte ledd at ved slik omorganisering ble virksomhetens eiendeler mv. overført til det interkommunale selskapet, og at omregistrering i grunnbok kunne gjøres ved navneendring:

Ved omorganisering av interkommunalt selskap etter bestemmelsene i denne paragraf, overføres selskapets eiendeler, rettigheter, herunder offentlige tillatelser m.v., og forpliktelser til det interkommunale selskapet. Fordringshavere og øvrige rettighetshavere kan ikke motsette seg overføringen eller gjøre gjeldende at den utgjør en bortfallsgrunn for rettsforholdet.

Omregistrering i grunnbok og andre offentlige registre i forbindelse med omorganiseringen skjer ved navneendring.

²⁶ side 13

Slik vi forstår det, innebar etableringen av samarbeidet med de nye kommunene i 1999 at det etablerte samarbeidet ble videreført i «ny drakt» i form av omdanning til interkommunalt selskap, og samtidig ble de nye deltakerne invitert til være med. Dette innebærer at for de to opprinnelige deltakerne ble det etablerte samarbeidet videreført, og fra 1999 med nye deltakere. Dette kan også forklare hvorfor vedtektene fra 1999 viderefører blant annet bestemmelsen om at kommunene beholder eierskapet til de anleggene som stilles til disposisjon for virksomheten. Man videreførte den ordningen som var etablert med samarbeidet av 1992.

Dette spørsmålet henger nøye sammen med hvilket handlingsrom eierkommunene generelt har hatt over eiendom etablert ved havnevirksomhet. Vi forstår vedtektene fra 1992 slik at bestemmelsen om innskudd og deltakerkommunens eierskap må leses i sammenheng med resten av avtaleverket. Vedtektene fra 1992 regulerte ikke utdeling fra virksomheten, og det ga jo tidligere havne- og farvannslov heller ikke rom for i praksis. Et forslag om slik bestemmelse i selskapsavtalen ble som omtalt tatt ut under forberedelsen i 1999. I 1999 ble følgelig ordningen fra 1992 videreført i stor grad.

Det går videre frem av disposisjonsavtalen at kommunene overlot disposisjonsretten over anlegg og eiendommer til havneselskapet for den interkommunale virksomheten.

Slik vi forstår selskapsavtalen § 5 sammenholdt med disposisjonsavtalen, skulle den respektive kommune beholde eiendomsretten til de anlegg og eiendommer som var omfattet av disposisjonsavtalen. Spørsmålet er hva som var ment med dette. Ettersom bestemmelsen viderefører tilsvarende fra vedtektene av 1992, uten nærmere drøfting, er det naturlig å anta at hensikten var den samme som vi har tolket inn i vedtektene fra 1992.

En vesentlig forskjell fra 1992 er at verdiene som ble stilt til disposisjon for selskapet som omdannet i 1999 ikke på samme måte som tidligere ble holdt atskilt i selskapets regnskaper basert på hvilken kommune som hadde foretatt innskuddet. I den nye selskapsavtalen av 2009 er ikke klausulen om at kommunene beholder eierskap til anlegg og eiendom videreført.»

På side 14 skriver Hjort:

«Dokumentasjonen vi har fått tilgang til, tyder på at endringen av selskapsavtalen i 2009 ikke tok sikte på å gjøre realitetsendringer.»

7.0. Haugesund kommune sin konkrete vurdering

7.1. Innledning

Havnevirksomheten har som utgangspunkt vært selvfinansierende²⁷. Det har også vært klare begrensninger gjennom lovgivningen at inntekter og kapital skal holdes regnskapsmessig adskilt kommunens sin øvrige virksomhet. Kommunen har ikke hatt adgang til fritt å disponere over havnens økonomiske midler og eiendommer, da dette har inngått å tilhøre havnekassen.²⁸ Det har likevel ikke

²⁷ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1983-84&paid=4&wid=a&psid=DIVL205&s=True> Ot. prp. nr. 3 (1983-84) s. 18.

²⁸ Se f.eks. havne og farvannsloven (1984) § 23 der det fremgikk at havnekassens midler ikke kunne benyttes til annet enn havneformål.

vært noe forbud mot overføringer fra kommunekassen til havnekassen, og kommunen var også vært ansvarlige for å dekke eventuelle underskudd i havnevirksomheten.²⁹

Det var Haugesund Havnevesen som hadde eiendomsretten og grunnbokshjemmelen til havneeiendommene frem til havnedriften ble kommunalisert i 1985. Etter dette fikk Haugesund kommune grunnbokshjemmelen overført til seg. Haugesund kommune står fortsatt med grunnbokshjemmelen for flere av disse havneeiendommene.

Selv om kommunen fikk overført eiendomsretten til seg, lå eiendomsverdiene fortsatt i havnekassen frem til denne ble overført til det interkommunale selskapet i 1992. Den praktiske betydningen av eiendomsretten fortsatt skulle ligge på kommunene var nok ment for de tilfeller der havnesamarbeidet skulle bli oppløst, og havnene måtte tilbakeføres til eierkommunene. Dette var ikke en utenkelig mulighet da havnesamarbeidet ble etablert i 1992.

Vanligvis vil grunnbokshjemmelen samsvare med hvem som er reell eier av en eiendom. Det å ha grunnbokshjemmel og være reell eier betyr normalt at en kan råde både faktisk og juridisk over eiendommen. Eiendomsretten vil normalt gi en rett til å selge, leie bort til andre, rett til å bruke, rett til avkastning, plikt til vedlikehold og gir en rett på erstatning ved skade mv. En bruksrett vil være en begrenset rett.

Når det gjelder havneeiendommene har det vært sterke begrensninger for kommunen å råde både faktisk og juridisk over eiendommene, selv om det utad fremstår at de har eiendomsretten til eiendommene. Det vises her til Østgård³⁰ der det fremgikk at: *«Selv om grunnbokshjemmelen etter 1985 er blitt overført fra havnen til kommunen, er det ikke derved sagt at eiendommen ikke inngår i havnekassen. Det vil måtte avgjøres av rettsforholdet for øvrig omkring vedkommende eiendom. Grunnbokshjemmelen inngår bare som et element i vurderingen. Den blotte og bare overføring av grunnbokshjemmel som følge av nevne kommunalisering, sier intet direkte om eiendomsforholdet.»*

For det første så er eiendommene blitt opparbeidet gjennom havnekassen, og eiendommene er tilført et interkommunalt selskap.

Av NOU 1999:24 (Havnestrukturen i Oslofjord-regionen)³¹ fremgår det:

«Havne- og farvannsloven § 23 fjerde ledd legger etter sin ordlyd bare begrensninger på hva avgiftsmidler og vederlag skal brukes til, men dersom havnevesenet bruker avgiftsmidler og vederlag til anskaffelse av eiendommer, kaianlegg osv som skal brukes i havnevirksomheten, vil også disse aktiva ut fra en surrogat- eller ombyttingsbetraktning inngå i havnekassen. Havne- og farvannsloven § 23 fjerde ledds begrensning gjelder også for disse aktiva. Ut fra den samme betraktningen, og ut fra formålet med regelen, kan det i utgangspunktet heller ikke være anledning til å la inntekter fra salg av havnekassens eiendommer gå inn i kommunekassen. Dette er lagt til grunn av Fiskeridepartementet gjennom langvarig praksis.

Hvilke eiendommer som skal anses å være en del av havnekassen, kan i seg selv være et svært vanskelig spørsmål å besvare. Svaret vil i utgangspunktet avhenge av en konkret vurdering av

²⁹ Haugesund havnevesen gikk i perioden 1979 til 1986 med et samlet underskudd på ca. 9 millioner kroner. Dette var midler som ble dekket opp med lån/tilskudd fra kommunekassen. Videre vises det til at havnekassen hadde gjeld mot kommunekassen som ble slettet når det interkommunalt samarbeidet ble etablert i 1992.

³⁰ side 247

³¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/3506b7fba4fe4c56a85c4d7d8943ef42/no/pdfa/nou199919990024000dddpdfa.pdf> side 52

den enkelte eiendom, som for eksempel hva salgsavtaler, skjøter eller leieavtaler kan fortelle om dette forholdet. For de eiendommer som ble disponert av havnene da de ble en del av kommunene ved havne- og farvannslovens ikrafttredelse, skal inntektene av eiendommene fortsatt tilfalle havnekassen. Det er også en formodning at selve eiendommene er en del av havnekassen. Men denne formodningen er ikke mer enn et moment som må veies opp mot andre momenter i en konkret vurdering ved hver enkelt eiendom.»

Hvilke eiendommer som skulle tilhøre havnekassen ble det konkret tatt stilling til i forbindelse med etableringen av selskapet i 1992 jf. punkt 5.1 til 5.4. Dette er eiendommer som ble videreført å ligge i havnekassen i forbindelse med etableringen av felles IKS i 1999.

Havneeiendommene er blitt etablert gjennom Haugesund havnevesen, og videreutviklet igjennom felles havnesamarbeid. Verdien og forvaltningen av havneeiendommene har i hele perioden ligget hos havnestyret, og ikke kommunen. Det er klart at disse eiendommene i dag ligger inn under havnekassen.

Det vises til Hjort sitt notat³² at:

«Det var klart at uansett hva som var bestemt om eierforholdene i selskapsdokumentene, kunne hverken den kommunale eieren eller havneselskapet bruke realiserte midler fra eiendomssalg til andre formål enn havn.»

Det vurderes at det er uten betydning at kommunen i dag står med eiendomsretten og grunnbokshjemmel til eiendommene, da eiendommene har tilhørt og tilhører fortsatt havnekassen gjennom det interkommunale selskapet. Dersom slike havneeiendommer skal avhendes, vil også aktiva som oppstår med et eventuelt salg måtte naturligvis inngå i havnekassen. Verdiene med et salg kan ikke gå direkte inn i kommunekassen. Utdeling av verdiene kan enten skje med oppløsning av selskapet eller nåværende havne- og farvannslov § 32.

Av Hjort sitt notat³³ fremgår

«Før 2020 gjaldt det strenge begrensninger for hva midler som hørte til havnekapitalen kunne nyttes til. Enkelt sagt fulgte det av reglene at alle inntekter, herunder eventuelle salgsgevinster, fra verdier som hørte til havnekapitalen, også måtte brukes til havneformål. Dermed gikk de samme verdiene også inn i havnekapitalen, og ble beholdt til denne virksomheten. Det gjaldt en snever mulighet for unntak etter søknad til departementet.

Det interkommunale samarbeidet om Karmsund Havn IKS var etablert da havne- og farvannsloven av 2009 ble vedtatt, og det var derfor havne- og farvannsloven av 1984 som regulerte forvaltningen av havnemidler da dette samarbeidet ble etablert. Etter denne loven, som videreført i loven av 2009, skulle de offentlige havnene ha egen økonomi (havnekaske) atskilt fra kommunens øvrige økonomi. Dette gjaldt uavhengig av om kommunen samarbeidet med andre kommuner om havnevirksomhet, eller drev virksomheten alene. Det var krav om å føre eget regnskap for havnekassens midler som bare kunne benyttes til havneformål.

Havne- og farvannsloven av 1984 og 2009 (og 2019) regulerte følgelig kommunale havners kapitalforvaltning, uavhengig av hvordan eierkommunen har organisert virksomheten. Dette innebærer at reglene om forvaltning av havnemidler gjelder både for den kommunale

³² side 15

³³ side 9

eierens egen eiendom, og havneselskapets eiendom, dersom alle eiendommene hører til – eller har hørt til – havnevirksomhet og dermed havnekassen. I forhold til havne- og farvannsloven regler om kapitalforvaltning ville det følgelig ikke ha betydning i praksis om det var havneselskapet eller deltakerkommunen som var formell eier av en eiendom, dersom det var tale om en eiendom som hørte til havnevirksomheten. Alle midler, også realisert salgssum etter salg av eiendom, måtte benyttes til havneformål.

Formålet med reglene etter 1984- loven var i forarbeidene til 2009-loven omtalt blant annet slik:

«Formålet med egen havnekasse er å sikre gjennomføring av kostnadsansvarsprinsippet og selvfinansieringsprinsippet. Havnekassens midler skal ikke benyttes til finansiering av andre kommunale oppgaver.»

Selv om midlene ervervet ved havnevirksomhet måtte benyttes til havneformål, er det likevel et spørsmål om hvordan eierskapet til innskutte midler har vært ment regulert. Selv om dette ikke har hatt betydning direkte for benyttelse av midlene mens havnevirksomheten bestod, kan ha betydning for eierforholdet mellom deltakerkommunene. (...)»

Videre kan det vises til Hjort sitt notat³⁴.

«Av havne- og farvannsloven rammer var det under hele perioden fram til 2020 klart at alle verdier som var etablert ved havnevirksomhet måtte benyttes til havneformål. Selskapsforholdet tilsa at alle slike verdier måtte benyttes til havneformål i det interkommunale selskapet. Deltakerkommunene hadde ingen rett til uttak etter selskapsavtalen. Dersom de skulle ha ønsket å hente ut midler fra selskapet, måtte det ha skjedd etter alminnelige selskapsrettslige regler i henhold til lov om interkommunale selskap, forutsatt at ikke selskapsavtalen ble ansett å være til hinder for dette. Imidlertid måtte uansett alle uttak i så fall bli benyttet til havneformål, og her i det interkommunale selskapet.»

På bakgrunn av dette vurderes det slik at Indre kai, Killingøy og Garpaskjær inngår i havnekapitalen i det interkommunale selskapet, selv om Haugesund kommune har grunnbokshjemmelen. Dette setter klare begrensninger for hvordan kommunen kan råde faktisk og juridisk over eiendommene.

Havnelovgivningen har over lang tid hatt strenge begrensninger knyttet til utøvelsen av eiendomsretten og bruk av midlene, men det er etter ny havne- og farvannslov (2019) nå gitt anledning til å utdeling av midler. Se nedenfor punkt 6.2.

7.2. Eventuelle salg av havneeiendommer i Haugesund

Når det gjelder eiendommer som Karmsund Havn IKS eier/disponerer så fremkommer det av gjeldende selskapsavtale § 7, tredje ledd bokstav e at representantskapet skal behandle og avgjøre saker som

«Avhende eller pantsette fast eiendom eller andre større kapitalgjenstander.»

Dette følger også direkte av IKS-loven § 25.

Avhendelse av eiendommer som Karmsund Havn IKS eier/disponerer vil måtte fremlegges representantskapet i selskapet for behandling og avgjørelse.

³⁴ side 16, tredje avsnitt

De eiendommer som Haugesund kommune står oppført med grunnbokshjemmelen til vil heller ikke formelt kunne bli avhendet til tredjeperson uten at kommunen samtykker til dette. I forbindelse med et salg vil eiendommen nødvendigvis måtte bli overskjørtet fra Haugesund kommune til tredjeperson. Samlet sett gir dette en god politisk kontroll knyttet til avhendelse av haveieendommer som finnes i kommunen. Dette vil likevel gi klare begrensninger for selskapet, dersom kommunen nekter å avhende eiendommen.

I Hjort sitt notat fremgår det at

«Den mottatte dokumentasjonen viser at en rekke eiendommer som Karmsund Havn IKS har disponert er solgt i perioden 1999 -2019. Salgsprosessen synes gjennomført slik at dersom kommunen har hatt hjemmel til den aktuelle eiendom, har det vært innhentet formell godkjenning av salget, men Karmsund Havn IKS har stått for prosessen og har mottatt salgssummen.».

Fremgangsmåten om avhendelse av eiendom er videre blitt omtalt i Eierstrategi for Haugesund Havn IKS datert 18.10.16 side 5 der det fremkommer:

«Deltakerkommunene er enige om å be Selskapet opprette et prosjekt og ansetter en prosjektleder, f.eks. en jordskifte kandidat som tar en gjennomgang av alle mindre eiendommer, allmenninger og kaianlegg. Det innledes dialog med den enkelte kommune for vurdering av hva som skal ligge i Selskapets portefølje, tilbakeføres til kommunen, eller hva som skal avhendes. Eventuelle eiendomstransaksjoner må legges fram som egne saker i de aktuelle deltakerkommunene.»

Det forutsettes at for de eiendommer som Haugesund kommune har grunnbokshjemmel til, og som eventuelt ønskes solgt, så vil en salgsprosess bli gjennomført slik dette er blitt praktisert ovenfor Karmøy kommune. Det ville måtte bli innhentet formell godkjenning fra kommunen om salget.

Med de begrensningene som har fulgt av havne- og farvannslovgivningen sett opp mot bruk av salgssummen, så er det rimelig å anta at Karmsund Havn IKS ville stått for salgsprosessen og salgssummen av havneieendommene hadde inngått som en del av selskapet som kan benyttes til utvikling av havnedriften jf. vurdering ovenfor knyttet til havnekapital.

Avhending av havneieendom i Haugesund vurderes likevel ikke som relevant for Haugesund sin del, da kommunen valgte å skille ut de eiendommene som naturlig ikke ville tilhøre havnesamarbeidet. Dette har ikke vært tilfellet for Karmøy. Det er heller ingen aktuell problemstilling i Haugesund at noen av havneieendommene står på tidligere Haugesund havnevesen, slik som var tilfelle for havneanlegget i Kopervik.

Haugesund kommune kan heller ikke ensidig velge å selge noen av de tre eiendommene som har inngått i havnesamarbeidet. Til dette vises det til Hjort sitt notat³⁵ hvor det fremgår:

«Vi kan ikke se at selskapsforholdet gir noen av deltakerkommunene rett til ensidig å trekke ut enkelteieendommer fra havnevirksomheten og disponere rettslig over disse ved salg. Det følger etter vårt syn av selskapsforholdet at så lenge havnevirksomheten i Karmsund Havn IKS består, har selskapet disposisjonsrett til de anlegg og eiendommer som er lagt til selskapet, herunder det som er videreført fra det opprinnelige samarbeidet mellom Karmøy og Haugesund. En annen sak er hva som ville gjelde ved oppløsning av selskapet, (...).»

³⁵ side 17

7.3. Endring av selskapsavtalen

Siste endring av selskapsvedtektene ble vedtatt og er gitt etter tidligere havne- og farvannsloven av 2009. Med en lovendring så kunne det vært naturlig at selskapsvedtektene ble oppdatert og revidert i samsvar med ny havne- og farvannslov av 2019.

Havnevirksomheten med bruk av havnekassen har vært holdt adskilt kommunens øvrige virksomhet har vært et viktig prinsipp i havne- og farvannslovgivningen i hele perioden. Dette er fortsatt gjeldende jf. gjeldene havne- og farvannslov § 32 annet ledd. Etter 1992 har havnevirksomheten vært driftet gjennom et felles havnesamarbeid det har det vært selskapet som har forvaltet eiendommene og havnekapitalen for deltakerkommunene.

Det vises til Hjort sitt notat³⁶ at:

«Det var klart at uansett hva som var bestemt om eierforholdene i selskapsdokumentene, kunne hverken den kommunale eieren eller havneselskapet bruke realiserte midler fra eiendomssalg til andre formål enn havn. Så lenge selskapet og virksomheten bestod, ville spørsmålet om retten til å bruke realiserte midler fra salg av eiendom bare handle om midlene skulle investeres i kommunens egen havnevirksomhet eller i det interkommunale samarbeides havnevirksomhet. Etter det opplyste, har ikke deltakerkommunene i Karmsund Havns IKS ført egne regnskap for havnevirksomhet eller holdt havnemidler atskilt fra andre kommunale midler etter at det interkommunale samarbeidet ble opprettet.

Det siste tilsier at det heller ikke ville være aktuelt for deltakerkommunene å benytte havnemidler som hører til deres eierskap til andre havneformål enn det som faller inn under det interkommunale selskapets virksomhet. I selskapsavtalen av 2018 er denne bestemmelsen erstattet med ny § 18, som ikke lenger setter et forbud mot å drive konkurrerende virksomhet, men bestemmer at dersom kommunene planlegger virksomhet som kan komme i strid med selskapets formål, jf. § 3, skal det innledes en dialog om dette. Ingen av deltakerkommunene har etter det opplyste innledet slik dialog.»

Salg av eiendom

Salg av eiendom skal skje i henhold til de prinsippene som følger av selskapsavtalen § 7 og IKS-loven § 25. Det er representantskapet i selskapet som fatter beslutningen om salg. De eiendommer som eierkommune har grunnbokshjemmelen til så må også kommunen samtykke til salget.

Selskapsavtalen angir ikke noe konkret om salgssummen av havneeiendom skal tilfalle selskapet eller den aktuelle kommunen som står oppført som eier. Såfremt havneeiendommer i realiteten er overført selskapet og tilhører havnekapitalen, så ville det vært naturlig at det fremgikk av selskapsvedtektene at verdiene med salg av slike eiendommer inngikk i havnekapitalen.

Selskapsavtalen kunne dermed ha stadfestet den etablerte praksisen om at det er Karmsund Havn IKS som står for prosessen med avhendelse av havneeiendom, og at eiendommer som er tilført selskapet og som er opparbeidet gjennom havnekapitalen, så skal salgssummen også tilfalle havnekapitalen gjennom selskapet.

³⁶ side 15

Utdeling fra kommunal havnevirksomhet etter havne- og farvannsloven 2019

Etter gjeldende have- og farvannslov av 2019, som trådte i kraft 1.1.2020 § 32 tredje ledd så er nå åpnet opp for at det kan deles ut verdier fra havnevirksomheten, og eierkommunene kan benytte disse midlene til andre formål enn havneformål.

Av Hjordt sitt notat³⁷ fremgår det:

«Men dette endrer selvsagt ikke at dersom havnevirksomheten er etablert i et samarbeid med andre, vil jo ikke en enkelt deltaker i slikt samarbeid ensidig kunne hente ut igjen verdier som er skutt inn i selskapet. Utdeling fra et kommunalt havneselskap organisert som interkommunalt selskap må for det første følge de selskapsrettslige regler og saksbehandling, og kan for det andre bare foretas så langt vilkårene i havne- og farvannsloven av 2019 er oppfylt. Slik utdeling kan etter den nye loven foretas dersom «det er avsatt tilstrekkelig midler til drift og vedlikehold av havn, samt midler til investeringer direkte knyttet til tjenesteyting rettet mot fartøy, gods- og passasjerhåndtering.» (§ 32 tredje ledd).»

Utdeling av midler fra kommunal havnevirksomhet er et forhold som kan tas med i selskapsavtalen, jf. havne- og farvannsloven § 32, tredje ledd. Etter § 32 tredje ledd annet punktum presiseres det at all overføring av verdier som direkte eller indirekte kommer eieren til gode, regnes som utdeling. Begrepet «verdier» omfatter ifølge forarbeidene³⁸ alle typer økonomiske verdier, herunder penger, fast eiendom, løsøre, tjenesteyting og subsidiert leie. Av denne grunn kunne det vært regulert i selskapsvedtektene at salg av eiendom som hører til havnekapitalen, skal salgssum tilfalle selskapet, og at eventuelt utdeling av midler av et salg eller lignende skal skje etter de prinsippene som havne- og farvannsloven § 32 annet ledd stadfester.

Emilie Berge
juridisk konsulent

Jan Vidar Endresen
kommuneadvokat

³⁷ side 16

³⁸ Prop. 86 L (2018-2019)